

Täysistunto

Torstai 7.5.2026 klo 16.00—21.46

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 21.46.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (16.00—18.00 ja 20.00—21.46) ja ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (18.00—20.00).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Petteri Orpo
valtiovarainministeri Riikka Purra
sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen
puolustusministeri Antti Häkkänen
maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah
oikeusministeri Leena Meri
opetusministeri Anders Adlercreutz
ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala
liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne
kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen
sisäministeri Mari Rantanen
sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman
eurooppa- ja omistajaohjausministeri Joakim Strand
tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie
työministeri Matias Marttinen
elinkeinoministeri Sakari Puisto
liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Mika Poutala

Puhemies Jussi Halla-aho: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan. On toivottavaa, että kukin kysymys on osoitettu yhdelle paikalla olevista ministereistä.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

2.1. Suullinen kysymys hoitoonpääsystä (Anna-Kristiina Mikkonen sd)

Suullinen kysymys SKT 72/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Anna-Kristiina Mikkonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.01 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa puhemies! Keneltäkään ei vaadita kohtuuttomia — näin te lupasitte, pääministeri Orpo, vielä vuonna 2023. Kuitenkin nyt kehysriihen päätösten seurauksena tämän hallituskauden aikana terveyskeskuksen käyntimaksu nousee 74 prosenttia ja sairaalan poliklinikkamaksu jopa 88 prosenttia. Taas te päätitte lähettää epäonnistuneen talouspolitiikkanne laskun tavallisille suomalaisille sairaille ja vanhuksille. Lääkäriliitto on varoittanut, että soten asiakasmaksujen korotukset lisäävät epätasa-arvoa. Hallitus murentaa hyvinvointialueiden rahoitus pohjaa ja karsii palveluverkkoja alueilla. Hallituksen politiikka eriarvoistaa niin ihmisiä kuin alueita. Hallitus nostaa sairastamisen hintaa tavalliselle suomalaiselle ja samaan aikaan lisää terveyseroja. Onko tämä teistä enää kohtuullista, pääministeri Orpo?

Puhemies Jussi Halla-aho: Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.02 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun kehysriihestä puhutaan, niin täytyy taas kerran aloittaa siitä, missä tilanteessa me ollaan. On välttämätöntä jatkaa sopeutustoimia, joita oppositiostakin on kovin sanoin vaadittu, ja sen lisäksi saada aikaan kasvua ja työllisyyttä, jotta me saadaan ihmisille ostovoimaa ja jotta me saadaan verotuloja, joilla me voidaan pitää yllä meidän tärkeitä palveluita. Meillä ei ole mitään muuta tavoitetta kuin se, että meillä on hyvää ja laadukasta hoitoa, hyvät sosiaali- ja terveyspalvelut ja hyvä koulutus ja hyvinvointiyhteiskunnan ydin toimii. Me joudutaan tekemään erilaisia ratkaisuja, millä me saadaan tässä tiukassa tilanteessa tämä yhtälö toimimaan, ja silloin kun me haetaan sitä kokonaisuutta, niin valitettavasti on jouduttu myöskin katsomaan näitä maksuja. Kuitenkin ajattelen niin, että kun meillä on maksukatot ja kaikkein vähävaraisimmat voivat turvautua toimeentulotukeen ja lisäksi hyvinvointialueilla on vastuu kohtuullistaa kaikkein heikoimmassa asemassa olevien ihmisten maksuja, [Puhemies koputtaa] niin tämä kokonaisuus on sitä kautta kohtuullinen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tähän aiheeseen liittyvän lisäkysymyksen, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Anna-Kristiina Mikkonen, olkaa hyvä.

16.04 Anna-Kristiina Mikkonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaisten luottamus sotepalveluihin on romahtanut. Hallituksen päätöksien takia hoitoonpääsy vaikeutuu ja terveydenhuollon asiakasmaksut vaan nousevat. Maksukorotukset johtavat epävarmuuteen: onko tavallisella suomalaisella ylipäätään enää edes varaa sairastaa? Viime vuonna Suomessa päättyi ulosottoon yli puoli miljoonaa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksua. Tämä kertoo siitä, että tavallisilla ihmisillä

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

on jo nyt vaikeuksia, haasteita pärjätä terveydenhuollon maksujen kanssa. Silti hallitus vain korottaa entisestään terveyskeskusmaksuja, erikoissairaanhoidon maksuja ja lääkkeidenkin hintoja veronkorotusten seurauksena. Miten te, pääministeri Orpo, turvaatte tavallisten suomalaisten ihmisten oikea-aikaisen hoitoonpääsyn?

Puhemies Jussi Halla-aho: Ohjaan tämän kysymyksen sosiaali- ja terveysministeri Rydmanille, olkaa hyvä.

16.05 Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkään eivät nämä asiakasmaksujen korotukset mitään miellyttäviä päätöksiä ole. Toisekseen on kuitenkin niin, että ei meillä ihan hirveästi ole vaihtoehtojakaan, kun valtio velkaantuu sellaista tahtia kuin mitä se tekee ja leijonanosan kaikista julkisista menoista vie nimenomaan sotesektori. Silloin joudumme arvioimaan sen välillä, karsimmeko palveluita vai nostammeko asiakasmaksuja. Tässä yhtälössä, niin ikäviltä kuin ne asiakasmaksujen nostamiset sinänsä tuntuvatkin, pidän sitä silti vastuullisempana ja parempana ratkaisuna kuin sitä, että puuttuisimme palveluiden tarjontaan ja että vähentäisimme niitä itse palveluita.

Mitä sitten tulee tavallisiin suomalaisiin, niin mielestäni ei ole epätavallisia suomalaisia, vaan ihan tavallisia olemme kaikki. Mutta mitä tulee niihin kaikista vaikeimmassa asemassa oleviin ihmisiin, joilla on paljon sairastelua ja pienet tulot, niin meillä kuitenkin maksukatot säilyvät ennallaan. Sellaisessa tapauksessa, jossa taloudellinen tilanne on tulossa erityisen kohtuuttomaksi, meillä on mahdollisuus myöskin kohtuullistaa näitä maksuja, ja näin myöskin tehdään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

16.06 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On paljon kysytty teidän päätöstenne vaikutusten perään, ja nyt ollaan tilanteessa, jossa hallitus jo kolmatta vuotta voi arvioida, mitä tuli tehtyä. Me olemme kysyneet teiltä, kannattaako sosiaali- ja terveydenhuollossa yksi vaikuttavimmista keinoista jättää käyttämättä — nimittäin hoitoonpääsyn nopeuttaminen on yksi vaikuttavin rahareikä yhteiskunnassa, ja tähän rahareikään me oppositiossa haluaisimme laittaa rahaa, jotta ihmiset olisivat joko koulutuksessa tai työssä, mutta te olette päättäneet, että on ihan oikein, että kolmessa kuukaudessa voi päästä hoitoon. Mutta kaupan päälle tämä hallitus viisaudessaan tekee ratkaisun, jossa te entisestään lisäätte asiakasmaksuja tämän alimman tason kontaktin muodostamiseen, jossa ihmiset pääsisivät hoitoon. Tämä ei, hyvä hallitus, toimi. Teillä on tällainen kaksoiskierre nyt meneillään. Pääministeri Orpo, onko teidän mielestänne todella järkevää nopean hoitoonpääsyn sijasta tehdä hitaan hoitoonpääsyn päätöksiä, joita jo kahdesti olette tehneet, [Puhemies koputtaa] ja sen päälle vielä merkittävästi korkeammat asiakasmaksut, jotka pahentavat tilannetta entisestään? [Puhemies koputtaa] Kysyn teiltä, hyvä pääministeri.

Puhemies Jussi Halla-aho: Sisältönsä puolesta tämä kysymys kuuluu sosiaali- ja terveysministerin tontille. Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

16.07 **Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kiuru on aivan oikeassa siinä, että ajoissa hoitoon pääseminen on koko järjestelmän kannalta aivan keskeistä. Tässä tapauksessa itse asiassa tulee aivan keskeiseksi kysymykseksi nimenomaan hoidon jatkuvuus. Tämä on tunnistettu keskeiseksi tekijäksi koko järjestelmän tulevaisuuden kantokyvyille, ja juuri sen vuoksi panostamme niin voimakkaasti tähän omalääkäri-, omahoitaja-, omatiimimalliin, johon nyt on allokoitu erityisesti vielä 40 miljoonaa euroa, osa ammatinharjoittajamallin kautta toteutettavaksi. Koska jos on niin, että hoidon jatkuvuus on hyvää, että pääsee aina sille tutulle lääkärille tai hoitajalle, niin silloin vähenevät tarpeettomat käynnit, saadaan nopeammin oikea-aikaista hoitoa, pystytään myöskin ennakoimaan sitä, millaisia haasteita on edessä, ja ohjaamaan myöskin sitten oikea-aikaisesti hoitoon ja tekemään operaatiot oikeassa ajassa. Sen takia näen, että tämä on juuri sellainen investointi, mikä kannattaakin tehdä. Ilokseni olen havainnut, että alkaa olla jo noin puolitoista miljoonaa suomalaista, joille omalääkäri on kyetty nimeämään, eikä tähän lukuun edes sisälly työterveyshuolto. [Puhemies koputtaa] Se on mielestäni aika hieno saavutus hyvinvointialueilta.

2.2. Suullinen kysymys vanhustenhoidosta (Anne Kalmari kesk)

Suullinen kysymys SKT 73/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.09 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa puhemies! Ministeri Rydman, vai ette leikkaa palveluista? Kummitätini toive toteutui. Hän nukkui pois ennen kuin hänen tarvitsi muuttaa sadan kilometrin päähän toiseen hoivakotiin kauas läheisistään ja ystävistään. Monet kotipitäjän palvelukodin asukkaat ja heidän omaisensa odottavat siirtoa itku silmässä.

Yhä useampi ikääntynyt asuu kotona entistä pidempään, vaikka avun tarve lisääntyy jatkuvasti. Tämän mahdollistaa pitkälti se, että läheiset, puoliset ja aikuiset lapset sekä muut omaiset huolehtivat turvallisuudesta, lääkähoidosta, asioinnista ja usein myös varsinaisesta hoivasta, jopa oman jaksamisensa ääri rajoilla ja terveyden kustannuksella. Palveluasuntoihin ei pääse, vaikka haluaisikin. Kukaan ei saisi mielestäni joutua elämään pelossa siitä, pärjääkö huomenna kotona tai riittävätkö omat tai läheisten voimat, jos kunto äkillisesti heikkenee. Kysynkin, ministeri: eikö niin, että ikäihmiset, [Puhemies koputtaa] jotka rakensivat meille tämän Suomen, ovat ansainneet turvaa, [Puhemies koputtaa] eivät leikkauksia?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.10 **Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! [Hälinää — Puhemies koputtaa] Kyllä se juuri näin on, että ne sukupolvet, jotka

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

tätä maata ovat rakentaneet ja jotka ovat sittemmin saavuttaneet korkean iän ja nyt kärsivät iän tuomista vaivoista, ovat ansainneet parhaan mahdollisen hoidon, joka vain on annettavissa. Samalla on niin, että meillä on jonkinmoinen epäsuhta sen osalta, mikä on henkilökohtaisesti koettu hoiva Suomessa ja mitkä ovat käsitykset siitä, kuinka asiat toimivat.

Aika monella on sellainen käsitys, että asiat toimivat Suomessa kovin huonosti ja ovat sen takia peloissaan — ja varmasti poliittinen keskustelu osittain ruokkii sitä — mutta itse asiassa siihen koettuun hoivaan selvä enemmistö vanhuksistakin on tyytyväisiä. Tämä ei poista sitä, että haasteita on ja ne ovat lisääntymään päin. Sen takia näihin asioihin pitää kyetä puuttumaan, niin kuin nyt tulemme tekemään esimerkiksi ammattihenkilölainsäädännön ja valvontalain uudistamisen osalta. Mutta se, että vanukset voisivat asua pidempään kotonaan, on myöskin monien toive, ja sitä pyrimme myöskin tukemaan sillä, että entistä enemmän tulevaisuudessa [Puhemies koputtaa] ne tarvittavat palvelut saataisiin tuotua kotiin varsinaisen [Puhemies koputtaa] palveluasumisen asemesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

16.11 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mainitsen muutaman tosiasian hoitopääsystä.

1. syyskuuta vuonna 23 tuli voimaan kahden viikon hoitotakuu edellisen hallituksen lakiesityksen pohjalta. Sitä ennen meillä vain puolet väestöstä pääsi kahdessa viikossa terveyskeskuslääkärin vastaanotolle. Tämä lainmuutos aikaansai sen, että hyvin nopeasti 80 prosenttia potilaista pääsi kahden viikon aikana. Se laki ehti olla voimassa 16 kuukautta, viimeiseen päivään asti vuonna 24, jolloin nykyinen hallitus romutti sen lain ja palattiin takaisin aikaisempaan, kolmen kuukauden hoitotakuuseen. Välittömästi, THL:n tilastojen mukaan, romahti hoitopääsy. Jälleen olemme siinä tilanteessa, jossa vain hieman yli puolet pääsee kahdessa viikossa hoitoon. Tämä on faktaa. Nämä numerot ovat THL:n hoitopääsytilastoista suoraan.

Ministeri Rydman, aiotteko ottaa uudelleen tämän hoitotakuun käyttöön sellaisessa muodossa kuin se oli aiemmin ja satsata sen rahasumman, joka tähän tarvitaan, sinne terveyskeskuksiin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.13 **Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun puhutaan totuudesta, niin voi kertoa totuudesta yhden puolen, mutta kannattaa kertoa se toinenkin puoli. Eli silloin, kun teidän hallituksenne sääti sen kovin tiukan hoitotakuun, sen seurauksena oli se, että hyvinvointialueet joutuivat erittäin laajassa mitassa turvautumaan vuokratyövoimaan, joka tuli hyvin kalliiksi myöskin hyvinvointialueille. [Krista Kiuru pyytää vastauspuheenvuoroa — Hälinää — Puhemies koputtaa] Tätä te olette itse kritisoineet, ja olette kritisoineet sitä ihan hyvästä syystä. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Tämän vuoksi hieman väljempi takuu on paikallaan, ja näin on myöskin järkevää toimia. Tämä on vähän samantapainen asia kuin se, kun aikanaan sääditte kovin tiukan henkilöstömitoituksen ja lopputulema oli sitten se, että vaikka se paperilla toimikin, niin lopulta se johti henkilöstöressurssin hyvin

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

epätarkoituksenmukaiseen ja joustamattomaan jakautumiseen. Olen sinänsä kuitenkin havainnut sen, edustaja Lindén, että tässä olette ottaneet aiempaa vastuullisemman kannan ettekä enää aja niin tiukkaa henkilöstömitoitusta kuin mitä aiemmin edistitte. [Krista Kiuru: Ei huolta, kyllä ajetaan!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

16.14 **Hilkka Kemppi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Asiakasmaksujen korotuksissa ollaan menty jo liian pitkälle. Otetaanpa esimerkiksi vaikkapa synnytykset. Me olemme kaikki samaa mieltä siitä, että vauvoja tarvitaan. Me olemme myös varmasti kaikki samaa mieltä siitä, että kaikilla pitää olla varaa vauvoihin ja synnytyksiin. Ei pidä joutua pelkäämään synnyttämistä. Nythän tilastot jo todistavat, että hyvin pärjäävät saavat lapsitoiveensa toteutettua ja he, joilla on pienempi tulotaso, eivät. Erikoissairaanhoido maksaa jatkossa lähes 80 euroa per käynti. Jos päädyt sektioon, se maksaa lähes 260 euroa. Ja kun haava pitää hoitaa ja imetys saada sujumaan siellä sairaalassa, kun kotona se on monesti haastavampaa, niin lisäpäivilläkin on hintansa. Siis synnytys saattaa maksaa jatkossa jopa tonnin tässä maassa. Tämä ei ole kohtuullista, ja se on tismalleen päinvastainen suunta kuin millaisena hallitus kuvailee [Puhemies koputtaa] lapsimyönteistä yhteiskuntaa. Arvoisa ministeri Rydman: ettekö te voisi rajata edes hätäsektioita tämän ulkopuolelle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.15 **Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aika pienellä todennäköisyydellä omalle kohdalle osuisi ihan sen kaltaista maksukuormaa kuin mitä tuossa kuvailtiin. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] Mutta se on ihan totta, että eivät nämä maksukorotukset ole millään tavalla miellyttäviä päätöksiä. Kysymys on vähän vain siitä, että tässä taloudellisessa todellisuudessa, jossa me elämme, meillä on kovin vähän hyviä vaihtoehtoja. Loputtomiin emme voi elää tällä tavoin velaksi kuin mitä yhteiskunta on jo vuosikymmeniä elänyt. Sopeutuksia on pakko tehdä, ja valitettavasti, kun sote leijonanosan valtion menoista vie, niin sote-kysymyksetkin joudutaan ottamaan tässä arviointiin, ja silloin joudutaan pohtimaan, karsitaanko palvelutasoa, heikennetäänkö sitä vai korotetaan asiakasmaksuja. Asiakasmaksujen korotukset, niin ikäviä kuin ne ovatkin, ovat usein kuitenkin sitten vähemmän kivuliaita päätöksiä. Mitä tulee sitten sellaisiin aivan kohtuuttomiin tilanteisiin, niin kuten täällä on jo aiemminkin todettu, meillä on maksukatot, meillä on mahdollisuudet kohtuullistaa sitä ikään kuin listahintaa, mikä näissä on. Tällaisia kohtuullistamisia myöskin hyvinvointialueilla kyllä käytetään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén, olkaa hyvä.

16.16 **Bella Forsgrén vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa hoitoonpääsy on pohjoismaisessa vertailussa hälyttävän heikolla tasolla. EU:n vertailun mukaan jopa 12 prosenttia suomalaisista on jäänyt ilman tarvitsemaansa hoitoa — 12 prosenttia. Tämä luku on Euroopan yksi korkeimmista. Erityisen vaikeassa asemassa ovat pitkäaikaissairaat, työttömät ja ne ihmiset, joilla ei ole pääsyä työterveyden piiriin.

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

Viime hallitus paransi hoitopääsyä — paransi. Mitä tämä hallitus on tehnyt? Mitä Petteri Orvon hallitus on tehnyt, että ihmiset pääsisivät nopeammin hoitoon kuin tarvitsevat? [Ben Zyskowicz: Antanut neljä tuhatta miljoonaa lisää hyvinvointialueille!] Ei mitään hyvää. Hallitus on leikannut hyvinvointialueilta, mikä on johtanut hoitopääsyn hidastumiseen, soteasemien sulkemiseen, henkilöstön vähentämiseen ja asiakasmaksujen nostoon. Monilla alueilla ihmiset joutuvat matkustamaan yhä pidempiä matkoja päästäkseen lääkäriin tai terveystalveluiden piiriin yleisesti. Samaan aikaan hallitus on kuitenkin heittänyt rahaa yksityiselle Kela-korvauksien kautta sellaisella tavalla, joka on ollut erittäin tehotonta ja tutkijoitten näkökulmasta huono valinta. Olisin kysynyt, arvoisa pääministeri: [Puhemies koputtaa] miten hallitus voi perustella politiikkaa, joka heikentää suomalaisten hoitopääsyä samaan aikaan, kun [Puhemies koputtaa] tutkimukset osoittavat heikon tilanteen jo olevan olemassa? [Ben Zyskowicz: On annettu neljä miljardia, paljonko olisi pitänyt antaa?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

16.18 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Särähti korvaan se, että hallitus ei ole tehnyt mitään hyvää sosiaali- ja terveystalveluiden eteen, niin te ilmeisesti tarkoittitte. Jos katsotaan sitä työtä, mitä hyvinvointialueille on tehty, ja johon työhön hallitus, sosiaali- ja terveystministeriö ja ammattilaiset ovat osallistuneet, niin kyllä tässä maassa on tehty todella paljon töitä sieltä kentältä perushoitajista aina sinne ministeriön virkamiehiin sen eteen, että asiat menevät parempaan suuntaan.

Ja taas tästä kaikesta mustamaalaamisesta huolimatta haluan sanoa sen, että Suomessa tällä hetkellä hyvinvointialueet menevät koko ajan eteenpäin näiden asioiden kanssa. Hoitopääsy on parantunut tämän hallituskauden edetessä. [Vasemmalta: Eikä ole!] Hoitopääsy on parantunut tämän hallituskauden edetessä. Paljon tuottavuutta on parannettu. menkää katsomaan hyvinvointialueille. Meidän pitää tukea tätä työtä. Ja taas kerran toistan senkin: neljä miljardia on lisätty hyvinvointialueiden rahoitusta, siis neljä miljardia. Se on valtava summa. Tämä kertoo siitä, että hyvinvointialueiden rahoituksen turvaaminen on oikeasti ollut hallituksen yksi prioriteetti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kymäläinen, olkaa hyvä.

16.19 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Teillä on ollut yli 500 miljoonaa euroa rahaa käyttää yksityisiin kokeiluihin, jotka on todettu tehottomiksi. Sillä samalla rahalla ei olisi hyvinvointialueita, jotka ovat joutuneet irtisanomaan satoja työntekijöitä, millä on ollut vaikutus siihen, pääsevätkö ihmiset hoitoon.

Ulosotossa on yli 500 000 sotemaksua. Olen saanut yhteydenottoja useammalta ihmiseltä, jotka eivät hoitoarviosta huolimatta voi mennä tai eivät halua mennä hoitoon, vaikka heitä sinne ohjattaisiin, koska he ovat työssäkäyviä, joilla ei ole niitä pieniä tulorajoja, mutta ulosotto leikkaa siitä rahasta niin suuren osan, että he eivät voi saada hyvitystä niihin maksuihin. Teillä on 500 000 ihmisen verran todellisuutta vääristävä mielikuva. Sellaisessa maailmassa ihmiset nyt elävät, ja nämä valtavat, lähes 90 prosentin korotukset terveystkeskusmaksuihin osuvat näihin ihmisiin. [Puhemies koputtaa] Onko tämä teistä reilua?

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.20 **Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Silloin kun rahaa ei ole, joudutaan ikävien tosiasioiden kanssa tekemisiin. [Ben Zyskowitz: Paitsi demarit! — Välihuutoja] Tässä ollaan sellaisessa tilanteessa, niin kuin kaikki tiedämme, että tämä valtio velkaantuu ja tulee velkaantumaan vielä pitkään, 10 000:ta miljoonaa vuosittain ja enemmänkin. Se on vain kasvamaan päin. Korkomenot kasvavat, ja turvallisuustilanne ja puolustusmenot asettavat meitä erittäin vaikeaan asemaan. Leijonanosan valtion budjetista vievät sotemenot, ja silloin joudutaan arvioimaan sitä, mitkä ovat niitä päätöksiä, jotka ovat vähiten huonoja, silloin kun emme voi tehdä sellaisia päätöksiä, joita varsinaisesti haluaisimme tehdä.

Se on oikein, että pyrimme pitämään kuitenkin Suomen ja itsemme ajurin paikalla. Siinä tilanteessa, missä ajaudumme kansakuntana ja valtiona lähinnä maksukyvyttömyystilaan, sen jälkeen tulevat IMF:n kaverit, jotka sitten määräävät sen, miten asiat menevät, ja näin emme halua missään nimessä toimia.

Totean kuitenkin sen, että terveyskeskuskasvu voidaan vuoden aikana samassa terveyskeskuksessa periä korkeintaan kolme kertaa, [Puhemies koputtaa] ja tämä rajaa jo merkittävästi sitä, kuinka paljon yhdelle ihmiselle sitä maksukuormaa voi muodostua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

16.22 **Pia Lohikoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä palveluista on leikattu, kun hoitotakuuta on pidennetty kahdesta viikosta kolmeen kuukauteen. Terveyskeskuskasvut nousevat tällä hallituskaudella 74 prosenttia ja sairaalan poliklinikkamaksut peräti 88 prosenttia. Jatkossa leikkauspotilas joutuu maksamaan 257 euroa toimenpiteestä hoitopäivämaksujen päälle, ja hallitus vähentää nämä vastaavat rahat hyvinvointialueiden rahoituksesta ja pakottaa perimään ne asiakkailta.

THL:n asiantuntijat ovat varoittaneet, että rajut korotukset estävät ihmisiä hakeutumasta hoitoon. Kyseessä on tietoinen julkisten terveystalouksien alasajo ja tien raivaaminen yksityisille terveysjäteille. Kysynkin ministeriltä: kun hallituskaudella käytetään yli 500 miljoonaa tehostamiin Kela-korvauksiin yksityisille, eikö olisi järkevämpää käyttää ne rahat siten, että ihmiset pääsisivät ajoissa hoitoon kohtuullisella hinnalla omalla terveysasemalla?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sosiaaliturvaministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.23 **Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkään täällä ei kukaan ole varmuudella ajamassa hyvinvointivaltiota alas. Sellainen väite on kohtuuton. [Välihuutoja vasemmalta] En usko, että tästä salista löytyy sellaista ihmistä, joka kannattaisi sentyyppistä linjaa. Suomalaiset ovat vahvasti sitoutuneet [Hälinää — Puhemies koputtaa] suomalaisen, pohjoismaisen hyvinvointimallin säilyttämiseen, ja juuri siksi on välttämätöntä velkaantuneen maan taloutta tasapainottaa. Se on tulevaisuustyötä, jotta meillä on varaa näihin palveluihin ja mahdollisuuksiin hyvään vanhushoivaan, hyvään hoitopäätöksiin, laadukkaisiin palveluihin, syöpähoitoihin, synnytyksiin, lasten palveluihin, [Sosiaalidemokraattien

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

ryhmästä: Korulauseita!] kaikkeen tähän hyvään, jota haluamme vaalia, myöskin tulevaisuudessa.

Toisekseen haluan sanoa, että tämä käyttämäme luku on epätarkka, eli hallitus on varannut näihin Kela-korvauksiin kertaluonteisesti koko hallituskauden ajalle hieman yli 300 miljoonaa euroa valtion budjetista, ja tätäkään rahaa ei kokonaisuudessaan ole allokoitu vielä. Mutta mihin sitä esimerkiksi on käytetty? Naisten gynekologikäynteihin, hedelmöityshoitoihin lapsettomuudesta kärsiville ja 65 vuotta täyttäneiden suomalaisten hoitopääsyn nopeuttamiseen mahdollistamalla yleislääkärikäynnit myös yksityisellä sektorilla julkisen terveydenhuollon hinnalla, [Puhemies koputtaa] mikä on nopeuttanut hoitopääsyä.

2.3. Suullinen kysymys vanhustenhoidosta (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 74/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.24 **Harry Harkimo liik:** Kiitos, arvoisa puhemies, ärade talman! Meillä on tällä hetkellä 330 000 yli 80-vuotiasta, ja heidän määränsä lisääntyy reilussa 10 vuodessa yli puoleen miljoonaan. Ympäri vuorokautisen hoidon tarve tulee lisääntymään voimakkaasti, ja varautumisen pitäisi olla jo käynnissä. Miten te olette ajatelleet varautua tulevaisuuteen ilman, että tuhannet vanhuksat jäävät heitteille? Oletteko ajatelleet, että lapset hoitavat itse vanhempansa, vai mikä teillä on ratkaisu tulevaisuuteen nähden?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.25 **Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On todellakin niin, että väestö ikääntyy. Sinänsä on erittäin myönteistä, että samalla kun väestö ikääntyy, niin yhä terveempinä pysytään yhä pidempään, ja sekin on myönteistä. Se varsinainen hoivan tarve keskittyy sitten nimenomaan sinne kaikista myöhäisimmässä vaiheessa elämää olevaan sairastamiseen ja vanhuuden tuomiin vaikeuksiin.

Siihen valmistaudumme muun muassa sillä tavoin, että pyrimme pitämään julkisesta taloudesta mahdollisimman hyvin huolen, koska sellainen tilanne, jossa elämme kroonisesti yli varojen, on kaikista pahin uhka niille, jotka ovat kaikkein heikoimmassa asemassa tai jotka ovat kaikkein puolustuskyvyttömimpiä. On ilman muuta niin, että ne, jotka ovat vahvoja ja varakkaita, pärjäävät kyllä vaikkapa julkisen taloutensa romuttaneessakin kansakunnassa ja valtiossa, mutta nimenomaan niiden kaikkein köyhimpien ja kaikkein heikompien ja sairaimpien kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että huolehdimme siitä, että valtion taloudellinen tilanne pysyy edes siedettävänä.

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

16.26 **Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hoitoonpääsy lääkärin vastaanotolle terveysasemilla on tämän hallituskauden aikana heikentynyt. Tämä on tilastollinen tosiasia, joka näkyy THL:n tuoreista tilastoista — ette te, arvoisa pääministeri, pääse tätä tosiasiaa karkuun. Nyt ihmisten huolta hoitoonpääsystä tulevat entisestään rasittamaan nämä asiakasmaksujen korotukset: terveyskeskuskäyntimaksujen korotukset yli 70 prosentilla ja sairaaloiden poliklinikkamaksujen korotukset lähes 90 prosentilla. Moni tavallinen suomalainen — pienituloisen eläkkeensaaja, työtön tai työttömyysuhan alla elävä — pelkää nyt, onko hänellä enää varaa hoitoon. Aiemmin Suomessa kaikki ovat voineet luottaa siihen, että kaikki hoidetaan. Tämän päätöksen te, pääministeri, joudutte kehysriihessä tekemään, koska teidän talouspolitiikkanne on epäonnistunut. Ette ole onnistuneet luomaan Suomeen kasvua ja työllisyyttä, ja nyt laskun te lähetätte suomalaisille pienituloisille eläkkeensaajille ja ikäihmisille. Kysymys teille, pääministeri: ettekö te olisi voinut siellä kehysriihessä [Puhemies koputtaa] tinkiä hieman niistä hyvätuloisille annetuista veronalennuksista, [Puhemies koputtaa] jotta tavallisten suomalaisten terveyskeskusmaksuja ja sairaaloiden poliklinikkamaksuja [Puhemies koputtaa] ei olisi jouduttu nostamaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.27 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siis hallituksella on talouspolitiikka, toisin kuin SDP:llä. [Naurua — Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä — Puhemies koputtaa]

Sitten tähän hoitoonpääsyyn: THL:n tilaston perusteella [Hälinää — Puhemies koputtaa] 84 prosenttia potilaista pääsee hoitoon 14 päivän sisällä perusterveydenhuollossa. [Aki Lindén: Se ei ole lääkäritilasto!] — Tämä on THL:n tilastosta. — Perusterveydenhuollon vastaanotto, minä palaan edelleen siihen. Siellä hyvinvointialueilla tehdään hartiavoimin töitä sen eteen, että hoitoonpääsy on sujuvaa ja se menee parempaan suuntaan, parempaan suuntaan. Ollaan yhdessä tyytyväisiä siitä ja tuetaan edelleenkin hyvinvointialueiden työtä. Monissa paikoissa on jo onnistuttu erinomaisesti.

Mitä sitten tulee näihin maksuihin, kuten tässä ministeri Rydman sen hyvin totesi, niin ei ole mukavaa nostaa maksuja, ei ole mukavaa tehdä leikkauksia, mutta kun rahaa ei ole. Meillä ei ole sitä mahdollisuutta kuin teillä, edustaja Tuppurainen: vastustaa jokaista säästöä ja samaan aikaan vaatia tekemään lisää säästöjä. Me joudumme kantamaan [Puhemies koputtaa] vastuuta, ja kannamme sitä vastuuta siksi, että niillä vanhuksilla, [Puhemies koputtaa] heikoimmassa asemassa olevilla, lapsilla ja perheillä olisi hyvinvointiyhteiskunta-Suomi [Puhemies koputtaa] myös tulevaisuudessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

16.29 **Hanna-Leena Mattila kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vanhustenhoidossa on parantamisen varaa. Uskon, että me täällä eduskunnassa jaamme laajasti sen saman käsityksen, että ikääntyneiden ja heidän läheistensä pitäisi pystyä luottamaan siihen, että hoitoon pääsee ja vanhuksien elämä on turvassa, ja että hoitajien

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

pitäisi pystyä tekemään työtänsä hyvällä omallatunnolla. Me päättäjät puhumme aika usein hyvästä hoidosta, mutta harvemmin kuulee määrittelyjä sille, mitä hyvä hoito on. Jos sille ei ole selviä kriteereitä, niin se jää usein sattumanvaraiseksi, liian riippuvaiseksi yksittäisistä hoitajista tai hoitoyksiköistä ja resursseista. Siksi kysynkin vastuuministeriltä: mikä on teidän käsityksenne hyvästä hoidosta, ja pitäisikö Suomeen laatia kansalliset kriteerit hyvästä hoidosta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.30 Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja on aivan oikeassa siinä, että kyllä hoitajien pitää pystyä keskittymään varsinaiseen työhönsä ja etenkin vanhenevalla, ikääntyvällä väestöllä pitää olla oikeus hyvään hoitoon, joka on myöskin riittävästi määriteltyä.

Yksi keskeinen ongelma tällä hetkellä vanhustenhoivassa on se, että meillä on paljon sellaista henkilökuntaa, jonka kielitaito on valitettavan puutteellinen. Tämä johtaa ensinnäkin hoitovirheisiin, se johtaa väärinymmärtämiseen, ja sitten se johtaa myös sellaisiin tilanteisiin, että usein ne hoitajat, jotka puhuvat jompaakumpaa kotimaisista kielistä äidinkielen tasoisesti tai omalla äidinkielenään, joutuvat paljon selittämään asioita ja korjailemaan asioita, ja tämä luo paljon hukkatyötä ja hukkaa aikaa siitä hoivatyöstä, jota tarvittaisiin nimenomaisesti vanhusten hoitamiseen. Olemme nyt päivittämässä ammattihenkilölainsäädäntöä ja valvontalakia, joissa molemmissa tullaan kiristämään hoivahenkilökunnan kielitaitovaatimuksia ja antamaan lupa- ja valvontavirastolle järempiä työkaluja tähän puuttumiseen, ja tämä tulee vaikuttamaan myönteisesti myöskin vanhuspalvelun laatuun.

2.4. Suullinen kysymys vanhustenhoidosta (Oskari Valtola kok)

Suullinen kysymys SKT 75/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Valtola, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.31 Oskari Valtola kok: Arvoisa herra puhemies! Alkuviikosta paljastuneet epäkohdat suomalaisessa palvelutalossa ovat järkyttäviä. Tällaista ei saa tapahtua Suomessa. Kokoomuksen viesti on selvä: jokaisella on oikeus turvalliseen vanhuuteen ja hoivaan omalla kielellään. Samalla tiedämme, että hyvää hoivaa saa päivittäin suuri joukko ihmisiä. Epäkohdat on korjattava, tarvitaan parempaa johtamista, valvontaa ja perehdytystä.

Pelkkä hoitajamitoitus ei yksin ratkaise hoivan ongelmia, jos työntekijöitä ei ole saatavilla. Tämän myöntää nyt myös SDP, vaikka se aiemmin vastusti hallituksen linjaa. Vain vahva julkinen talous turvaa sen, että suomalaiset saavat laadukasta hoivaa myös tulevaisuudessa. Sen eteen Orpon hallitus tekee määrätietoisesti työtä. Kysyn sosiaali- ja

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

terveysministeri Rydmanilta: mihin konkreettisiin toimiin hallitus ryhtyy, jotta vanhustenhoivan valvonta, lääkehoidon turvallisuus ja perehdytys saadaan kuntoon, jotta jokainen vanhus saa elää [Puhemies koputtaa] arvokkaasti elämänsä loppuun asti?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.32 **Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja on aivan oikeassa siinä, että etenkin vanhenevan väestön hoivan piirissä kielitaidolla on aivan keskeinen roolinsa. Vaikka kuinka olisi ollut kielitaitoinen oman elämänsä aikana, niin mitä enemmän alkaa ikää kertyä, sitä tärkeämpää on, että sen hoivan ja asiakastyön saa nimenomaisesti sillä omalla äidinkielellään. On myös niin, että laeilla ja pykälillä ei ole merkitystä, jos ei niitä noudateta — näissä paljastuksissa, mitä nyt olemme saaneet kuulla, olemme nähneet merkittävän huonoa johtamista — ja varmisteta, että lakia todella myöskin hoivayksiköissä noudatetaan.

Kuten olen aiemminkin täällä kyselytunnilla kertonut, niin olemme valmistelemassa sekä ammattihenkilölainsäädännön uudistamista että valvontalain päivittämistä, joissa molemmissa korotetaan hoivahenkilökunnan kielitaitovaatimuksia ja annetaan Lupa- ja valvontavirastolle myöskin järeämmät työkalut siihen, että he pystyvät tehtävänsä valvovana viranomaisena hoitamaan. Siten pyrimme ainakin lainsäädännön keinoin varmistamaan sen, että vanheneva väestö [Puhemies koputtaa] saa sen laadukkaan hoivan, minkä se ansaitsee.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

16.34 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa pääministeri, te totesitte juuri äsken, että teillä on talouspolitiikkaa, jota sosiaalidemokraateilla ei ole. On monia, jotka ovat todenneet, että teillä on epäonnistunutta talouspolitiikkaa, jota sosiaalidemokraateilla ei ole. Sen takia me kärsimme näistä leikkauksista. [Jenna Simula: Teillä on pelkkiä vappusatasia!]

Julkiseen keskusteluun on tullut kummallinen mantra: eläkeläiset on saatava leikkauksiin mukaan. Te tiedätte vallan hyvin tilastoista sen, kuka on suurin yksittäinen käyttäjäryhmä suomalaisissa terveyskeskuksissa. He ovat yli 65-vuotiaat ihmiset. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Puolet terveyskeskuskäyntejä tehneistä on yli 65-vuotiaita ihmisiä. Meitä on vain 23 prosenttia kansalaisista. Silloin kun me puhumme hoitopääsystä, sen ongelmista, hoivaan tehtävistä leikkauksista, asiakasmaksuista, kysymys on nimenomaan iäkkäistä suomalaisista ihmisistä. Eikö niin, että tämä mantra siitä, että eläkeläiset eivät osallistuisi näihin leikkaustalkoisiin, on perätöntä puhetta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.35 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin se, että hallitus on tehnyt selkeän päätöksen jo hallitusohjelmaneuvoitteluisaan: me emme ole eläkkeisiin puuttuneet. Se on ollut selkeä linjavalinta, ja uskon, että olemme edustaja Kiljusen kanssa samaa mieltä, että se on ollut viisas valinta.

No, mitä sitten tulee näihin säästötoimenpiteisiin, tehostamiseen, maksukorotuksiin, niin kyllä ne osuvat tietenkin laajasti. Mutta samaan aikaan jälleen kerran muistutan siitä,

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

että kokonaisrahoitusta on pystytty kaiken säästämisen keskellä lisäämään neljä miljardia tämän hallituskauden aikana, mikä on merkittävä summa. Se tehdään siksi, että koko tämä meidän sosiaali- ja terveystalouden palvelujärjestelmä toimii mahdollisimman hyvin. Mutta mitä tulee talouspolitiikkaan, niin siis se tilanne, missä me ollaan, jossa korkojen nousu, josta varoitimme jo viime kaudella useaan otteeseen, on neljä miljardia enemmän vuoden 27 tasossa kuin silloin, kun me aloitettiin. Se on peruja menneiltä ajoilta, jossa ovat olleet varmasti lähes kaikki puolueet mukana. Sen lisäksi nämä sote-menot neljä miljardia [Puhemies koputtaa] ja puolustusmenot noin pari miljardia. Tämä on vain se kokonaistotuus, jossa me joudumme [Puhemies koputtaa] näitä asioita ratkomaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Virta, olkaa hyvä.

16.36 **Sofia Virta vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun ihminen sairastuu tai kohtaa vastoinkäymisiä ja ongelmia, joihin hän tarvitsee sosiaali- ja terveystalouden palveluita, niin silloin kun palveluiden saantia vaikeutetaan tai henkilöstöä leikataan, nämä ongelmat ihmiselle arjessa eivät häviä. Sitä voisi kuvata vähän kuten pääministeri edellä kuvasi, että ne itse asiassa kasvavat korkoa, ne tulevat kalliimmaksi hoitaa. Sinä päivänä, kun hän sitten saa sen avun sosiaalipalveluissa tai terveystalouden palveluissa, ongelma on vaikeampi ja se on kalliimpihoitoinen. Eikö silloin talouden näkökulmasta ainoa avain tässä vaikeassa yhtälössä, jossa väestö ikääntyy ja rahaa on vähän, olisi juurikin se, että ennaltaehkäisyyn, perusterveydenhuoltoon panostetaan? Te olette tehneet päinvastoin: te olette leikanneet hoitotakuusta; te olette laittaneet hyvinvointialueet säästämään tavalla, jossa he ovat joutuneet karsimaan perustason palveluista; te olette leikanneet järjestökentästä; ja nyt te esitätte esimerkiksi kasvatus- ja perheneuvonnan lakisääteisyys poistamista. Se on varhaisen tason palvelu. Tätä voisi kutsua aika holtittomaksi talouden näkökulmasta.

Sosiaali- ja terveysministeri, perustelisitteko, miksi hallitus valitsee leikata ennaltaehkäisystä ja perusterveydenhuollosta, joka on ainut avain [Puhemies koputtaa] tästä soten kriisistä talouden näkökulmasta ulos?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.37 **Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Virta on aivan oikeassa siinä, että oikea-aikainen hoitopääsy ja mahdollisimman varhaisessa vaiheessa oikeiden diagnoosien tekeminen on aivan keskeinen asia ensinnäkin parhaan mahdollisen hoitotuloksen osalta ja myös ihan taloudellisessakin mielessä, että silloin, kun asiaan pystytään puuttumaan varhaisessa vaiheessa, myös hoidon kokonaiskustannukset muodostuvat matalammiksi kuin silloin, kun tämä todetaan vasta myöhäisessä vaiheessa. Tässä avaimena on nimenomaan hoidon jatkuvuus ja se, että pääsee mahdollisimman usein saman tutun hoitajan, saman tutun lääkärin hoidettavaksi, joka jo ennakolta tietää potilaan tilanteen ja siten pystyy tehokkaammin myöskin hahmottamaan, mistä potilaan tilanteessa on kyse. Tämän vuoksi kaiken sen säästämisenkin ja taloudellisen paineen keskellä, jossa olemme, olemme nimenomaan panostaneet tähän omalääkäri-, omahoitaja-, omatiimimallin kehittämiseen. Siihen on nyt laitettu haku hyvinvointialueille, ja hyvinvointialueet ovat hakemuksensa jättäneet peräti 40 miljoonan euron edestä. Uskon, että kun saamme tätä paremmin

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

vakinaistettua, niin se tulee [Puhemies koputtaa] myöskin johtamaan kustannustason alenemaan.

2.5. Suullinen kysymys vanhustenhoidosta (Henrik Wickström r)

Suullinen kysymys SKT 76/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Ledamot Wickström, varsågod.

Keskustelu

16.39 **Henrik Wickström r:** Arvoisa puhemies, ärade talman! Omständigheterna på serviceboenden i Finland har igen varit på tapeten den här veckan, och vi alla har säkert kunnat läsa de ytterst tråkiga nyheterna i kvällspressen gällande omständigheterna på ett serviceboende.

Arvoisa puhemies! Uskon, että jokainen tässä salissa haluaa ja toivoo, että jokainen ikääntynyt voi ikääntyä Suomessa arvokkaalla tavalla. Kaikki ne uutiset, joita myöskin tällä viikolla on saatu, ikävä kyllä, lukea iltapäivälehdistä liittyen siihen tilanteeseen, mitä eräässä yksikössä on ollut, ovat todella huolestuttavia. Haluan kuitenkin väittää, että tilanne on paljon parempi suurimmassa osassa kaikkia yksiköitä. Ennen kaikkea haluan kiittää sotehenkilöstöä, joka jatkuvasti tekee todella hyvää ja arvokasta työtä meidän vanhusten kanssa. Välillä kun kuulen tätä salikeskustelua, uskon, että tämä arvostus ei aina sieltä myöskään kentälle tule.

Haluaisin kysyä tässä ministeri Rydmanilta: Kun te olette maininnut tässä jo monta hyvää uudistusta, jotka vielä ovat tulossa liittyen ikääntyneiden palveluihin, kuten ammattihenkilölainsäädännön ja myöskin valvontalain, niin oletteko te tuomassa myöskin esitystä siitä, että saataisiin kansalliset kotihoidon laatusuosituksot myöskin kotihoitoon, [Puhemies koputtaa] koska tällaista myöskin THL on esittänyt?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.40 **Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Itse esitys on oikein hyvä. Tällä hetkellä Suomessa ei ole varsinaisia kriteereitä tai suosituksia kotihoidon laadulle tai niihin liittyviin laatusuosituksiin, mutta sen sijaan olemme tällä hetkellä päivittämässä ylipäätään ikääntyneen väestön laatusuosituksia hoidossa, ja siinä tullaan osaltaan käsittelemään myöskin kotihoidon asioita.

Sekä vanhusten hyvinvoinnin, jaksamisen että myöskin pidemmän omassa kodissa pärjäämisen kannalta on keskeistä, että tulevaisuudessa voimme tuoda enemmän palveluita ikääntyneelle väestölle myöskin suoraan kotiin sen sijaan, että he asuisivat palvelutaloissa. Se tulee paitsi inhimillisesti helpommaksi myöskin taloudellisesti edullisemmaksi silloin, kun ei tarvitse olla kalliissa esimerkiksi ympärivuorokautisessa palveluasumisessa vaan voi asua kotona niin pitkään kuin mahdollista. Tämän vuoksi

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

meillä on oltava myöskin jatkossa prioriteetti, että pystymme luomaan sellaisia palveluita, jotka ovat helposti kotiin vietävissä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

16.41 **Jouni Ovaska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä arvoisa kollega vieressä kysyi, miten monta hyvää uudistusta hallitus on nyt saanut aikaiseksi, mutta meitä oppositiossa kiinnostaa ennen kaikkea, mitä uusia maksuja nyt ihmisille tulee. Tässä toisella puolella keskustan kollega kysyi näistä synnytyksistä, että onko todella nyt niin, että synnytyksistä jatkossa maksetaan huomattavasti enemmän. Meillä Pirkanmaan hyvinvointialueella on tullut huolestuttavaa viestiä siitä, että ihmisillä ei ole enää varaa maksaa kohonneita asiakasmaksuja. Ja niitä maksuhelpotuksia on pyydetty, ja tänä vuonna määrä on kaksinkertaistunut. Eikä tämä koske enää vain niitä vähävaraisimpia vaan ihan tavallisia suomalaisia, koska ne maksut nousevat, ja ne maksut tulevat nousemaan vielä enemmän nyt hallituksen tekemillä päätöksillä. Arvoisa ministeri, arvoisa hallitus, voisitteko vielä kertoa suomalaisille, mitä kaikkia maksuja suomalaisille tulee nyt lisää samaan aikaan, kun olette kuitenkin antaneet aikamoisia verohelpotuksia suurituloisille?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.42 **Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman** (vastauspuheenvuoro): Niin, arvoisa herra puhemies, kuten on moneen kertaan todettu, eivät nämä asiakasmaksujen nostot ole ollenkaan miellyttäviä päätöksiä. Toisaalta eivät sen miellyttävämpiä olisi myöskään palveluiden leikkaamiset, eikä ainakaan olisi miellyttävä ratkaisu se, että jatkamme velkaantumista samaan tahtiin kuin mitä tämä kansakunta on velkaantunut viimeisten vuosikymmenten aikana, koska sen tien päässä on koko hyvinvointiyhteiskunnan romuttuminen. [Tuomas Kettusen välihuuto] Joudumme valitettavasti lukuisista huonoista vaihtoehtoista valitsemaan niitä vähimmin huonoja, ja asiakasmaksujen hallitut korotukset ovat varmasti niitä vähimmin ikäviä päätöksiä niistä ikävistä päätöksistä, joiden välillä joudumme valitsemaan. Mutta haluan kuitenkin lohduttaa suomalaisia siinä, että me emme ole korottamassa asiakasmaksukattoa. [Krista Kiuru: No se nyt vielä puuttuisi!] Se asiakasmaksukatto säilyy edelleenkin ennallaan, ja se rajaa merkittävästi sitä maksutaakkaa, joka yhdelle yksilölle voi muodostua. Samalla on myöskin niin, että jos on aidosti maksukyvytön, niin silloin edelleenkin saa maksuhelpotuksia tai jopa maksuvapautuksia silloin, kun tilanne on erityisen kurja.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.

16.43 **Minja Koskela vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy sanoa, että pidän hyvin erikoisena tätä sosiaali- ja terveysministeri Rydmanin retoriikkaa siitä, että asiakasmaksujen korottaminen olisi ihmisille ikään kuin parempi vaihtoehto kuin palveluiden leikkaaminen. Tällainen retoriikka mielestäni korostaa sitä, miten vähän hallitus ymmärtää pienituloisten ihmisten arjesta ja toimeentulosta, kas kun pienituloiselle palveluiden leikkaaminen ja asiakasmaksujen korottaminen on hoitoon pääsyn ja hoidon saamisen näkökulmasta käytännössä sama asia.

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

Jos puhutaan vaihtoehtoista, niin nämähän eivät ole ne kaksi vaihtoehtoa, vaan niitä on muitakin. Teillä olisi ollut ja teillä olisi edelleen vaihtoehto perua yksityisen hoidon Kela-korvaukset ja lyhentää niillä rahoilla hoitotakuuta. Sen sijaan te olette valinneet nämä nyt keskustelussa olevat maksukorotukset, jotka vaikuttavat siihen, että hoitoon ei hakeuduta ajoissa tai hoitoon ei hakeuduta ollenkaan, ja sitten ongelmat pahenevat. Tätä voi kutsua vaikka dynaamiseksi vaikutukseksi.

Haluan kysyä pääministeriltä: Ajatteleeko tämä hallitus todella, että heikentämällä hoitoonpääsyä ja korottamalla asiakasmaksuja saavutetaan oikeasti säästöjä? Eikö nyt olisi oikea aika lopettaa yksityisten terveysjätien tukeminen ja ryhtyä tukemaan pienituloisten ihmisten hoitoonpääsyä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.45 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin ehdotitte yhtenä keinona Kela-korvausrahoituksen käyttämistä tämän hoitotakuun palauttamiseksi. [Minja Koskela: Satoja miljoonia euroja!] No, se ei ole budjettimielessä mitenkään mahdollista, koska tässä on kysymys kertaluonteisesta, valtion omaisuudesta irrotetusta investointiohjelman toimesta, joka ajoittuu koko tälle hallituskaudelle, eikä sillä voida pysyvästi lisätä valtion budjetissa velvoitteita hyvinvointialueille. Se on teknisesti mahdotonta, ja tunnette varmaan budjetoinnin logiikan.

Toisaalta haluan myös korjata sen väärän käsityksen, kun te sanoitte, että terveysjäteille: Kela-korvauksia maksetaan ihmisille, siis potilaille, 65 vuotta täyttäneille suomalaisille, heidän lääkärikäynneistään yhdenvertaisesti, tasa-arvoisesti ja siten, [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] että se on kaikkien käytettävissä oleva palvelu ja viime kädessä jopa toimeentulotuessa hyväksyttävä meno. Eli toisin sanoen tällä 65 vuotta täyttäneiden valinnanvapauskokeilulla mahdollistetaan asiointi yksityislääkärillä julkisen terveydenhuollon asiakasmaksun hinnalla yhdenvertaisesti kaikille, enkä voi ymmärtää mitään muuta syytä kuin ideologisen syyn sille, että vasemmisto tätä vastustaa. [Puhemies koputtaa]

Haluan jatkaa ministeri Rydmanin sanoja sillä, että emme me tee näitä leikkauksia siksi, että tämä olisi meidän mielestämme niin kuin tavoiteltavaa, vaan siksi, että hyvinvointiyhteiskunta voitaisiin pelastaa.

2.6. Suullinen kysymys vanhustenhoidosta (Päivi Räsänen kd)

Suullinen kysymys SKT 77/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Päivi Räsänen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

Keskustelu

16.46 **Päivi Räsänen kd:** Arvoisa herra puhemies! Sairauksien ennaltaehkäiseminen ja kunnan ylläpitäminen on erityisen tärkeää ikääntyville, joista yhä useampi asuu omassa kodissaan. Hyvinvointialueilla ei ole tällä hetkellä lakiin perustuvaa velvoitetta tarjota neuvolapalveluita, seniorineuvolaa, ikäihmisille, vaikka hyviä kokemuksia löytyy useista kunnista ja useilta alueilta. Sairauksien varhainen toteaminen, niiden ennaltaehkäisy ajoissa, hoitoon ohjaaminen tuottaisivat sekä inhimillistä mutta myös taloudellista hyötyä, kun voisimme vahvistaa seniorien hyvinvointia ja siirtää raskaampien palveluiden tarvetta kauemmas tulevaisuuteen esimerkiksi lihaskuntoa vahvistamalla. Kysyn teiltä, ministeri: voisiko ajatella, että ministeriö tekisi vielä selvityksen, millaisia hyötyjä näistä seniorineuvoloista on ollut, ja olisiko mahdollista ajatella jonkinlaista valtakunnallista ohjeistusta tästä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.47 **Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ajatus on itsessään oikein kannatettava, koska kyllä on niin, että mitä paremmin ja pidempään pystyy huolehtimaan omasta liikkumisestaan ja mitä enemmän sille luodaan edellytyksiä ja tukea, niin sen pidempään on myöskin edellytykset elää siellä omassa kodissaan, missä se arki on usein parempaa ja missä vanhus pysyy hyvävointisempana sekä fyysisesti että henkisesti kuin siellä laitoshoidossa. Tässä on varmasti tarkan harkinnan paikka, toki rajallisten resurssiemme puitteissa, millä tavoin voisimme tukea hyvinvointialueita mahdollistamaan myöskin tällaisia palveluita. Nythän meillä ohjataan myöskin hyvinvointialueiden käytettäväksi 25 miljoonaa euroa erilaisten järjestöjen kanssa yhteistyössä tehtävään toimintaan, ja näkisin, että nämä rahat ovat hyvinkin sellaisia, joita voitaisiin käyttää myöskin hyvinvointialueiden ja asiaan kuuluvien järjestöjen kanssa esimerkiksi tällaisen vanhusneuvonnan, tai vanhusneuvolapalvelun, jos sellaista termiä halutaan käyttää, mahdollistamiseksi ja edistämiseksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

16.49 **Markku Siponen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jatkan vielä tästä vanhustenhoivasta, koska kansalainen otti eilen yhteyttä. Hänen pian 80 vuotta täyttävä anoppinsa sairastaa Alzheimerin tautia ja asuu kotona kotihoidon varassa. Ruokatilaukset eivät toimineet, lääkkeitten jaossa oli vakavia epäselvyyksiä, ja kokonaisuus vaikutti hallitsemattomalta. Pyynnöistä huolimatta tilanne ei korjaantunut, vaan jälleen oli löytynyt jääkaapista homeista ruokaa.

Olen aivan varma, että hoitajat yrittävät ja tekevät parhaansa, mutta aikaa ei ole ja jatkuvasti tulee uusia säästöjä entisten päälle. Kyse on paitsi rahasta myös valvonnasta, ja nyt näyttää, että tämä järjestelmä ei turvaa kaikista heikoimmassa asemassa olevien ihmisten eli vanhusten perustarpeita. Kyse on myös ihmisarvosta. Arvoisa ministeri: miten aiotte nyt puuttua näihin vanhustenhoidon epäkohtiin niin, että iäkkäille pystytään turvaamaan perustarpeet, kuten hoiva, lääkkeet ja ruoka?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

16.50 Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin on syytä korostaa, että isossa kuvassa suomalainen vanhustenhoiva toimii varsin hyvin. Selvä enemmistö kaikista palveluiden piirissä olevista kokee, että se hoito, jonka he itse ovat saaneet, on ollut täysin riittävää ja laadultaan hyvätasoista. Se ei silti poista sitä, että valitettavasti on toisenkinlaisia tapauksia. Niitä on ollut julkisuudessa, ja osa on joutunut kokemaan sellaisia myöskin läheistensä piirissä. Tämä on ilman muuta yhteiskunnallinen epäkohta, johon on puututtava.

Kaksi keskeistä lakihanketta, jotka sosiaali- ja terveysministeriössä tällä hetkellä ovat käynnissä, ovat ensinnäkin ammattihenkilölainsäädännön uudistaminen ja toisaalta valvontalain uudistaminen, joissa molemmissa korotetaan esimerkiksi hoivahenkilökunnan kielitaitovaatimuksia ja mahdollistetaan Lupa- ja valvontaviraston myöskin valvoa paremmin sitä, että se hoiva, mitä annetaan, on myöskin sen laatuista, mitä meidän palvelujärjestelmämme edellyttää ja millaisen hoivan ikääntyvä väestömme on ansainnut.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Viimeinen lisäkysymys tähän aihepiiriin liittyen. Edustaja Hamari, olkaa hyvä.

16.51 Lotta Hamari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä asiakasmaksujen korotukset ja hoitotakuun pidentäminen, ne ovat arvovalintoja. Hallitus lupasi parantaa hoitopääsyä, mutta todellisuudessa suomalaiset joutuvat odottamaan terveyskeskukseen entistä pidempään. Kun hallitus leikkasi terveyskeskuksilta 130 miljoonaa euroa ja romutti hoitotakuun, yli kaksi viikkoa lääkäriaikaa odottavien määrä kaksinkertaistui. Samaan aikaan tutkijat varoittavat, että esimerkiksi syöpä- ja sydänsairauksien hoitotulokset ovat Suomessa heikentyneet suhteessa muihin Pohjoismaihin juuri siksi, että sinne perusterveydenhuoltoon ei pääse ajoissa, eli diagnoosit viivästyvät ja hoidon aloitus viivästyy. Olen huolissani myös tästä hoidon vaikuttavuudesta. Kysynkin nyt teiltä, ministeri Rydman: oletteko te huolissanne siitä, että Suomi on jäämässä esimerkiksi näistä syövän hoitotuloksista muista Pohjoismaista jälkeen juuri sen takia, että sinne perusterveydenhuoltoon ei pääse ajoissa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.52 Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen huolissani vallitsevasta tilanteesta, mutta edustaja puhui itse asiassa aivan oikeasta asiasta, johon tulee kiinnittää tulevaisuudessa entistä enemmän huomiota, ja se on se hoidon vaikuttavuus. Tässä syöpäkeskustelussa on ollut paljon käsillä se kysymys, missä vaiheessa voidaan ottaa käyttöön esimerkiksi joitain hyvin tuoreita, hyvin kalliita kokeellisia syöpähoitoja, jotka ehkä parhaassakin tapauksessa voisivat pidentää potilaan elinaikaa vain muutamalla kuukaudella. Totta kai se muutama kuukausikin on sille yksilölle ja hänen omaisilleen erittäin tärkeä asia, mutta vielä paljon tärkeämpää on panostaa siihen varhaiseen vaiheeseen, koska esimerkiksi syövän varhaisessa vaiheessa toteutettu diagnoosi voi pidentää vuosilla, ehkä jossain tapauksissa vuosikymmenillä sitä elinaikaa. Juuri tämän vuoksi me panostamme siihen omalääkäri-, omahoitaja-, omatiimimalliin, jolla hoidon jatkuvuuden kautta pystymme ohjaamaan resurssit

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

tehokkaammin ja varmistamaan sen, että diagnoosit saadaan aikaisemmassa ja [Puhemies koputtaa] oikea-aikaisemmassa vaiheessa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.7. Suullinen kysymys väkivallasta vappumarssilla (Krista Mikkonen vihr)

Suullinen kysymys SKT 78/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys. Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.54 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa puhemies! Äärioikeistolaisen Sinimustan Liikkeen marssijat pahoinpitelivät vappuna nuoren naisen Tampereella. Videotallenteet näyttävät, kuinka väkivallatonta vastamielenosoittajaa lyötiin ja potkittiin päähän tavalla, joka olisi pahimmillaan voinut johtaa kuolemaan. Myös muihin vastamielenosoittajiin sekä sivullisiin kohdistui väkivaltaa. Sisä-Suomen poliisilaitoksen ensikommentti oli, että poliisi on onnistuneesti estänyt yhteenotot ja turvannut mielenosoitukset. Median ja aktivistien tilanteesta kuvaamat videotallenteet osoittavat, ettei tämä arvio ollut onnistunut. Poliisi on sittemmin asianmukaisesti aloittanut esitutkinnan väkivallantekoon liittyen.

Pääministeri Orpo, te olette vaatinut tarkkaa selvitystä tapahtumista. Näin tulisikin tehdä. Epäselvyys tapahtuneesta on ilmeinen. Sen sijaan sisäministeri Rantanen on vain ihmetellyt, mitä poliisi tilanteessa teki väärin. Mielestäni on selvää, että poliisi ei onnistunut tehtävässään turvata vastamielenosoittajien ja sivullisten turvallisuutta. Kysynkin sisäministeri Rantaselta: tuomitsetteko te [Puhemies koputtaa] Tampereen vappumarssilla tapahtuneen väkivallan, ja käynnistättekö selvityksen [Puhemies koputtaa] poliisin toiminnasta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sisäministeri Rantanen, olkaa hyvä.

16.55 **Sisäministeri Mari Rantanen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnä aloitan tästä väkivallasta. Väki-valta ei kuulu Tampereen vappumarssille, se ei kuulu Kaukalahden juna-asemalle, se ei kuulu yhtään mihinkään. Ja aivan niin kuin edustaja tässä totesi, Tampereella on tapahtunut pahoinpitelyjä, yksi erittäin moitittava pahoinpitely, josta olemme nähneet myöskin videokuva. Se oli todella vaarallinen tilanne. Olen aivan vakuuttunut siitä, että poliisi tekee kaikkensa selvittääkseen tämän pahoinpitelyn ja sen tekijät, jotka tässä syyllisiä ovat.

Sitten mitä tulee mielenilmauksiin, niin on niin, että minun parhaan käsitykseni mukaan poliisi nimenomaan pyrki pitämään nämä kaksi mieltä osoittavaa vastakkaista ryhmää erossa toisistaan. Poliisi ei tietenkään päätä siitä, minkälaisia mielenosoituksia meillä on. Tämä on se hinta, jonka maksamme sanan- ja mielenilmauksenvapaudesta.

Mitä sitten tulee naamioitumiseen, niin kyllä, mielestäni kasvot peittävä pukeutuminen, naamioituminen julkisella paikalla, julkisissa tiloissa tulisi kieltää, mikä olisi tässäkin tapauksessa [Puhemies koputtaa] auttanut selvittämään nämä väkivallantekijät.

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

2.8. Suullinen kysymys äärioikeistoon liittyvästä uhasta (Timo Furuholm vas)

Suullinen kysymys SKT 79/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Tähän samaan teemaan liittyen edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.56 **Timo Furuholm vas:** Arvoisa puhemies! [Hälinää — Puhemies koputtaa] Vapun päivän väkivallanteot Tampereella ovat tosiaan järkyttäneet laajasti. Äärioikeistolaisen sinimustan Liikkeen kulkueen marssijoiden tiedetään pahoinpidelleen banderollia pitäneen vastamielenosoittajan. Väkivalta oltaisiin voitu estää riittävällä poliisin varautumisella.

Äärioikeistolaisen väkivallan tiedetään olevan turvallisuusuhka, joka on otettava vakavasti. Suojelupoliisi varoittaa väkivaltaan kehottavan muukalaisvihamielisen ääriajattelun leviämisestä sekä nuoriin ja jopa lapsiin kohdistuvan äärioikeistopropagandan lisääntymisestä.

Tällä hetkellä on valitettavasti epäselvää, kuinka vakavasti sisäministerimme äärioikeistolaisen ajattelun leviämisen ottaa. Arvoisa sisäministeri Rantanen, jaatteko te suojelupoliisin huolen äärioikeiston uhasta ja millaisilla toimilla aiotte estää väkivaltaisen ja muukalaisvihamielisen ajattelun leviämisen Suomessa, erityisesti lasten ja nuorten parissa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sisäministeri Rantanen, olkaa hyvä.

16.58 **Sisäministeri Mari Rantanen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lienee aivan selvää, että minä allekirjoitan kyllä suojelupoliisin arviot, heidän riskiarvionsa, mitä tähän maahan tulee. Kuten tuossa äsken totesin, niin kyllä, väkivalta ei kuulu yhtään mihinkään tähän maahan. Se ei kuulu sen enempää Tampereelle, se ei kuulu sen enempää Kaukalahden juna-asemalle eikä yhtään mihinkään. Totean nyt sen, että näitä ilmiöitä, joita maassamme on, tietenkin seuraavat suojelupoliisi ja meidän poliisiviranomaisemme, ja he pitävät huolta siitä, että pyrimme estämään tässä maassa kaikenlaisen ääritoiminnan, liittyy se sitten oikealle tai vasemmalle.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.9. Suullinen kysymys uusista säästökohteista (Jari Koskela ps)

Suullinen kysymys SKT 80/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys. Edustaja Jari Koskela, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

Keskustelu

16.58 **Jari Koskela ps:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! On päivänselvää, että edellisen, vasemmistohallituksen politiikalla maamme olisi jo ajautunut konkurssiin. Teillä ei ollut hoidettavana tällaisia korkokuluja ja puolustusmenoja, jotka vastaavat noin kahta kolmasosaa koko alijäämästä kehyskauden lopulla. Tämä hallitus on tehnyt sopeutuksia ja uudistuksia, joita ulkopuoliset tahot, kuten IMF, ovat kiittäneet. Näitä toimia tarvitaan kuitenkin vielä enemmän, ei vähemmän, eikä se muuten muuksi muutu hallitusta vaihtamalla. Se tulee teillekin eteen.

Perussuomalaisten linja on se, että säästää pitää valtion epäolennaisista menoista. Me haluamme, että säästöjä kohdistetaan nykyistäkin enemmän kehitysapuun, byrokraatiaan, Yleisradioon ja punavihreää politiikkaa toteuttaviin järjestöihin. Eri kyselyjen mukaan juuri nämä ovat kansalaistenkin toivomia säästökohteita. Arvoisa pääministeri, eikö olekin oikeudenmukaista, että jatkossakin nämä hyvinvointiyhteiskunnan kannalta epäolennaiset kohteet pitää laittaa entistä tiukemmalle kulukselle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

17.00 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä alettiin laatimaan jo seuraavia säästölistoja, ja valitettavasti se on sinänsä tarpeen, koska seuraavalla hallituksella, minkä värinen se onkaan, on edessä noin kymmenen miljardin sopeutumis- ja säästöurakka, ja se on valtava tehtävä. Silloin pitää keskittyä siihen, että me määritellään yhdessä suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan perusta ja ydin ja huolehditaan isänmaan turvallisuudesta, ja sen jälkeen me joudumme arvioimaan kaikki muut kulut. Mutta tietenkään tällä se ei pelkästään ratkea, vaan sillä, että me samaan aikaan rakennetaan tähän maahan kasvua ja sitoudutaan yhdessä sen säästämisen lisäksi talouden kasvuun, koska talouden kasvu takaa meille hyvinvoivan Suomen myös jatkossa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle Pariisin pöytäkirjan täydentämisestä Suomen tasavallan hallituksen Naton operaatiojohtoportaan johtoesikunnan ja Naton transformaatiojohtoportaan johtoesikunnan välillä tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 73/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja puolustusvaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Puolustusministeri Häkkinen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

Keskustelu

17.01 Puolustusministeri Antti Häkkinen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen turvallisuus on Orpon hallituksen tärkein tehtävä. Venäjän uhasta johtuen teemme määrätietoisia panostuksia puolustuskykyymme koko ajan. Samalla myös vahvistamme Nato-puolustusliiton toimintakykyä täällä Pohjolassa, jotta maksimoimme suomalaisten turvallisuuden. Se on tarkoittanut myös määrätietoista työtä Suomen Nato-tavoitteiden asettamiselle. Olemme neuvotelleet Natossa ja liittolaisten kanssa saadaksemme muun muassa Mikkeliin sijoitetun Naton maavoimien johtoportaan, Pohjois-Suomeen sijoitetun Naton maavoimajoukkojen eteentyönnetyn osaston ja myös Naton johtamisjärjestelmäyksikön, joka sijoitettiin Riihimäelle. Tämä Naton puolustuskyvyn vahvistaminen täällä Pohjolassa, missä olemme onnistuneet, edellyttää myös merkittävän määrän oikeudellista lainsäädäntötyötä, ja siitä on nyt kyse myös tämän seuraavan asian osalta.

Arvoisa puhemies! Pohjois-Atlantin liiton jäsenvaltioiden joukkojen asemaa koskeva Naton sofa-sopimus sekä liittokunnan esikuntien asemaa koskeva Pariisin pöytäkirja tulivat Suomen osalta voimaan huhtikuussa 2024. Nyt eduskunnan käsiteltäväksi annettava hallituksen esitys koskee Pariisin pöytäkirjan täydentämistä Suomen tasavallan hallituksen sekä Naton operaatiojohtoportaan johtoesikunnan ja Naton transformaatiojohtoportaan johtoesikunnan välillä tehdyllä sopimuksella sekä tämän sopimuksen hyväksymistä, voimaansaattamista ja siihen liittyviä lakiesityksiä.

Pariisin pöytäkirjaa täydentävä sopimus koskee Suomessa toimivia liittokunnan esikuntia sekä niiden henkilöstöä, sopimustoimittajia ja heidän huollettaviaan. Sopimuksella ei perusteta Naton esikuntia Suomeen, mutta se luo edellytykset niiden tehokkaalle toiminnalle ja lisää Suomen houkuttelevuutta myös asemapaikkana. Tämä Pariisin pöytäkirjaa täydentävä valtiosopimus on neuvoteltu Naton strategisten johtoesikuntien kanssa Naton vakiintunutta sopimus pohjaa hyödyntäen. Neuvotteluissa sopimusta on muokattu Suomen oikeusjärjestelmään paremmin soveltuvaksi. Samalla on huolehdittu siitä, että Suomella säilyvät mahdollisimman hyvät edellytykset vaikuttaa maaperällämme tapahtuvaan toimintaan. Valmistelutyötä on tehty laajassa poikkihallinnollisessa yhteistyössä. Tavoitteena on ollut mahdollistaa sujuva ja hallinnollisesti kevyt arki liittolaismaiden henkilöstölle ja heidän huollettavilleen. Sopimuksen sisältö vastaa olennaisilta osin muiden Nato-jäsenvaltioiden tekemiä vastaavia sopimuksia, mikä helpottaa esikuntien henkilöstön liikkumista jäsenvaltioista toiseen.

Pariisin pöytäkirjaa täydentävä valtiosopimus sisältää määräyksen, jonka nojalla Natossa palvelevalle korkea-arvoiselle henkilöstölle myönnetään diplomaattista koskemattomuutta vastaavia erioikeuksia ja vapauksia. Määräys koskee osittain myös suomalaista Natossa palvelevaa korkea-arvoista henkilöstöä. Sen tarkoituksena on turvata Naton korkea-arvoisen henkilöstön toiminnan häiriöttömyys Suomessa. Kyse ei ole ehdottomasta koskemattomuudesta, vaan Suomi voi yksittäistapauksessa pyytää Naton strategisia johtoesikuntia luopumaan siitä.

Hallituksen esitykseen sisältyy sopimuksen voimaansaattamislaki, jossa on huomioitu ne lainsäädäntömuutokset, jotka ovat välttämättömiä Pariisin pöytäkirjaa täydentävän sopimuksen toimeenpanemiseksi. Lisäksi esitys sisältää liitelakeina toimialakohtaiseen lainsäädäntöön tehtäviä välttämättömiä muutoksia sekä sotilaallisessa

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

puolustusyhteistyössä tunnistettuja muutostarpeita, jotka on tarkoituksenmukaista toteuttaa tässä yhteydessä.

Arvoisa puhemies! Pariisin pöytäkirja ja siihen liittyvä Nato-sofa-sopimus ovat Suomessa voimassa poikkeuslakeina muun muassa niiden turvallisuuden ja järjestyksen ylläpitämistä koskevien määräysten vuoksi. Nyt käsiteltävänä olevassa sopimuksessa täsmennetään ja osittain laajennetaan sitä henkiläjoukkoa, jolla on oikeus turvallisuuden ja järjestyksen ylläpitoon esikuntien alueella. Arvion ja esityksestä saatujen lausuntojen perusteella muutos ei kuitenkaan ole olennainen perustuslakipoikkeuksen kokonaisuuden kannalta. Hallitus katsoo, ettei Pariisin pöytäkirjaa täydentävä sopimus sisällä määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia tai merkittävää toimivallan siirtoa Suomen täysivaltaisuuden kannalta perustuslain 94 §:n 2 momentissa tai 95 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla. Tämän vuoksi sopimus voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä äänten enemmistöllä ja sen voimaansaattamislaki säätää tavallisen lain säätämisyhteisyydessä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

17.06 Pekka Aittakumpu ps: Arvoisa puhemies! Kiitän puolustusministeriä tämän asian esittelystä. Tässä on kyse tosiaan siitä, että hallitus esittää sopimusta, joka mahdollistaa tiettyjen Naton esikuntien toiminnan Suomessa samalla tavalla kuin muissakin Nato-maissa. Tämä sopimus ei tarkoita, että Suomeen sen perusteella automaattisesti tulisi joitakin tiettyjä pysyviä tukikohtia. Oleellista tietysti on, että tällä esityksellä kaikkiaan pyritään lisäämään Nato-jäsenyyden sujuvuutta. Tämä on osa sitä kehitystä, johon Suomi lähti mukaan, kun päätimme liittyä Natoon, ja nyt kun olemme täysimääräisesti liittokunnan jäseniä, eduskunnan on tietysti tehtävä tarvittavat lainsäädännölliset muutokset.

On tietysti välttämätöntä myös, että tämä sopimus ei kavenna Suomen päätösvaltaa ulkomaisten Nato-joukkojen sijoittamisesta maahamme. On olennaista, että Suomen puolustusvoimat säilyttävät johtavan asemansa omalla alueellamme ja että kaikki Natoon liittyvät järjestelyt ylipäättäänkin tehdään Suomen kansallisen edun näkökulmasta. Tässä tilanteessa vahva Nato-yhteistyö tuo Suomelle turvaa, ja se tuo ennen kaikkea turvaa itärajaan nähden. Kaikkia järkeviä, tasapainoisia Nato-järjestelyjä kannattaa edistää, kun ne palvelevat Suomen etua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Puhujalista on nyt siinä määrin lyhyt, että emme avaa debattia. Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

17.08 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies, hyvä puolustusministeri, edustajakollegat ja muut täysistuntoa seuraavat! ”Aikooko hallitus esittää ylimääräisen lisäeläkkeen maksamista kaikille Puolustusvoimain supistamisen johdosta eroamaan joutuneille virkamiehille sekä vastaavan ylimääräisen perhe-eläkkeen järjestämistä mainittujen virkamiesten leskille?” Näin kysyi kansanedustaja Georg C. Ehrnrooth perjantaina 6.5.1966 eduskunnan istuntosalissa. Tästä alkoivat nuo suulliset kysymykset ja kyselytunnit. Hetki sitten päätynyt kyselytunti oli siis tietyllä tavalla 60. juhluvuoden kyselytunti. [Perussuomalaisten ryhmästä: Hieno mies!] Ensimmäisen kysymyksen esitti siis edustaja Georg C. Ehrnrooth, ja sen aiheena oli Puolustusvoimissa palvelleiden

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

virkamiesten lisä- ja perhe-eläkkeet. Kysymykseen vastasi kokoomuslainen ministeri Erkki Huurtamo.

Nyt käsittelyssä oleva hallituksen esitys 73 valtiopäiviltä 2023 liittyy myös sotilaiden asemaan. Pääministeri Petteri Orpon hallitus esittää puolustusministeri Antti Häkkäsen johdolla Suomessa toimivien kansainvälisten sotilasesikuntien toimintaedellytysten vahvistamista Pariisin pöytäkirjaa täydentävällä valtiosopimuksella. Pariisin pöytäkirjaa täydentävä valtiosopimus koskisi siis muun muassa ympäristönsuojelua, kansanterveyttä, televiestintää, ajoneuvoja, koulutusta ja myös verotusta.

Sopimuksen periaatteena on, että Naton sotilasesikunnilla olisi siis käytännössä samat toimintamahdollisuudet ja -ehdot kuin Puolustusvoimilla on maassamme. Niin kuin tuossa puolustusministeri Häkkänen kertoi, meidän maassa nämä Nato-toiminnot tulevat nyt keskittymään Mikkeliin, Rovaniemelle ja Hämeeseen Riihimäelle. Tätä nyt käsittelyssä olevaa sopimusta sovellettaisiin yleisesti kaikkiin maassamme toimiviin Naton sotilasesikuntiin ja muihin sotilasorganisaatioihin.

Kuten edustaja Georg C. Ehrnrooth 60 vuotta sitten kantoi huolta Puolustusvoimien henkilöstöstä, niin haluan tänään tämän puheen tapaan nostaa saman asian esille myös tässä käsittelyssä — nyt nimittäin monen kohdalla myös työmäärä on kasvanut merkittävästi. Työ ei ole vähentynyt, niin kuin 60 vuotta sitten, vaan kasvanut merkittävästi. Suomesta tuli puolustusliitto Naton jäsen vuonna 23, ja jäsenyyden myötä Puolustusvoimien palkattua henkilöstöä, siis omaa henkilöstöä, sijoitetaan myös Naton sotilaalliseen komentorakenteeseen sekä Naton joukkorakenteeseen ja virastoihin — puhutaan kaiken kaikkiaan alussa noin sadasta upseerista, opistoupseerista, erikoisupseerista ja aliupseerista.

Naton tuoma lisätyömäärä ja harjoitustoiminnan kasvu ovat koetelleet myös meidän oman henkilöstön jaksamista, ja tilannetta on kuvattu myös uuvuttavaksi. Maaliskuussa Yleisradio teki puhuttelevan reportaasin otsikolla ”Myös sotilas voi väsyä”. Nato-jäsenyyden myötä suomalaisia työskentelee siis Naton rakenteissa mutta myös virastoissa, ja henkilöstön kohdentamista sekä palvelussuhteen ehtoja on mielestäni tarpeen kehittää määrätietoisesti vastaamaan tätä uutta tilannetta. Silloin on kyse työehdoista, palkkauksesta ja muista tähän liittyvistä kysymyksistä, esimerkiksi nyt yleistyvien Naton komennusten myötä.

Nostan loppuun, arvoisa puhemies, esille myös sen, että Natoon liittymisen takia osana puolustusliittoa myös kansainvälisten tehtävien määrät tulevat nousemaan. Aiemmin olemme puhuneet kriha-veteraaneista, tänä päivänä kansainvälisten tehtävien veteraaneista, ja pidän tarpeellisena, että pystymme myös vahvistamaan tätä turvaa eteenpäin. Meillä on hallitusohjelmassa kirjattu tämän kriisinhallintaveteraanikeskuksen tai veteraanikeskuksen perustaminen, joka nyt on etenemässä, mutta myös kirjaus siitä, että tällaisten henkisten vammojen, posttraumaattisten stressireaktioiden kohdalla hoitopääsyn aikaraja poistetaan lainsäädännöstä. Nämä ovat tärkeitä juttuja, lupauksia niille naisille ja miehille, jotka lähtevät näihin tehtäviin, ovat ne sitten Nato-tehtäviä tai perinteisempiä rauhanturvaamistehtäviä, joita toivottavasti myös pystymme jatkossa tekemään. [Mikko Savola: Tämä hanke pitää saada eteenpäin!]

Arvoisa puhemies! Näillä sanoilla tervehdin tyytyväisyydellä tätä esitystä. Tämä vahvistaa tilannettamme turvallisuuden saralla. [Mikko Savola: Hyvä puheenvuoro!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

17.14 **Pauli Kiuru kok:** Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä. — Kuten sanoitte, tämä on normaalia oikeudellista työtä eduskunnassa, ja mitään suurta dramatiikkaa tähän asiaan ei liity. Liittyessämme Natoon tiesimme etukäteen, että monia asioita tulee myös sen jälkeen käsiteltäväksi, koska asiat tarkentuvat jäsenyyden ehtojen ja toimintakuvan tarkentuessa osaltamme.

Sopimus tarkentaa ja laajentaa Pariisin pöytäkirjaa: uusia määräyksiä tiloista ja kiinteistöjen käytöstä, luvista, tarkennuksia henkilöstön asemaan, ja kaiken kaikkiaan mahdollistetaan esikuntien tehokas toiminta Suomessa. Kaiken tämän tekemisen taustalla on tietysti se, että Suomi haluaa turvata rauhan. Rauha on se tavoite, ja turvallisuuden ylläpitäminen Suomessa asuville. Kaikki ne asiat, mitä siellä taustalla tehdään, ovat keinoja sen tavoitteen saavuttamiseen, niin myös tämä asia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.15 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia ministerille hyvästä esittelystä, ja ennen kaikkea yhtä lailla hyvät kiitokset edustaja Timo Heinoselle, joka esitteli historian siipien havinan myötä meille 60 vuotta sitten tapahtuneita tärkeitä asioita, joita nyt 60-vuotisjuhlanä tässä kyselytunnilla juuri juhlimme yhdellä tavalla. Aika oli silloin 60 vuotta sitten sitä, ja nyt elämme tätä päivää. Kuten tasavallan presidentti Sauli Niinistö aikanaan sanoi tämän kriittisen Ukrainan tilanteen takia, kun Suomi lähti hakemaan Nato-jäsenyyttä ja eräs valtionjohtaja oli kriittisesti varmaan, ehkä jopa paheksuen, kysynyt, että miksi tämmöistä tehdään, niin Sauli Niinistön vastaus on kyllä hyvä, että jokainen itsenäinen valtio pyrkii maksimoimaan turvallisuutensa. Sitä ei sen paremmin pysty sanomaan. Se on siinä yhdessä lauseessa kaikki. Jokainen itsenäinen valtio pyrkii maksimoimaan turvallisuutensa.

Tässäkin pienessä asiassa, mitä nyt käsittelemme, hallituksen esitystä, on kysymys nimenomaan siitä, että kun suomalaiset sotilaat menevät Nato-operaatioon johonkin muuhun maahan, niin heitä suojaavat nämä samat sopimukset kuin tässä maassa. Ei tämä sen kummempaa ole. Kysymyksessähän on tämän Natoon liittymisen jälkeinen eräänlainen prosessi, joka etenee, ja se ei lopu tietenkään tähän nyt pöydällä olevaan esitykseen, vaan sieltä tulee uusia esityksiä, kun niitä sitten tulee.

Todellakin korvissani soivat edelleen Sauli Niinistön viisaat sanat, että meidän on maksimoitava turvallisuutemme, emmekä ole tietenkään minnekään hyökkäämässä, emmekä olemassa aggressiivisia, vaan maksimoimme oman kansamme turvallisuuden. Siitä on kysymys, ja sen kun pidämme mielessä, niin olemme yleensä pikkuisen vahvempia kuin edellisenä päivänä, ja se lienee meille kaikille tärkeää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

17.16 **Mikko Savola kesk:** Arvoisa herra puhemies! Puolustusministeriössä on tehty hyvää työtä ja jälleen tuotu esitys eduskuntaan. Periaatteessa melko lailla rutiiniasia siinä, että saadaan lainsäädäntö kuntoon näitten kysymysten osalta, kuinka henkilöstön ja asemapaikkojen ynnä muiden kanssa toimitaan.

Nämä sotilasesikunnat Mikkeliissä, Riihimäellä ja sitten Lapissa ovat keskeisiä ja tärkeitä, mutta varmastikin tuo Lapin FLF-joukkojen esikunta, missä Ruotsi on kehysvaltiona, on se keskeinen. Arktinen osaaminen on Suomella kuitenkin se, mitä me

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

pystymme ja mihin meidän pitää liittokunnassa keskittyä hyvinkin voimakkaasti ja vahvistaa sitä kykyä pohjoisessa ja huolehtia näin ollen tuon pohjoisen alueen turvallisuudesta yhdessä Ruotsin ja Norjan kanssa. Kun tiedetään Naton sisällä, ketkä ne todelliset sotilasmahdit ovat, jos joukkojen määrää mitataan, niin tietysti Suomi oman vahvan reservinsä kanssa, Puola ja sitten Turkki, ja kun noissa kansainvälisissä ympyröissä liikkuu, niin turkkilaisilla tuntuu olevan erityistä kiinnostusta myöskin tätä arktisen alueen osaamista kohtaan. Oikeastaan kysyisinkin ministeriltä siitä: onko ministeritasolla käyty keskusteluita esimerkiksi siitä, että FLF-joukkojen yhteyteen myös turkkilaisia joukkoja voisi tulevaisuudessa sijoittaa? Tätä kun ajattelee laajemmin, niin siinä voisi olla hyötyjä, koska silloin pystyttäisiin arktista kykyä vahvistamaan todella vahvojen joukkojen osalta, ja tällä pystyttäisiin myöskin koko liittokunnan puolustusta vahvistamaan ja sitouttamaan myöskin tänne arktisen alueen turvallisuuden perään.

Joka tapauksessa tähän itse esitykseen liittyen kiitos siitä, että se on tänne tuotu, ja se saa varmasti, uskoisin näin, melko lailla yksimielisen käsittelyn meillä valiokuntatyössä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

17.19 Jaana Strandman ps: Arvoisa puhemies, kunnioitettu ministeri! Käsittelyssä on sopimus, joka liittyy Suomen Nato-jäsenyyden käytännön järjestelyihin ja joka laajentaa sekä täydentää Pariisin sopimusta. Sopimus koskee sitä, miten Naton esikunnat ja niiden henkilöstö voivat toimia Suomessa silloin, kun tänne sijoitetaan liittokunnan toimintoja tai henkilöstöä. Käytännössä kyse on pelisäännöistä. Niillä sovitaan esimerkiksi siitä, miten maahantulo, verotus, tulliasiat, terveydenhuolto, työskentely ja virkatehtävien hoito järjestetään, kun Naton henkilöstö toimii Suomessa. Samalla sovitaan tilojen käytöstä ja muista käytännön asioista, jotta toiminta sujuu selkeästi ja ennakoitavasti. Tavoitteena on varmistaa, että yhteistyö Naton kanssa toimii mahdollisimman joustavasti ja että liittokunnan yhteiset tehtävät voidaan hoitaa Suomessa ilman turhia esteitä tai epäselvyyksiä.

Tulen Etelä-Savosta Mikkelistä, päämajakaupungista, jossa Naton alaesikunta on osa liittokunnan johtamisrakennetta ja merkittävä osa Suomen roolia Naton yhteisessä puolustuksessa. Sen sijoittuminen Suomeen kuvastaa Suomen asemaa aktiivisena ja vastuuta kantavana liittokunnan jäsenenä.

On hyvä todeta, että tämä esitys ei tarkoita automaattisia pysyviä tukikohtia Suomeen. Se ei myöskään vie Suomelta päätösvaltaa siitä, milloin ja millä tavalla ulkomaisia joukkoja tai toimintoja tänne voidaan sijoittaa. Päätösvalta säilyy siis Suomella. Kyse on siitä, että jo tehty Nato-jäsenyyspäätöstä viedään käytännön tasolle ja varmistetaan, että yhteistyö toimii arjessa sujuvasti ja turvallisesti.

Suomi on osa liittokuntaa, jossa yhteinen puolustus perustuu siihen, että jokainen maa kantaa vastuunsa ja pystyy toimimaan yhdessä muiden kanssa. Tämä sopimus on yksi osa sitä kokonaisuutta. Tämä esitys on erittäin tärkeä ja kannatettava ja osa Suomen turvallisuuden lisäämistä.

Arvoisa puolustusministeri, kysyn: kuinka Naton sotilasesikuntien järjestelyt ovat sujuneet tähän mennessä Mikkelissä, Rovaniemellä ja Riihimäellä? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savio, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

17.21 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Suomen Nato-jäsenyys astui voimaan hieman yli kolme vuotta sitten, ja sinä aikana Suomi on osoittanut olevansa osaava ja osallistuva Naton jäsenmaa. Naton osalta olennaisinta on sen tarjoama vahva ennaltaehkäisevä pelote, mutta luonnollisesti liittokunnan on varauduttava myös pahimman varalle ja varsinkin nyt, kun Venäjä käy jo viidettä vuotta hyökkäyssotaansa Euroopassa.

Arvoisa puhemies! Tämän käsittelyssä olevan esityksen tavoitteena on mahdollistaa Naton esikuntien tehokas ja sujuva toiminta Suomessa. Neuvoteltu sopimus on pääosin samankaltainen kuin useiden muiden Nato-maiden tekemät vastaavat sopimukset, ja sitä on myös valmisteltu varsin huolellisesti. Onkin erittäin tärkeää, että tämä sopimus tulee voimaan lähitulevaisuudessa, jotta pystymme varautumaan entistäkin paremmin Venäjän aggressioiden varalle. Ainakaan toistaiseksi ei ole nähtävissä mitään merkkejä siitä, että Venäjä olisi luopumassa valloituspolitiikastaan. Hallituksemme on onneksi tämän asian suhteen erittäin valppaana.

Arvoisa puhemies! Kiitän hallitusta ja erityisesti puolustusministeri Häkkästä tämän esityksen tuomisesta eduskuntaan, ja toivon esityksen saavan laajan kannatuksen yli puoluerajojen. Totean tähän loppuun, että Suomi on huolehtinut hyvin järkevästi maanpuolustuskyvystään sekä Nato-jäsenyyden kautta että yleisen asevelvollisuuden osalta jo vuosikymmenien ajan. Jatkossakin on tietenkin hyvin tärkeää se, että sekä Suomen että koko liittokunnan yhteinen puolustus vahvistuu ja nostaa samalla itänaapurimme hyökkäyskynnystä entisestään. Siltäkin osin tämä sopimus on askel kohti entistä yhtenäisempää Natoa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kari, olkaa hyvä.

17.23 **Mika Kari sd:** Arvoisa herra puhemies! Itsekin ennustan tämän asian käsittelylle kyllä varsin joutuisaa prosessia puolustusvaliokunnassa. Asia on käytännön toiminnoista sopimista Nato-maiden kesken, ja on tärkeää myös huomioida se, että myös meitä suomalaisia toimii Nato-esikunnissa ympäri Nato-maita niin täällä Euroopassa kuin Yhdysvalloissa. Varmasti tämä tulee olemaan meille myös oppimisprosessi, ja sitä kautta pitäisin hyvin tärkeänä, että tätä Pariisin pöytäkirjan täydentämistä myös arvioitaisiin joidenkin vuosien jälkeen, kun niitä kokemuksia tässä kansainvälisessä yhteisössä ja yhteistyössä, tekemisessä käytännön tasolla, syntyy. On tärkeää myös varmistaa tätä kautta hyvä henkilöstöpolitiikka ja käytännön asioiden sujuminen niin täällä kotimaassa ulkomaalaisten toimijoiden osalta kuin vastavuoroisesti kotimaisten toimijoiden toimiessa ulkomailla.

Edustaja Savola nosti puolustusvaliokunnan varapuheenjohtajana hyvin esiin tämän Rovaniemen alueen ja FLF-toiminnon. Joitain kuukausia sitten myös Ruotsin puolelta tuli vahvoja avauksia vielä syventää tätä FLF-toimintaa. Otimme myös kantaa yhteisellä tiedotteella Ruotsin puolustusvaliokunnan puheenjohtajan, entisen puolustusministerin Peter Hultqvistin kanssa siihen, että myös Suomen ja Ruotsin tulisi rakentaa tämmöinen DCA-sopimus, joka Yhdysvaltojen kanssa tehtiin, näiden käytännön asioiden sovittamiseksi yhteen ajatellen niin FLF:ää kuin Ruotsin vielä suurempaakin roolia tässä Pohjolan yhteisessä puolustamisessa. Arvoisa herra puolustusministeri, mitä itse ajattelette tällaisen DCA-prosessin käynnistämisestä Suomen ja Ruotsin välillä? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

17.25 **Veijo Niemi ps:** Arvoisa herra puhemies, arvoisa ministeri! Tämä on esitys eduskunnalle Pariisin pöytäkirjan täydentämisestä Nato-asioihin liittyen. On nimittäin niin, että nyt kun olemme Naton täysjäseniä, kyllä meidän on huomioitava kaikki nämä pienetkin oleelliset asiat, joita tässä asiassa nyt täydennetään. Kysyisinkin arvoisalta puolustusministeriltä tätä kohtaa: ”Pariisin pöytäkirjan määräyksiä tarkentavien ja laajentavien määräysten lisäksi täydentävään sopimukseen sisältyy kokonaan uusia määräyksiä esimerkiksi tilojen ja kiinteistöjen käytöstä.” Nyt täällä on mainittu nämä kolme paikkakuntaa, missä käsitellään näitä asioita, mutta eikö ole niin, että myös esimerkiksi Satakunnan lennosto on yksi niitä kenttiä Pirkanmaalla, Tampereella, jonne tulee Naton F-35-hävittäjiä jatkuvasti huoltoon? Olen ymmärtänyt niin, että sinne myöskin määrätään selkeästi Nato-joukkojen omat alueet, suomalaisten omat alueet ja yhteiset alueet. Onko näin, arvoisa ministeri?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja ministeri Häkkänen, yksi minuutti, olkaa hyvä.

17.27 **Puolustusministeri Antti Häkkänen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin sopimusmalli on sen takia varsin yhtenäinen kaikkien Nato-maiden kanssa, että suomalaiset upseerit ja muu sotilashenkilöstö ja myös siviilihenkilöstö käytännössä saavat hyvin vakiintuneet, hyvät olosuhteet tuolla maailmalla. Tämä on pelkästään positiivinen kysymys meille, eli ollaan onnistuttu saamaan nyt vahvat Naton toiminnot Suomeen ja sitä kautta nämä oikeudelliset puitteet kuntoon Nato-maiden upseereille tänne Suomeen tulemiseen.

FLF-joukkojen kehittämisestä neuvotellaan osallistuvien maiden kanssa — Pohjoismaat, Italia, Ranska, britit — mutta keskustelua käydään myös Turkin suuntaan. Katsotaan nyt, mihin se asia tässä asettuu. Pyritään vahvistamaan joukkojen ilmoittautumiskokouksissa maiden kykyä konkretiaan, ja myös tässä käydään keskustelua Turkin kanssa. Ruotsin kanssa... Juuri tuoreeltaan palasin eilen iltayöstä tuolta Nordefco-ministerikokouksesta. Pohjolan puolustusta tiivistetään nyt kaikilla saroilla, ja juridisten esteiden poistaminen on yksi lohko. Me teemme sitä nyt kaikkien Pohjoismaiden kanssa. Jos on kahdenvälisiä erityisongelmia, niin ne taklataan nopeasti. Liian raskaat sopimusjärjestelyt voivat itse asiassa vain hidastaa sitä. Mutta tämä on otettu huomioon, ja siinä edetään mahdollisimman ripeästi aina, kun havaitaan joku pienikin pullonkaula. [Mika Kari: Erinomaista!] — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja puolustusvaliokunnan on annettava lausunto.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 69/2026 vp

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valtiokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Sosiaaliturvaministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.29 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jokaisella lapsella on Suomessa oikeus varhaiskasvatukseen ja jokaisella aikuisella oikeus ja velvollisuus osallistua aktiivisena kansalaisena yhteiskuntaan ja työelämään. Hallitusohjelmassa päätimme uudistaa kotihoidon tukea Norjan mallin mukaisesti. Tavoitteenamme on kannustaa erityisesti maahanmuuttajataustaisia naisia työelämään ja parempaan taloudelliseen asemaan.

Ehdotamme lakia muutettavaksi niin, että oikeus kotihoidon tukeen alkaa kolmen vuoden asumisajan jälkeen. Kolmen vuoden asumisaikavaatimus koskee lasta pääasiallisesti hoitavaa vanhempaa, ja kyse on tasa-arvouudistuksesta. Muutoksen tavoitteena on hiljattain maahan tulleiden perheiden nykyistä nopeampi kotoutuminen, kielen oppiminen ja osallisuuden vahvistaminen. Uudistuksella halutaan lisätä myös lasten osallistumista varhaiskasvatukseen.

Kotihoidon tuki on tasoltaan matala tuki. Maahanmuuttajaperheissä sitä käytetään paljon. Valitettavasti pitkäaikainen kotihoidon tuen käyttö heikentää erityisesti naisten taloudellista tilannetta ja työmarkkina-asemaa. Se kasvattaa myös lapsiperheköyhyyden riskiä. Jokaisen perheen pitää saada itse valita, miten lastenhoito järjestetään, mutta yhteiskunnan tasolla meidän on kuitenkin pidettävä huolta siitä, että erilaiset etuudet eivät muodosta haitallisia kannustinloukkuja tai syrjäytä ihmisiä yhteiskunnasta.

Vuonna 2022 syntyneitä lapsia koskevan rekisteritiedon perusteella vieraskielisistä kotihoidon tuen saajista noin 40 prosenttia sai kotihoidon tukea yli vuoden ajan, kun kotimaisia kieliä äidinkielenään puhuvista tämä osuus oli 23 prosenttia. Pitkään kotona lapsia hoitaneiden maahanmuuttajavanhempien kielitaito jää tutkitusti usein heikoksi. Kotihoidon tuen asumisaikavaatimuksella voidaan lisätä maahanmuuttajaäitien osallistumista työllistymistä ja kotoutumista edistäviin palveluihin, sillä kotoutustoimenpiteiden painopiste on voimakkaasti ensimmäisissä maahanmuuttoa seuraavissa vuosissa.

Lasten osallistuessa varhaiskasvatukseen heidän kielitaitonsa paranee ja kaverisuhteita syntyy. Se vahvistaa kouluvalmiuksia, eli lapset pääsevät aloittamaan tasa-arvoisemmalta pohjalta koulutaipaleen. Tietenkin tämä uudistus hyödyttää sitten myös perheitä laajemminkin.

Vuonna 2027 uudistuksen vaikutus julkiseen talouteen olisi miljoona euroa, ja vaikutukset olisivat täysimääräiset vuodesta 2030 lähtien, jolloin menojen arvioidaan kasvavan 9,9 miljoonalla eurolla. Asumisaikavaatimus koskisi vanhempaa tai huoltajaa, joka pääasiassa hoitaa lasta, ja kotihoidon tuki maksettaisiin kyseiselle vanhemmalle tai huoltajalle. Malli tarkoittaa samalla sitä, että tukea ei maksettaisi, jos lasta hoitaisi

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

pääasiallisesti perheen ulkopuolinen hoitaja. Perheet saavat kuitenkin jatkossakin järjestää lastensa hoidon joustavasti. Esimerkiksi isovanhempi voi jatkossakin hoitaa lasta osan ajasta ilman, että sillä on vaikutusta kotihoidon tuen saamiseen. Tämä kotihoidon tuen uudistus on tärkeä askel kohti tasa-arvoisempaa vanhemmuutta, vahvempaa työllisyyttä ja maahanmuuttajanaisten parempaa kotoutumista.

Uudistuksen on määrä tulla voimaan 1.1.2027. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

17.32 **Pekka Aittakumpu ps:** Arvoisa puhemies! Me perussuomalaiset olemme hyvin tyytyväisiä siihen, että nyt vihdoinkin saimme tämän ajamamme uudistuksen lasten kotihoidon tuen muuttamisesta. Jatkossa siis, kuten ministeri tuossa äsken kertoi, kotihoidon tuen saamiseksi vaaditaan vähintään kolmen vuoden asumisaika Suomessa tai EU-alueella. Tämä on järkevä Norjan malli, joka lopettaa sen, että maahamme muutetaan ja saman tien aletaan nostaa suomalaisten veronmaksajien kustantamaa kotihoidon tukea.

Me perussuomalaiset haluamme tukea äitien ja isien valinnanvapautta, niitä äitejä ja isiä, jotka haluavat hoitaa lapsensa kotona. Äideillä ja isillä tulee olla valinnanvapaus lastensa hoitomuodon suhteen. Toisille sopii kotihoito, toisille päivähoito, toisille ehkä perhepäivähoito. Tämän takia kotihoidon tukea kaikkiaan tulee vahvistaa, mutta järjestelmän hyväksikäyttöä emme hyväksy. Siksi ulkomailta tulleiden oikeutta kotihoidon tukeen tulee muuttaa. Tällainen muutos voi aidosti edistää kotoutumista, kuten ministeri äsken kertoi, ja myöskin säästää suomalaisten verorahoja. Kun ulkomailta muuttaneet sopeutuvat paremmin yhteiskuntaamme ja oppivat suomen kielen, se hyödyttää sekä maahantulijaa että koko yhteiskuntaa.

Meidän, arvoisa puhemies, on oltava suomalaisten perheiden puolella. Kotihoidon tuki jatkossakin kuuluu suomalaisille perheille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

17.34 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Joku saattaisi katsoa tätä hallituksen esitystä perhepoliittisena tai sosiaaliturvaa koskevana uudistuksena, mutta tämä esitys on perustellusti nähtävä myös osana kokonaisturvallisuutta. Kokonaisturvallisuus ei ole vain sotilaallista turvallisuutta, se on yhteiskunnan kestävyyttä, luottamusta ja kykyä pitää kaikki mukana myös poikkeusoloissa. Tässä mielessä kotoutumisen onnistuminen on yksi Suomen sisäisen turvallisuuden kulmakivistä.

Arvoisa puhemies! Esityksen keskeinen viesti on se, että kotoutuminen alkaa varhain. Kun pienten lasten vanhemmat ohjautuvat kielitaitoa ja työllistymistä edistäviin palveluihin ja kun lapset pääsevät varhaiskasvatukseen oppimaan kieltä ja yhteiskunnan pelisääntöjä, rakennamme pitkäjänteisesti yhteiskunnallista eheyttä. Tutkimus ja tilastot, joihin esitys perustuu, osoittavat, että pitkät kotihoidon tukijaksot kasaantuvat erityisesti maahanmuuttajataustaisille äideille ja heikentävät työmarkkinoille kiinnittymistä. Tämä ei ole yksilön vika vaan rakenteellinen ongelma, johon tällä esityksellä nyt puututaan. Kyse on rakenteellisesta riskistä, joka pitkällä aikavälillä lisää eriytymistä ja syrjäytymistä.

Arvoisa puhemies! Kokonaisturvallisuuden näkökulmasta keskeistä on myös lasten asema. Varhaiskasvatus ei ole pelkkää hoivaa, vaan se on myös ennaltaehkäisevää turvallisuuspolitiikkaa. Se vahvistaa lasten kielellisiä, sosiaalisia ja emotionaalisia taitoja

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

ja ehkäisee myöhempiä oppimisvaikeuksia ja ulkopuolisuutta. Erityisesti heikommista sosioekonomisista lähtökohdista tuleville lapsille varhaiskasvatuksen merkitys on ratkaiseva. Siksi on aivan oikein, että tämä esitys lisää maahanmuuttajataustaisten lasten osallistumista varhaiskasvatukseen. Juuri näin rakennamme tasa-arvoisia lähtökohtia ja ehkäisemme rinnakkaisysteiskuntien syntymistä.

On myös tärkeää todeta, että esitys ei ole rankaiseva eikä takautuva. Se koskee vain lain voimaantulon jälkeen Suomeen muuttavia henkilöitä, eikä se perustu kansalaisuuteen vaan asumisaikaan. Tämä on maltillista, oikeusjärjestyksen kestävä ja perustuslain mukaista sääntelyä.

Arvoisa puhemies! Samalla esitys tunnistaa kunnille syntyvät taloudelliset riskit. Siksi kunnille varhaiskasvatuksen lisäkustannukset kompensoidaan valtionosuusjärjestelmässä ja kokonaisuutta tarkastellaan yhdessä kotoutumistukea ja työvoimapalveluita koskevien uudistusten kanssa. Kokonaisturvallisuus ei synny yhdestä laista vaan yhteensovitetuista päätöksistä, eikä yksittäinen päätös saa aiheuttaa järjestelmäämme tarpeetonta painetta sen ollessa jo vaikeassa tilanteessa.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys vahvistaa turvallisuutta hiljaisella mutta ratkaisevalla tavalla. Se lisää osallisuutta, vahvistaa luottamusta ja ehkäisee syrjäytymistä ennen kuin ongelmat kasautuvat. Siksi kyseessä ei ole vain perhepoliittinen uudistus. Tämä on myös panostus Suomen kokonaisturvallisuuteen, yhteiskuntarauhaan ja tulevaisuuden kantokykyyn. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

17.39 Jaana Strandman ps: Arvoisa puhemies, kunnioitettu ministeri! Hallituksen esitys lasten kotihoidon tuen muuttamisesta on merkittävä uudistus suomalaisessa maahanmuutto- ja kotouttamistyössä. Esityksen tavoitteena on vahvistaa Suomeen muuttaneiden vanhempien, erityisesti naisten, integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä tukea lasten mahdollisuuksia oppia suomen tai ruotsin kieltä jo varhaisessa vaiheessa. Esityksessä kotihoidon tuen saaminen sidottaisiin lähtökohtaisesti vähintään kolmen vuoden asumisaikaan Suomessa. Lisäksi tuki maksettaisiin lapsen pääasialliselle hoitajalle. Suomalaisen sosiaaliturvan tulee kannustaa osallistumiseen, työntekoon ja kotoutumiseen. Kun ihminen pääsee kiinni työelämään, arjen verkostoihin ja yhteiskunnan toimintaan, vahvistuvat samalla sekä oma tulevaisuus että koko yhteiskunnan vakaus.

Kun maahantulija tulee Suomeen, naisen asema on maamme lakien ja asetusten mukaisesti tasa-arvoinen, jolloin maahanmuuttajanaisten on tärkeää oppia kieli ja työllistyä. Pitkät poissaolot työelämästä voivat hidastaa kielen oppimista ja vaikeuttaa kiinnittymistä suomalaiseen yhteiskuntaan. Erityisesti maahan muuttaneiden naisten kohdalla on tärkeää, että mahdollisuudet koulutukseen, työelämään ja itsenäiseen toimeentuloon toteutuvat mahdollisimman varhain. Taloudellinen itsenäisyys lisää yhdenvertaisuutta ja vahvistaa myös perheiden hyvinvointia.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys tukee myös lasten etua. Varhaiskasvatukseen osallistuminen vahvistaa lasten kielten oppimista, sosiaalisia taitoja ja yhteiskuntaan kiinnittymistä. Varhaiskasvatus antaa lapsille valmiuksia koulupolulle ja myöhempään elämään Suomessa. Erityisesti vieraskielisille lapsille varhainen osallistuminen varhaiskasvatukseen voi olla erittäin tärkeää myöhemmän oppimisen ja integroitumisen kannalta.

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

Esitys on rajattu koskemaan lain voimaantulon jälkeen Suomeen muuttavia henkilöitä. Se ei vaikuta nykyisiin kotihoidon tuen saajiin eikä jo maksussa oleviin tukiin.

Lisäksi kunnille aiheutuvat lisäkustannukset korvataan valtionosuuksien kautta.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisille on tärkeää, että suomalainen sosiaaliturva rakentuu maahantulijan omalle vastuulle, työn arvostukselle ja yhteiskuntaan osallistumiselle. Veronmaksajien rahoja tulee käyttää tavalla, joka tukee onnistunutta kotoutumista, vahvistaa yhteiskunnan eheyttä ja kannustaa aktiiviseen osallistumiseen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Partanen, olkaa hyvä.

17.42 Karoliina Partanen kok: Arvoisa puhemies! Hallitus tuo nyt eduskuntaan tärkeän uudistuksen. Sillä vahvistetaan kotoutumista, työllisyyttä ja lasten yhdenvertaisia mahdollisuuksia Suomessa. Uudistuksen lähtökohtana onkin, että Suomeen kotoudutaan parhaiten työtä tekemällä. Kotihoidon tuen niin sanotulla Norjan mallilla kannustetaan siihen, että Suomeen muuttaneet pienten lasten vanhemmat osallistuvat nykyistä nopeammin työelämään, kieliopintoihin ja kotoutumispalveluihin. Samalla yhä useampi lapsi pääsee varhaiskasvatukseen oppimaan kieltä ja rakentamaan valmiuksia omaa koulupolkuansa varten.

Erityisen tärkeää on, että uudistus tukee maahanmuuttajanaisten asemaa työmarkkinoilla ja vahvistaa heidän mahdollisuuksiaan integroitua suomalaiseen yhteiskuntaan. Tämä on tärkeä tasa-arvoteko — kiitos siitä ministeri Grahn-Laasoselle. Tilastokeskuksen mukaan nuorilla maahanmuuttajanaisilla työllisyysaste oli vuonna 2023 noin 43 prosenttia ja saman ryhmän miehillä se oli 52 prosenttia. Moni maahanmuuttaja jääkin pitkäksi aikaa työvoiman ulkopuolelle juuri perhevapaiden ja lasten hoitamisen vuoksi. Kotona pitkään oleminen ei edistä integroitumista eikä myöskään suomen tai ruotsin kielen oppimista. Samalla se vaikuttaa myös lasten kielen oppimiseen — se vaikeutuu, koska kotona ei välttämättä puhuta suomea eikä ruotsia. Kotoutuminen tapahtuu parhaiten työn, koulutuksen ja arjen yhteisöjen avulla. Siksi onkin perusteltua, että järjestelmämme kannustaa aktiiviseen osallistumiseen eikä pitkäaikaiseen kotiin jäämiseen heti maahanmuuton jälkeen.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys on tasapainoinen, se on myös vastuullinen, ja se tukee sekä lasten etua että onnistunutta kotoutumista. Samalla meidän on kuitenkin hyvä tunnistaa ja myös tunnustaa, että moni maahanmuuttaja kokee syrjintää työhönotossa. Useat yritykset käyttävätkin jo nyt anonyymiä rekrytointia. Olisi suotavaa, että tätä mallia edistettäisiin työmarkkinoilla laajemminkin, sillä se estäisi riskejä joutua syrjinnän kohteeksi. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

17.45 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Kotihoidon tuki on tarkoitettu rahalliseksi tueksi perheille, joissa vanhempi jää kotiin hoitamaan alle kolmevuotiasta lasta. Kotihoidon tuella tuetaan sitä, että hyvin pieni lapsi saa vielä kasvaa rauhassa kotona eikä lasta tarvitse laittaa päiväkotiin liian varhain. Kotihoidon tuessa on kuitenkin omat haasteensa, sillä se asettaa perheet hyvin erilaisiin asemiin riippuen lähtötilanteesta. Siinä, missä kotihoidon tuki on suomalaiselle perheelle hyvä keino hoitaa lasta pidempään

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

kotona ennen paluuta takaisin työelämään, maahanmuuttajaperheelle se voi olla tekijä, joka sitoo perheen vanhemman, erityisesti maahanmuuttajaäidin, vahvemmin kotiin.

Arvoisa puhemies! Meidän täytyy pystyä puhumaan ääneen siitä, miten kotihoidon tuki vaikuttaa maahanmuuttajaäitien kotoutumiseen. Mitä useammin maahanmuuttajaperheissä äiti jää hoitamaan pieniä lapsia kotiin kotihoidon tuella, jopa hyvin pitkiksikin ajoiksi, sitä enemmän se vaikuttaa kotoutumiseen. Se hidastaa merkittävästi suomen kielen oppimista, vaikeuttaa työelämään pääsyä ja voi johtaa jopa pysyvään syrjäytymiseen työmarkkinoilta. On selvää, että jos olet vieraassa maassa maahanmuuttajana, et osaa kieltä ja olet vuodesta toiseen kotona lasten kanssa, todennäköisyydet oppia suomea heikentyvät merkittävästi. Se vaikuttaa myös työllistymiseen, ja tutkimusnäyttö tukee tätä. Kotihoidon tuella on negatiivinen vaikutus naisten työllisyyteen, ja vaikutus on usein entistä suurempi maahanmuuttajataustaisten äitien kohdalla. Esimerkiksi Suomessa tehdyt tutkimukset osoittavat, että kotihoidon tuen taso vaikuttaa suoraan työllisyyteen, ja samaa viestiä kertovat kansainväliset vertailut.

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen tavoitteena on edesauttaa ja nopeuttaa kotoutumista. Jatkossa kotihoidon tuen saaminen edellyttäisi pääsääntöisesti kolmen vuoden asumista Suomessa, ja samalla tuki kohdennettaisiin vain lapsen pääasialliselle hoitajalle. Kyseessä on niin kutsuttu kotihoidon tuen Norjan malli. Tämä esitys vahvistaa erityisesti maahanmuuttajanaisten taloudellista itsenäisyyttä ja mahdollisuuksia rakentaa omaa elämäänsä Suomessa.

Esitykseen liittyy myös vahvasti se, kenelle meidän on tarkoitus kustantaa etuuksia suomalaisten veronmaksajien rahoista. Siksi asumisaikamuutos on hyvä ja odotettu muutos. Kotihoidon tuen, kuten muidenkin sosiaalietuuksien, tulisi olla ensisijaisesti suomalaisille ja vasta toissijaisesti muiden maiden kansalaisille.

Lisäksi meidän täytyy pitää huoli siitä, ettemme lainsäädännöllä mahdollista tai edesauta tilanteita, joissa estämme tai vaikeutamme kotoutumista sitomalla maahanmuuttajaäidit koteihinsa kotihoidon tuen myötä.

Arvoisa puhemies! On myös tärkeää huomioida tämän esityksen vaikutukset lapsiin. Todella pienelle lapselle paras paikka on usein kotihoidossa, mutta kun lapsi siirtyy varhaiskasvatukseen, se tukee myös maahanmuuttajataustaisten lasten kielen oppimista ja kotoutumista Suomeen. On arvioitu, että tämä uudistus voi lisätä merkittävästi vieraskielisten, alle kolmevuotiaiden lasten osallistumista varhaiskasvatukseen erityisesti suurissa kaupungeissa. Sen vaikutuksia voimme nähdä tulevaisuudessa konkreettisesti. Vaikka lapsi olisi vieraskielinen ja perhe maahanmuuttajataustainen, lapsi voi oppia täysin suomen kielen, kouluttautua ja työllistyä myöhemmin, ja sitähän me tavoittelemme kotoutumispolitiikalla. Vaikutuksia emme siis tule näkemään hetkessä vaan vuosien päästä.

Arvoisa puhemies! Verovaroilla tuotettujen palveluiden ja etuuksien on tarkoitus tuottaa lisäarvoa ja hyvinvointia suomalaisille. Kun valtion kassasta maksetaan esimerkiksi etuuksia, meidän täytyy vaatia niiden olevan perusteltuja ja esimerkiksi maahanmuuttajien tuissa palveluiden pitää tukea aidosti kotoutumista ja osallistumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Meillä ei ole varaa tukea rahallisesti sellaista toimintaa, jossa lopputuloksena ovat syrjäytyneet maahanmuuttajaperheet ilman kielitaitoa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

17.49 **Anne Rintamäki ps:** Arvoisa puhemies, arvon ministeri! Hallituksen esitys koskee lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annettua lakia eli toisin sanoen järjestelmää, joka on monelle lapsiperheelle arjessa ratkaisevan tärkeä. Kyse ei ole vain etuuksista tai hallinnollisista pykälistä vaan perheiden todellisista valinnanmahdollisuuksista, työn ja perheen yhteensovittamisesta sekä lasten hyvinvoinnista. Hallitus tuo tämän esityksen eduskuntaan selkeällä tavoitteella: turvata perheiden monimuotoiset hoitoratkaisut, vahvistaa julkisen talouden kestävyttä ja varmistaa, että tukijärjestelmä vastaa paremmin nyky-yhteiskunnan tarpeita. Perheet ovat erilaisia, elämäntilanteet vaihtelevat, ja myös tukijärjestelmän on oltava joustava mutta samalla oikeudenmukainen ja kestävä.

Arvoisa puhemies! Esityksellä on myös tärkeä kotoutumista edistävä ulottuvuus. Kansainväliset kokemukset osoittavat, että varhainen osallistuminen varhaiskasvatukseen tukee lasten kielen kehitystä ja ehkäisee eriytymistä. Norjassa on jo pitkään hyödynnetty mallia, jossa lapsia ohjataan varhaiskasvatukseen ja vanhempia aktiiviseen kotoutumiseen, kuten kielikoulutukseen ja työelämävalmiuksien vahvistamiseen. Tulokset ovat olleet rohkaisevia. Erityisesti maahanmuuttajataustaisten äitien työmarkkina-asema ja lasten koulupolku ovat parantuneet.

Hallituksen esitys kulkee samaan suuntaan. Tavoitteena ei ole rajoittaa perheiden vapautta vaan kannustaa osallistaviin ratkaisuihin, jotka tukevat sekä lapsen kehitystä että vanhempien kiinnittymistä suomalaiseen yhteiskuntaan. On kaikkien etu, että kotoutuminen alkaa varhain ja että perheet eivät jää pitkäksi aikaa tukijärjestelmien varaan.

Samalla hallitus tunnistaa julkisen talouden realiteetit. Tukijärjestelmän on oltava vaikuttava ja kestävä. Tämä esitys on osa vastuullista talouspolitiikkaa. Se selkeyttää kokonaisuutta, kohdentaa tukea paremmin ja tukee työllisyyttä ilman, että lasten etu vaarantuu.

Arvoisa puhemies! Istuva hallitus rakentaa perhe- ja kotouttamispolitiikkaa käytännönläheisesti ja tutkittuun tietoon nojaten. Tavoitteena on Suomi, jossa lapsiperheet voivat luottaa tulevaisuuteen ja jossa jokaisella lapsella on aidosti yhdenvertaiset mahdollisuudet hyvään alkun. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

17.52 **Veronika Honkasalo vas:** Arvoisa puhemies! Ajattelin, että tässä on allekirjoittaneella ja edustaja Partasella ja ministeri Grahn-Laasosella samat tavoitteet sen suhteen, että on hyvä, että saadaan yhä enemmän lapsia varhaiskasvatukseen piiriin ja pitäisi olla erityisen huolestunut niistä lapsista, jotka eivät ole varhaiskasvatuksessa. Mutta tämä esitys on monella tapaa ongelmallinen.

Ensinnäkin tässä on jälleen kyse esityksestä, jolla itse asiassa asetetaan ihmiset eriarvoiseen asemaan syntyperän perusteella. Sen sijaan meidän pitäisi koko ajan kehittää meidän perhevapaaajärjestelmää ja kotihoidon tukea kokonaisvaltaisesti. Itse ajattelen niin, että järkevää olisi esimerkiksi, jos perhevapaita vielä pidennettäisiin — silloin automaattisesti kotihoidon tuen käyttö vähenisi — mutta jos kotihoidon tukea ikään kuin mekaanisesti leikataan, niin se on suora toimeentulon leikkaus, usein niiltä perheiltä, jotka ovat kaikkein haavoittuvimmassa asemassa. Tästä itse asiassa on myös tutkimusta olemassa.

Niin kuin sanoin, varhaiskasvatukseen osallistumisen lisääminen on tosi tärkeä tavoite, mutta itse asiassa tämä keino, mitä tässä nyt esitetään, ei ole toimiva eikä

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

tarkoituksenmukainen — varsinkaan samanaikaisesti, kun hallitus tekee todella isoja leikkauksia kotoutumispalveluihin, maahanmuuttajien työllistymiseen, kielen oppimiseen ja sitten tietenkin kuntien valtionosuusleikkausten kautta myös varhaiskasvatukseen — niin että itse asiassa tällä heikennetään niitä mahdollisuuksia nimenomaan maahanmuuttajaäideille esimerkiksi työllistyä.

Tässä ovat perussuomalaiset käyttäneet nyt argumenttina sitä, että ei verovaroilla tule kustantaa tätä kotihoidon tukea, mutta itse asiassa tämä esitys lisää julkisia menoja lähes kymmenen miljoonaa euroa vuodessa, ja tuntuu nyt, ettei ole ihan ymmärretty tätä logiikkaa, mikä tähän sisältyy. Eli perussuomalaiset ovat siis valmiita maksamaan kymmenen miljoonaa siitä, että Suomeen saadaan syrjivää lainsäädäntöä.

Sitten lyhyesti näistä lausunnoista, mitä tästä on tehty, ja toivon, että tätä sitten eduskuntakäsittelyssä vielä arvioidaan.

Tutkimustiedon valossa kotihoidon tuen saamiseksi asetettu asumisaikavaatimus ei Norjassa itse asiassa tuottanut merkittäviä työllisyys- tai käyttäytymisvaikutuksia, ainakaan lyhyellä aikavälillä. Ehkä ministeri voi vastata, miten ajateltiin, että näitä vaikutuksia nyt sitten pitkällä aikavälillä tullaan seuraamaan, ja minkälaisia tukitoimenpiteitä tähän tullaan asettamaan sillä tavalla, että helpotetaan näiden perheiden tilannetta ja varsinkin äitien työllistymistä.

No, sitten tässä arvioidaan, että voi olla myös kielteisiä vaikutuksia sukupuolten tasa-arvon kannalta. Niitä voi syntyä tilanteissa, joissa toinen vanhempi, useimmiten perheenäiti, jäisi hoitamaan lasta kotiin siitä huolimatta, ettei olisi oikeutettu kotihoidon tukeen. Tällöin henkilö hoitaisi lasta kotona ilman hänelle maksettavaa taloudellista tukea. Tämä asettaisi sitten nämä perheet erittäin haavoittuvasen asemaan. Voisi ajatella, että tämä kyllä vaikuttaa tosi kielteisesti erityisesti naisten taloudellisen autonomian toteutumiseen.

Ja tosiaan tämä asumisaikavaatimus asettaa perheet epäyhdenvertaiseen asemaan.

Mutta ehkä lyhyesti vielä: Ajattelisin niin, että me tarvitaan meidän perhevapaajärjestelmään kokonaisuudistus, todellakin. Ja ajattelisin, että sitä kotihoidon tuen käyttöä, jos näitä perhevapaita pidennetään, saadaan automaattisesti sillä tavalla vähennettyä, mutta meidän pitää satsata myös siihen, että autetaan ja tuetaan maahanmuuttajaäitejä erityisesti työllistymään ja oppimaan suomen kieltä. Se on aika vaikeaa tässä tilanteessa, jossa hallitus samanaikaisesti tekee mittavia leikkauksia kotoutumispalveluihin ja niihin palveluihin, joilla nimenomaan näitä äitejä voitaisiin tukea.

Sitten ehkä vielä semmoinen nosto tästä paradoksisista, mitä täällä keskustelussa on ollut: On kiinnostavaa, että perussuomalaisten edustaja Aittakumpu, joka täällä ei enää ole, nosti esille, että perheiden pitää voida valita, mikä hoitomuoto on paras omalle lapselle, ja näinhän se tietenkin on, mutta sitten jännästi ajatellaan, että maahanmuuttajavanhemmille tämä sama valinta ei yhtäläisesti ja yhdenvertaisesti kuuluisi. Siinä on kyllä minusta aika kiinnostava paradoksi. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

17.57 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Meillä oli työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa omana asiana tämä maahanmuuttajaäitien työllistyminen ja se, miten he sitoutuvat ja kotoutuvat Suomeen. Erityisen suurena ongelmana nähtiin siinä selvityksessä, niissä

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

kuulemisissa, se, että he jäävät kotiin ja heillä ei ole turvaverkostoja ja sosiaalisia verkostoja. Tavallaan se kotoutuminen on pitkän matkan päässä tällaisilla ihmisillä. Kaikki ne toimet, joilla yritetään auttaa sitä, että maahanmuuttajaäidit pääsisivät kotoutumaan Suomeen paremmin, ovat hyviä. Tämä lasten hoitamiseen liittyvä asia on tärkeä. Kyllä se varhaiskasvatukseen osallistuminen on ehkä parasta kotouttamista lasten osalta, mitä voi olla. Siellä se kielitaito ja muut sosiaaliset kontaktit ja suhteet tulevat aika nopeasti lapsilla. Siinä mielessä lasten osalta se puoli olisi kaikkein tärkein asia saada hyvin hoidettua.

Sitten kokonaan toinen asia on se, miten kotoutetaan se äiti, jolla on vajaa kielitaito, tai se kotona oleva puoliso, jolla on vajaa kielitaito, miten saadaan sieltä kotoa tähän koulutukseen ja kielitaidon opiskeluun. Meillä on täällä lakiesityksiä, jotka liittyvät tähän maahanmuuttoon. Itse näkisin, että tämä kielitaidon hankkiminen tavalla tai toisella on tässä erittäin keskeisessä roolissa, niin kuin tässäkin esityksessä nostetaan sitä esiin.

Mutta tämä työmarkkina-aseman mataluus on tässä se kysymys, jota me joudutaan varmasti tässä yhteydessä miettimään. Se on matalampi, 10—15 prosenttia, kuin miespuolisilla maahanmuuttajilla, ja maahanmuuttajien työllistyminen on kiinni siitä, kuinka kielitaito löytyy, ja sitten pystytään niitä asioita tekemään. Totta kai se ammattitaito ja muu on siellä taustalla mukana. Mutta tähän kotoutumiseen kielen oppiminen on tärkeitä, ja minä itse näkisin, että varhaiskasvatukseen näitten lasten saaminen olisi aivan ykkösasia, jos me ajatellaan sitä, että he hyvin kotoutuvat Suomeen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

18.00 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Muutoksella toteutettaisiin hallitusohjelman mukainen niin sanottu kotihoidon tuen Norjan malli. Tämän esityksen mukaan kotihoidon tuen maksamiseksi edellytettäisiin lähtökohtaisesti, että tuen saaja on asunut Suomessa vähintään kolmen vuoden ajan. Kotihoidon tuki maksettaisiin vain lasta pääasiallisesti hoitavalle vanhemmalle tai muulle huoltajalle. Tätä asumisaikavaatimusta sovellettaisiin vain, jos kotihoidon tukea hakeva henkilö on muuttanut Suomeen tämän ehdotetun lain tultua voimaan.

Tässä näyttää olevan jälleen kyseessä esitys, jolla asetetaan ihmiset eriarvoiseen asemaan syntyperän perusteella. Perhevapaajärjestelmää ja kotihoidon tukea tulisi uudistaa kokonaisvaltaisesti eikä syrjimällä Suomeen muuttaneita. Varhaiskasvatukseen osallistumisen lisääminen on erittäin tärkeä tavoite, jota kannatan, mutta nyt esitettävä keino ei vaikuta toimivalta eikä yhdenmukaiselta. Me tarvitsemme panostuksia kotoutumispalveluihin, maahanmuuttajien työllistymiseen, kielen oppimiseen, varhaiskasvatuksen laatuun ja saavutettavuuteen, mutta valitettavasti nyt näyttää siltä, että hallituksen leikkauspolitiikka heikentää näitä kaikkia.

Useat lausunnonantajat tähän lakiesitykseen pitivät ongelmallisena sitä, että tämä asumisaikavaatimus rajoittaa yhdenvertaisuutta. Monet lausunnonantajat pitivät epävarmana, että tällä esityksellä olevia tavoitteita saavutettaisiin rajaamalla oikeutta kotihoidon tukeen. On hyvä tavoite, että maahanmuuttajaäidit pääsisivät työelämään, mutta ensin pitäisi olla työpaikkoja, pitäisi olla tuettua kielenopetusta, pitäisi olla kotoutumiskoulutusta — näitä palveluita, joita juuri leikataan. Ei se, että viedään palvelut pois ja leikataan kotihoidon tuki, valitettavasti näytä siltä, että tällä saavutettaisiin tätä naisten lisääntyvää työllisyyttä.

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

Osa lausunnonantajista katsoi, että tämä ehdotettu muutos päinvastoin voi vaikeuttaa kohderyhmän tavoittamista palveluihin ja lisää myöskin riskiä sille, että kaikkein heikoimmassa asemassa olevat maahanmuuttajaäidit saattavat jäädä kotiin hoitamaan lasta ilman etuutta eli ilman tätä korvausta. Muutosten vaikutuksena voikin siis tosiasiassa olla lapsiperheköyhyyden lisääntyminen ja kotoutumisen heikentyminen. Sen takia tätä esitystä on vaikea olla kannattamassa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Niemi.

18.03 **Veijo Niemi ps:** Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa ministeri, tähän kotihoidon tuen asiaan liittyen: Omassa kotikunnassani Lempäälässä kuntalisää pilotoitiin 1.8.23—31.5.24 ja 1.8.24—31.5.25. Kuntalisän suuruus oli nuorimmasta alle kolmevuotiaasta lapsesta 400 euroa kuukaudessa ja perheen muista alle viisivuotiaista lapsista 100 euroa kuukaudessa. Tämä saavutti valtavan suosion. Nimittäin kun hakemukset sai jättää, suunniteltiin, että tähän tulisi noin 200 perhettä, mutta siihen tuli saman tien noin 280 perhettä. Nyt jatkuvasti on esillä kyselyä, pystytäänkö tätä jatkamaan tässä tiukassa taloudellisessa tilanteessa. On vielä tällä hetkellä vähän epävarmaa, onko se meillä Lempäälässä mahdollista. Mutta tämä saavutti aivan valtavan suosion, että lapsia pystyttiin kotona hoitamaan isän tai äidin tai muun perheenjäsenen toimesta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Keskustelu on päättynyt. Asia lähetetään... — Ahaa, ministeri haluaa puhua. Oliko puheenvuoropyyntöä ollut? [Sanni Grahn-Laasonen: Anteeksi!] — No ei haittaa mitään. Olkaa hyvä.

18.04 **Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen:** Arvoisa puhemies! Joo, kiitos, jos on mahdollisuus vielä ensinnäkin eduskunnalle lausua kiitoksen sanat tästä lähetekeskustelusta ja todeta se, että esitys on ennen muuta tasa-arvouudistus ja tasa-arvoteko. Sen tavoitteena on edistää maahanmuuttajaäitien työllistymistä, työmarkkina-asemaa, onnistunutta kotoutumista osaksi suomalaista työelämää, mutta ennen kaikkea myös lasten oikeuksia ja osallistumista varhaiskasvatukseen. Meillä on tutkittua tietoa siitä, että lapset erityisesti heikommista lähtökohdista hyötyvät varhaiskasvatuksesta. Varhaiskasvatus on erinomaista kotoutumispolitiikkaa, elikkä siellä pystytään auttamaan lapsia kielen oppimisessa ja tasaamaan lähtökohtia, jotta sitten koulupolku alkaisi mahdollisimman onnistuneesti. Haluan korostaa sitä, että tämä on asia, mihin hallitus on halunnut myös panostaa lisää resursseja tässä vaikeassa taloudellisessa tilanteessa. Tämän lakiesityksen vaikutukset ovat lähes kymmenen miljoonaa euroa valtion menoja kasvattaen. Ja mihin tämä raha kuluu? Varhaiskasvatukseen eli lasten oikeuteen ja mahdollisuuteen osallistua varhaiskasvatukseen, saada laadukasta varhaiskasvatusta Suomessa.

Sen sijaan haluan kyllä todeta opposition kansanedustajille sen, että asumisaikavaatimukset sosiaaliturvaetuuksissa eivät ole mikään uusi asia, ja se on itse asiassa hyvin pohjoismainen linja. Tämänkin uudistuksen taustalla on Norjan malli eli Norjan esimerkki, missä on säädetty tätä pidempi asumisaikavaatimus vastaavaan lastenhoidon tukeen. Toisaalta esimerkiksi Ruotsi tällä hetkellä pidentää asumisaikavaatimuksia ja asettaa niitä yhä laajemmin erilaisiin sosiaaliturvaetuuksiin. Siitä varmasti on perusteet myös Suomessa käydä keskustelua, kun meillä on kasvava

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

maahanmuuttajaväestö, mikä on sinänsä positiivinen asia ja tuo Suomeen myöskin esimerkiksi kaivattua työvoimaa. Kannatamme työperäistä maahanmuuttoa ja avointa yhteiskuntaa, mutta sen vastapainona meillä pitää olla siihen perustellut ja ihmisten mielissä oikeutetut säännöt, joista yksi elementti voi olla se, että sosiaaliturvaetuudet tulevat asteittain. Näin on jo nyt, ja tätä linjaa on mielestäni syytä myöskin pohtia tulevaisuudessa ilman minkäänlaista latausta, ihan rationaaliselta pohjalta, kuten muissakin Pohjoismaissa.

Lisäksi haluan sanoa sen, että kotihoidon tuesta tiedämme sen, että se voi olla köyhyysloukku myös muille kuin maahanmuuttajataustaisille perheille — siinä edustajat ovat oikeassa. Lasten oikeus varhaiskasvatukseen ei valitettavasti Suomessa täysimääräisesti toteudu, koska meillä on suomalaisessa yhteiskunnassa rakennettu myöskin kannusteita, jotka viettävät eri suuntaan eli eivät tue lasten oikeutta varhaiskasvatukseen. Tätä kotihoidon tuen ja ylipäätään perhe-etuuksien ja lastenhoidon tukien kokonaisuutta selvittää parhaillaan tutkija-virkamiesryhmä, joka tuottaa raporttinsa tässä vielä ennen kesää, ja pääsemme sitä kautta varmasti käymään tutkittuun tietoon pohjautuvaa keskustelua tästä asiasta.

Lopetan toteamalla vielä sen, että kun maahanmuuttajaäidit tämän esityksen myötä kasvavissa määrin ovat työvoiman ja työllistymistä ja kotoutumista edistävien palvelujen piirissä, niin se on ehdottomasti positiivinen asia, koska silloin on mahdollisuus palveluihin, on mahdollisuus tukeen, on mahdollisuus työllistymiseen. Sitä kautta, näin uskomme, tällä on myös myönteisiä työllistymis- ja toimeentulovaikutuksia ja myös lapsiperheköyhyyttä vähentävä vaikutus.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lapseen liittyvien rikosepäilyjen selvittämisessä avustavista terveydenhuollon yksiköistä

Hallituksen esitys HE 63/2026 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan, jolle hallintovaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.08 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös tämä seuraava lähetekeskustelussa oleva hallituksen esitys koskee lapsen oikeuksien toteutumista. Lapsiin kohdistuvat rikokset ovat yhteiskuntamme kaikkein

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

vakavimpia ilmiöitä, ja niiden selvittäminen edellyttää erityisosaamista, herkkyyttä ja ennen kaikkea lapsen edun asettamista kaiken toiminnan keskiöön.

Tämä hallituksen esitys koskee lapsiin liittyvien rikosepäilyjen selvittämisessä avustavia terveydenhuollon yksiköitä. Meillä toimii jo nykyisin jokaisen viiden yliopistollisen keskussairaalan yhteydessä tutkimusyksikkö, jossa poliisin pyynnöstä tehdään tutkimus epäillyn lapsen kohdistuneen seksuaali- ja pahoinpitelyrikoksen selvittämiseksi ja haitan arvioimiseksi. Yksiköiden toimintaa on kehitetty hankkeilla, joiden myötä yksiköiden tehtävät ovat kehittyneet, ja nyt ajantasaistamme lainsäädännön yksiköiden toimintaa tukemaan. Lakiuudistuksessa on kyse ennen kaikkea lasten oikeuksien vahvistamisesta ja viranomaisten välisen yhteistyön tehostamisesta.

Voimassa oleva laki lapsen kohdistuneen seksuaali- ja pahoinpitelyrikoksen selvittämisen järjestämisestä korvattaisiin uudella lailla, joka vastaisi kansainvälisiä Barnahus-laatustandardeja. Barnahus-sana tulee islannin kielestä ja tarkoittaa suomeksi lasten taloa. Barnahus-mallin tarkoituksena on tehostaa lapsiin kohdistuvien väkivaltaepäilyjen selvitysprosesseja sekä väkivaltaa kokeneiden lasten tukea ja hoitoa. Se on johtava lapsiystävällinen moniammatillisen viranomaisyhteistyön malli väkivallan uhriksi tai todistajaksi joutuneiden lasten auttamiseksi. Barnahus-mallin keskiössä on se, että viranomaiset tekevät yhteistyötä sen sijaan, että lasta kuormitettaisiin toistuvilla kuulemisilla.

Yksi keskeisimmistä uudistuksista tässä esityksessä olisikin moniammatillisen yhteistyön vakiinnuttaminen osaksi lapsiin kohdistuvien rikosepäilyjen selvittämistä. Yksiköt laatisivat yhteenvetoon lapsen tilanteesta, ja yhteenvetoa voitaisiin käsitellä eri viranomaisten: poliisin, syyttäjän, sosiaalihuollon ja yksikön asiantuntijoiden kesken. Poliisi voisi hyödyntää yhteenvetoa esimerkiksi arvioidessaan, onko lapsen tutkimiselle yksikössä tarvetta. Yksiköiden tehtävänä olisi antaa myös ensivaiheen psykososiaalista tukea yksikön asiakkaana oleville lapsille. Tavoitteena on löytää lapsen edun kannalta paras etenemistapa ja varmistaa, että jokainen lapsi saa tarvitsemansa tuen, hoidon ja suojelun. Lakimuutoksella THL:n tehtäväksi puolestaan säädettäisiin ohjata toimintaa valtakunnallisesti, jotta lakia sovellettaisiin mahdollisimman yhdenmukaisesti eri puolilla Suomea ja lapsi saisi yksiköstä mahdollisimman laadukkaat palvelut asuinpaikastaan riippumatta.

Uuden lain soveltamisala ei myöskään kattaisi enää vain seksuaali- ja pahoinpitelyrikkoksia vaan myös muut rikokset. Tämä olisi perusteltua, sillä voimassa olevaa lakia on tulkittu niin, että vakavatkin rikokset, kuten ihmiskauppa ja vapaudenriisto, ovat jääneet sen ulkopuolelle. Uutta lakia voitaisiin soveltaa kaikkiin alle 18-vuotiaisiin, kun taas voimassa oleva laki koskee 16 vuotta täyttäneitä vain poikkeuksellisesti. Lisäksi yksiköt voisivat avustaa poliisia myös silloin, kun lapsi on rikoksen todistaja tai epäilty. Näissä tilanteissa lapsen psyykinen kuormitus voi olla yhtä suuri kuin silloin, jos lapsi on rikoksen uhri. Lisäksi yksiköiden tehtävät laajenisivat kattamaan myös joitain poikkeuksellisia perhesuhteiden ääritilanteita, joihin ei välttämättä liity rikosepäilyä, sillä yksiköiden tehtäväksi säädettäisiin kouluttaa ja tukea lapsenhuoltolain mukaisia olosuhdeselvityksiä tekeviä tahoja lapsen omien toivomusten ja mielipiteiden selvittämisessä.

Arvoisa puhemies! Esityksellä toteutettaisiin hallitusohjelman kirjausta, jonka mukaan lapsen kohdistuvan seksuaaliväkivallan tapauksissa varmistetaan lapsen edun mukainen tutkinta ja monialainen tuki eri viranomaisten yhteistyönä. Se on myös vastaus

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

kansainvälisiin velvoitteisiimme, kuten Lanzaroten sopimukseen ja lapsen oikeuksien sopimukseen. Yksiköiden rinnalla olisi jatkossakin erillisrahoitus, jossa on huomioitu myös lain soveltamisalan laajennukset ja yksiköiden uudet tehtävät, eli myös tähän tärkeään lakiin on lisätty rahoitusta.

Kyse on erityislaatuista tehtävistä, jolla pyritään varmistamaan lapsiin liittyvien rikosepäilyjen mahdollisimman tehokas ja laadukas selvittäminen sekä lapsen oikeuksien ja oikeusturvan toteutuminen. Kyse on siitä, millaisen suojan ja tuen me yhteiskuntana tarjoamme kaikkein haavoittuvimmille eli lapsille, jotka ovat joutuneet rikoksen tai äärimmäisen vaikean perhetilanteen keskelle. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten puhujalistaan. Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

18.13 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Kun lapsen kohdistuu vakava rikosepäily, koko yhteiskunnan velvollisuus on toimia niin, että lapsen turvallisuus, hyvinvointi ja oikeusturva asetetaan kaiken keskiöön. Jokainen viranomaisprosessi, jokainen kuuleminen ja jokainen viive voi joko suojella lasta tai pahimmillaan lisätä hänen kuormaansa. Tästä lähtökohdasta käsin nyt käsiteltävä hallituksen esitys on äärimmäisen tärkeä. Sen ydin on lapsen etu. Se vakiinnuttaa islantilaistaustaisen Barnahus-mallin pysyväksi osaksi lapsiin liittyvien rikosepäilyjen selvittämistä. Kyse ei ole uudesta kokeilusta vaan hyväksi todetun toimintamallin juurruttamisesta osaksi normaalia viranomaistoimintaa. Sen vahvuus on siinä, että lapsen ei tarvitse kertoa kokemustaan yhä uudelleen eri viranomaisille vaan moniammatillinen yhteistyö kootaan lapsen ympärille. Näin vähennetään riskiä uudelleen traumatisoitumisille ja parannetaan samalla tutkinnan laatua.

Arvoisa puhemies! Erityisen tärkeänä pidän sitä, että lain soveltamisalaa laajennetaan koskemaan kaikkia alle 18-vuotiaita lapsia. Lapsi on lapsi myös täytettyään 16 vuotta, ja rikoksen vaikutukset voivat olla yhtä vakavia, joskus vielä vakavampia, iästä riippumatta. Lisäksi laki ei koske enää vain rikoksen uhreja vaan myös rikoksesta epäiltyjä lapsia ja lapsia, jotka joutuvat todistamaan esimerkiksi perheen sisäistä väkivaltaa. Tämä on merkittävä askel lasten kokonaisvaltaisemman suojelun suuntaan.

Esitys vastaa myös vakavaan ongelmaan, jonka moni lapsi ja perhe on aiemmin kohdannut. Se vastaa tilanteisiin, joissa viranomaisten välinen tiedonkulku on ollut hajanaista ja alueellisesti vaihtelevaa. Jatkossa lapsen tilanteesta voidaan laatia kokonaisarvio, jota käsitellään moniammatillisessa asiantuntijaryhmässä. Tämä mahdollistaa sen, että riskeihin puututaan ajoissa ja että lapsen turvallisuutta koskevat päätökset tehdään riittävän tiedon pohjalta.

Arvoisa puhemies! Lasten turvallisuus ei ole vain lakitekkinen kysymys. On kysymys yhdestä yhteiskuntamme tärkeimmästä asiasta. Se on myös hoitoa ja tukea koskeva kysymys. Siksi on erityisen perusteltua, että yksiköiden tehtäviin kuuluu jatkossa myös ensivaiheen psykososiaalinen tuki lapselle ja hänen huoltajilleen. Rikosepäily on lapselle usein järkyttävä kokemus riippumatta siitä, miten tutkinta etenee. Nopeasti saatava ammattimainen tuki voi olla ratkaisevaa lapsen toipumisen ja turvallisuudentunteen kannalta. Pidän tärkeänä myös sitä, että esityksessä huomioidaan vaativat huoltoriitatilanteet. Kaikilla lasten kanssa työskentelevillä ei tällä hetkellä ole riittävää osaamista lapsen kuulemiseen tilanteessa, jossa perhetilanne on kuormittunut ja

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

ristiriitainen. Se, että moniammatillista asiantuntemusta hyödynnetään myös näissä tilanteissa, vahvistaa lapsen oikeutta tulla kuulluksi turvallisella ja lapsiystävällisellä tavalla.

Arvoisa puhemies! Lasten suojelu väkivallalta ja hyväksikäytöltä on yhteiskunnan kovaa ydintä. Se vaatii paitsi lakeja myös rakenteita, resursseja ja osaamista. Tässä esityksessä on kyse investoinnista lasten turvallisuuteen, oikeusturvaan ja tulevaisuuteen. Se kertoo siitä, että lastensuojelu ei jää sanojen tasolle. Tämä esitys on askel kohti järjestelmää, jossa lapsen etu ei ole sivulauseessa vaan toiminnan lähtökohta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa.

18.18 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Kiitos ministeri Grahn-Laasoselle hallituksen esityksen 63 esittelystä. Tässä esityksessä uudistetaan säätelyä, joka koskee lapsiin liittyvien rikosepäilyjen selvittämisessä avustavia terveydenhuollon yksiköitä. Tavoitteena on ennen kaikkea turvata lapsen etu nykyistä paremmin. Nykyinen lainsäädäntö on ollut voimassa jo pitkään, ja toimintaympäristö on muuttunut merkittävästi. Nyt säätelyä päivitetään vastaamaan tämän päivän tarpeita, kansainvälisiä velvoitteita sekä lapsiystävällisen oikeudenkäytön kehitystä.

Esityksen keskeinen vahvuus on moniammatillisen yhteistyön vahvistaminen. Poliisi, terveydenhuolto, sosiaaliviranomaiset ja oikeusviranomaiset tekevät jatkossa entistä tiiviimpää yhteistyötä, jotta lapsi saa sekä oikeusturvan että tarvitsemansa tuen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Samalla pyritään vähentämään lapsen kuormitusta rikosprosessin aikana. On myös tärkeää, että yksiköiden tehtäviä laajennetaan. Jatkossa tukea ja asiantuntemusta voidaan tarjota aiempaa kattavammin myös tilanteissa, joissa lapsi on rikoksen todistaja tai itse epäiltynä. Lisäksi ensivaiheen psykososiaalinen tuki lapselle ja hänen läheisilleen vahvistuu. Lapsiin kohdistuvien rikosten selvittämisessä on kyse kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien suojelemisesta. Siksi on tärkeää, että viranomaisilla on käytössään yhtenäiset toimintamallit, riittävä osaaminen ja selkeä vastuunjako koko maassa. Tämä hallituksen esitys on askel kohti lapsiystävällisempää, tehokkaampaa ja inhimillisempää järjestelmää. Sen keskiössä on lapsen turvallisuus, oikeus tulla kuulluksi ja oikeus saada apua ajoissa.

Arvoisa puhemies! Tässä yhteydessä ei voi olla ajattelematta järkyttävää Auer-tapausta, jossa tutkinnan yhteydessä tapahtui käsittämättömiä virheitä lukematon määrä, ja koko prosessia, jonka kesto meni yli käsityskyvyn. Mikään raha ei ikinä korvaa tämän oikeusprosessin aiheuttamaa tuskaa ja menetyksiä asianomaisille. Uudistukselle on tarvetta, ja uudistuksia tarvitaan edelleen lasten suojelemiseksi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Partanen.

18.22 **Karoliina Partanen kok:** Arvoisa puhemies, arvoisa ministeri! Käsittelemme tänään erittäin tärkeää hallituksen esitystä, jolla Barnahus-malli vakainaistetaan pysyväksi osaksi lapsiin liittyvien rikosepäilyjen selvittämistä Suomessa. Kyse ei ole vain hallinnollisesta uudistuksesta, vaan ennen kaikkea siitä, miten yhteiskunta kohtelee kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevia lapsia silloin, kun he ovat kokeneet väkivaltaa, hyväksikäyttöä tai muuta vakavaa kaltoinkohtelua. Barnahus-mallin lähtökohta on yksinkertainen mutta silti erittäin tärkeä. Lapsen etu asetetaan aidosti kaiken toiminnan

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

keskiöön. Sen sijaan, että lapsi ja perhe joutuisivat kulkemaan viranomaiselta toiselle ja kertomaan traumaattisen kokemuksensa yhä uudelleen, viranomaiset kokoavat osaamisensa yhteen lapsen ympärille. Poliisi, syyttäjä ja sosiaali- ja terveydenhuolto tekevät yhteistyötä niin, että lapsi saa sekä oikeusturvaa että tarvitsemaansa tukea mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Arvoisa puhemies! Pidän erityisen tärkeänä sitä, että esityksessä soveltamisalaa laajennetaan merkittävästi. Jatkossa lain piiriin kuuluvat kaikki alle 18-vuotiaat, myös rikoksesta epäillyt lapset ja todistajat. Lisäksi toimintamallia sovelletaan aiempaa laajemmin erilaisiin rikoksiin, kuten ihmiskauppaan ja vapaudenriistoon. Tämä osoittaa, että ymmärrys lasten kokemasta väkivallasta ja haavoittuvuudesta on kehittynyt. Merkittävä uudistus on myös se, että yksiköt voivat jatkossa laatia riskinarviointia tukevia yhteenvetoja sekä tarjota ensivaiheen psykososiaalista tukea lapsille ja heidän huoltajilleen. Tämä vähentää tutkintaprosessin aiheuttamaa kuormitusta ja auttaa ehkäisemään lisätraumatisoitumista.

Pidän erityisen tärkeänä myös sitä, että yksiköt tukevat jatkossa myös lapsenhuoltolaissa tarkoitettuja olosuhdeselvityksiä. Ehdotuksella vastattaisiin vaativia erotilanteita koskevan selvityksen havaintoon siitä, että kaikilla lasten kanssa työskentelevillä ei ole riittävää erityisosaamista lapsen asianmukaiseen kuulemiseen. Olosuhdeselvitysten tekeminen on vaativaa ja lapsen elämää voimakkaastikin tulevaisuudessa määrittävää. Tuomioistuimet eivät nimittäin juurikaan poikkea näistä olosuhdeselvitysten lopputuloksista, ja monesti riidat myös sovitaan tuomioistuimissa olosuhdeselvitysten ehdotusten mukaisesti. Tästä syystä on todella tärkeää, että olosuhdeselvittäjien osaaminen on lapsen edun mukaista.

Arvoisa puhemies! On erittäin hyvä, että hallitus tuo nyt hankerahoituksella kehitetyn ja toimivaksi todetun mallin pysyväksi rakenteeksi. Samalla myös rahoitusta vahvistetaan. Tämä on konkreettinen investointi lasten turvallisuuteen, hyvinvointiin ja erityisesti oikeusturvaan.

Haluan lopuksi todeta vielä sen, että yhteiskunnan sivistystä mitataan siinä, miten se suojelee lapsia. Tällä esityksellä Suomi ottaa tärkeän askeleen kohti järjestelmää, jossa lapsi kohdataan ennen kaikkea lapsena, ei prosessin kohteena. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

18.25 Jaana Strandman ps: Arvoisa puhemies, kunnioitettu ministeri! Tämä hallituksen esitys uudesta laista on erittäin tärkeä uudistus lapsen oikeuksien ja turvallisuuden näkökulmasta. Esityksen keskiössä on lapsen etu, lapsiystävällisempi oikeusprosessi sekä viranomaisten nykyistä tiiviimpi yhteistyö tilanteissa, joissa lapseen kohdistuu väkivaltaa tai muuta vakavaa rikollisuutta.

Lapsiin kohdistuvalle väkivallalle kuuluu olla nollatoleranssi. Jokainen epäily on tutkittava tehokkaasti, nopeasti ja lapsen turvallisuus edellä. Esityksessä nykyinen laki uudistetaan vastaamaan paremmin tämän päivän tarpeita. Soveltamisala laajenee koskemaan myös muita rikoksia kuin seksuaali- ja pahoinpitelyrikoksia. Lisäksi laki huomioi alle 18-vuotiaat rikoksesta epäillyt lapset sekä tilanteet, joissa lasta kuullaan rikoksen todistajana. Tämä vahvistaa lapsen oikeusturvaa kaikissa vaativissa tilanteissa.

Arvoisa rouva puhemies! Uudistuksen keskeinen osa on moniammatillinen yhteistyö. Poliisi, syyttäjä, sosiaali- ja terveydenhuolto sekä muut asiantuntijat kokoavat tietoa

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

yhteen lapsen edun turvaamiseksi. Tarkoituksena on vähentää tilanteita, joissa lapsi joutuu kertomaan traumaattisista kokemuksistaan yhä uudelleen eri viranomaisille. Myös ensivaiheen psykososiaalinen tuki lapselle ja hänen läheisilleen on erittäin tärkeä osa kokonaisuutta. Kun apua saadaan nopeasti, voidaan ehkäistä ongelmien syvenemistä ja tukea lapsen toipumista mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Esitys vahvistaa lisäksi lasten kanssa työskentelevien ammattilaisten osaamista väkivallan tunnistamisessa sekä lapsen kuulemiseen liittyvissä tilanteissa. Tämä parantaa viranomaisten valmiuksia toimia vaikeissa ja herkissä tapauksissa.

Yhteiskunnan velvollisuus on suojella lapsia tehokkaasti ja puuttua väkivaltaan määrätietoisesti. Kiitän ministeriä erittäin paljon tämän tärkeän asian valmistelusta ja tuomisesta eduskuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki.

18.28 **Anne Rintamäki ps:** Arvoisa puhemies, arvon ministeri! Käsittelemme hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi lapsiin liittyvien rikosepäilyjen selvittämisessä avustavista terveydenhuollon yksiköistä. Esityksessä ehdotetaan uutta lakia lapsiin liittyvien rikosepäilyjen selvittämisessä avustavista terveydenhuollon yksiköistä. Laki kumoaisi aiemman, vuoden 2008 seri-lain. Lain soveltamisalaa laajennettaisiin siten, että se koskisi muitakin kuin seksuaali- ja pahoinpitelyrikoksia. Laki koskisi myös 16- ja 17-vuotiaita rikoksesta epäiltyjä lapsia sekä lapsitodistajia. Yksiköiden tehtäviin lisättäisiin taustatietoyhteenvedon laatiminen, moniammatillinen asiantuntijaryhmä, ensivaiheen psykososiaalinen tuki sekä koulutus ja tuki lapsen kuulemiseen huoltoriidoissa. THL:lle annettaisiin valtakunnallinen ohjaus-, kehittämis- ja seurantavastuu.

Arvoisa puhemies! Järjestämisvastuu säilyy yliopistollisten sairaaloiden yhteydessä toimivilla viidellä alueella: Helsinki, Kuopio, Oulu, Tampere, Turku. Ahvenanmaa kuuluu Turun vastuulle, ja Vaasassa toimii niin sanottu satelliittiyksikkö, joka on osa Turun OiPsy-yksikköä. Yksiköiden tehtäviin kuuluvat taustatietoyhteenvedon laatiminen, lääketieteelliset ja oikeuslääketieteelliset tutkimukset, avustaminen lapsen kuulustelussa, lausunnon antaminen ja haitan arviointi, ensivaiheen psykososiaalinen tuki lapselle ja huoltajille, koulutus ja tuki lasten kanssa työskenteleville sekä olosuhdeselvitysten tekijöille lapsen mielipiteen selvittämisessä. Tämän lisäksi perustetaan moniammatillinen asiantuntijaryhmä, joka käsittelee yhteenvedon tietoja lapsen edun edistämiseksi. Tavoitteena on myös vakiinnuttaa kansallisessa Barnahus-hankkeessa tehty työ, ennen kaikkea moniammatillinen yhteistyö, pysyväksi osaksi OiPsy-yksiköiden toimintaa, jotka toimivat yliopistosairaaloiden yhteydessä mutta eivät ole osa tavanomaista terveydenhuollon toimintaa.

Arvoisa puhemies! Meillä täytyy olla suomalaisessa yhteiskunnassa nollatoleranssi lapsiin kohdistuvassa seksuaali- ja väkivaltarikollisuudessa. Tämä lakiesitys vahvistaa ja alleviivaa tätä viestiä. Jos kuitenkin sellaista pääsee tapahtumaan, on rikokset selvitettävä tehokkaasti ja joutuisasti. Se on ennen kaikkea rikoksen uhrin etu. On myös hyvä, että lain soveltamisalaa nyt laajennetaan, jotta sitä voidaan soveltaa muunkin tyyppisiin rikoksiin. Lausuntopalaute on ollut positiivista: lakiuudistus nähdään laajasti tarpeellisena ja oikeansuuntaisena. Esitystä on helppo myös minun poliisina kannattaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen.

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

18.31 **Mira Nieminen ps:** Arvoisa rouva puhemies ja kunnioitettu ministeri! Lapsiin kohdistuva väkivalta ja seksuaalirikokset ovat kaikkein vakavimpia rikoksia yhteiskunnassamme. Jokainen tällainen karmeja tapaus on liikaa ja haavoittaa lapsia koko elämän ajaksi. Siksi on äärettömän tärkeää, että viranomaisilla on käytössään toimivat, ajantasaiset ja lapsen etua aidosti turvaavat keinot rikosilmoitusten nopeaan ja laadukkaaseen selvittämiseen, vaikka itse tekoa ne eivät poistakaan.

Tämä käsiteltävänä oleva hallituksen esitys vastaa nyt tähän tarpeeseen. Esityksessä ehdotetaan kokonaan uutta lakia lapsiin liittyvien rikosepäilyjen selvittämisessä avustavista terveydenhuollon yksiköistä ja samalla kumotaan nykyinen rajatumpi sääntely. Laki ei ole tekninen muutos itsestään, vaan perustaa Barnahus-toimintamalliin. Yhtenäinen malli rikosprosessissa on tärkeä edistysaskel valtakunnallisesti.

Pidän erityisen tärkeänä myös sitä, että lain soveltamisalaa laajennetaan kattamaan seksuaali- ja pahoinpitelyrikosten lisäksi myös muihin lapsen henkeen, terveyteen, vapauteen ja turvallisuuteen kohdistuviin vakaviin rikoksiin. Tämä mahdollistaa sen, että viranomaiset voivat puuttua lapsen tilanteeseen kokonaisvaltaisesti eikä apu riipu rikosnimikkeen kapeasta tulkinnasta. On hyvä lisätä näin harkintavaltaa ja mahdollisuuksia puuttua.

Olennaista on myös se, että lapsella tarkoitetaan selkeästi alle 18-vuotiasta henkilöä. Lisäksi lain piiriin tuodaan perustellusti tietyiltä osin myös rikoksesta epäillyt alaikäiset sekä lapsitodistajat. Tämä vahvistaa periaatetta, jonka mukaan jokaisella lapsella on oikeus ikänsä ja kehitystasonsa mukaiseen suojeluun rikosprosessin kaikissa vaiheissa.

Arvoisa puhemies! Esityksen tärkeässä keskiössä on moniammatillisen yhteistyön vahvistaminen. Lasten ja nuorten oikeuspsykologian ja -psykiatrian yksiköiden roolia selkeytetään ja niiden tehtäviä laajennetaan. Uutena keskeisenä elementtinä yksiköt laatisivat yhteenvedon lapsen tilanteeseen liittyvistä olennaisista tiedoista ja riskitekijöistä esitutkintaviranomaisten päätöksenteon tueksi. Tämä auttaa arvioimaan paitsi tutkinnan kiireellisyyttä myös lapsen suojelun ja tukitoimien tarvetta.

LASTA-seula ja tähän liittyvät palaverit ja muiden vastaavien toimintamallien tuominen osaksi lakitasoista sääntelyä on merkittävä askel myös lasten oikeusturvaan. Se parantaa viranomaisten tiedonvaihtoa, vähentää päällekkäistä työtä ja ennen kaikkea vähentää lapsen kuormitusta tilanteessa, jossa jokainen viivästys yleensä lisää haittaa. Tärkeää on myös se, että lapsi ja hänen perheensä saavat nopeasti psykososiaalista tukea. Esitys perustuu siihen ymmärrykseen, että rikosprosessi ei ole lapselle vain oikeudellinen kysymys, vaan siinä on kyse vakavasta kriisistä, jonka vaikutukset ovat pitkäkestoisia, ellei tukea ole saatavissa ajoissa.

Samalla meidän on huolehdittava tämän järjestelmän toimivuudesta. Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle annettava valtakunnallinen ohjaus- ja kehittämismääräys on perusteltu, ja sen on näytävä ennen kaikkea käytännön työn tukena, yhtenäisinä toimintamalleina ja osaamisen vahvistamisena. Hallinnollista taakkaa ei tule lisätä kentälle.

Arvoisa rouva puhemies! Lopuksi: Lapsiin kohdistuvassa väkivallassa ja hyväksikäytössä tarvitaan yhteiskunnalta selvää nollatoleranssia. Linjan on oltava selvä: rikokset on tutkittava nopeasti, ammattitaitoisesti ja lapsen etu edellä. Yksikään lapsi ei saa jäädä ilman suojaa, apua tai oikeutta. Siksi tämä hallituksen esitys on hyvin kannatettava.

— Kiitos.

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi Laine-Nousimaa.

18.35 **Hanna Laine-Nousimaa sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys lähtee oikeasta tavoitteesta: lapsen etu, lapsiystävällinen oikeusprosessi ja viranomaisten parempi yhteistyö. Nämä ovat asioita, joita meidän tulee vahvistaa. Katsoessamme esitystä lapsen oikeuksien näkökulmasta tarkemmin herää kuitenkin kysymyksiä.

Haluan nostaa esiin tärkeän kysymyksen: pysyykö erittäin oleellinen psyykkisen haitan arviointi edelleen yksiköiden tehtävissä? Mikäli psyykkistä haittaa ei arvioida rikoksen kohteeksi joutuneelta lapselta, on se suoraan lapsen oikeusturvaan osuva heikennys. Kun lapsi joutuu seksuaali- tai väkivaltarikoksen uhriksi, kyse ei ole vain rikoksen selvittämisestä. Kyse on siitä, mitä lapselle on tapahtunut ja millaiset seuraukset sillä on hänen elämäänsä. Psyykkisen haitan arviointi on keskeinen väline kahdessa asiassa: ensinnäkin, jotta lapsi saa oikeanlaista hoitoa ja tukea toipumiseen, ja toiseksi, jotta lapsella on mahdollisuus saada oikeudenmukainen korvaus hänelle aiheutuneesta vahingosta. Jos tämä arviointi puuttuu, puuttuu myös pohja näille lapsen oikeuksille.

Arvoisa rouva puhemies! Nykytilanteessa lasten oikeusturva ei toteudu riittävästi. Haitan arviointia ei aina pyydetä, korvauksia ei haeta ja lausunnoissa on puutteita. Näillä puutteilla on suora vaikutus siihen, millaisia korvauksia tuomioistuimet määräävät tai määräävätkö lainkaan. Lain käsittelyssä on varmistettava lasten oikeusturvan toteutuminen. Lakiehdotus tällaisenaan rajaa käytännössä pois yksilölliset psyykkisen haitan arviot ja jättää tilalle yleisluontoiset teoreettiset lausunnot. Tällaiset lausunnot eivät riitä turvaamaan lapsen oikeutta vahingonkorvaukseen, eivätkä ne ohjaa lapsen hoitoa. Esityksessä ei turvata haitan arviointiin liittyvää konsultaatiota ja ohjausta. Tämä on erityisen huolestuttavaa, koska psyykkisen haitan arviointi on vaativaa asiantuntijatyötä. Jopa kokeneet ammattilaiset tarvitsevat siihen tukea. Samaan aikaan tiedämme, että esimerkiksi verkkovälitteiset seksuaalirikokset lisääntyvät. Ne asettavat aivan uusia vaatimuksia psyykkisen haitan arvioinneille. Näissä tilanteissa tarvitaan lisää osaamista ja tukea.

Arvoisa rouva puhemies! On erittäin tärkeää huolehtia siitä, että meillä on riittävää ammatillista osaamista rikoksen uhriksi joutuneen lapsen tukemiseen ja auttamiseen sekä haittojen arviointiin. Osaamista on kehitetty, ja tuota kehitystyötä tulee jatkaa niin, että alueellinen tasa-arvo toteutuu.

Arvoisa rouva puhemies! Esitys sisältää myös hyviä elementtejä. Moniammatillinen yhteistyö vahvistuu, ja lapselle tarjottavaa psykososiaalista tukea kehitetään. Samalla pitää varmistaa myös se, että lapsen oikeutta oikeusturvaan ei heikennetä. Lapsi ei saa olla rikosprosessissa vain todiste, lapsi on oikeuksien haltija. Lakiesitystä on muutettava niin, että psyykkisen haitan arviointi, siihen liittyvä osaaminen, konsultointi ja tarvittaessa yksilölliset arviot on kirjattava selkeästi osaksi yksiköiden tehtäviä. Kyse on lopulta yksinkertaisesta asiasta: näemmekö me lapsen kokonaisuutena vai vain osana rikosprosessia. Lapsen oikeuksien näkökulmasta vastaus ei saa jäädä epäselväksi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas.

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

18.39 **Merja Rasinkangas ps:** Arvoisa rouva puhemies, arvoisa ministeri! Käsittelemme tänään hallituksen esitystä, jossa ehdotetaan säädettäväksi uusi laki lapsiin liittyvien rikosepäilyjen selvittämisessä avustavista terveydenhuollon yksiköistä. Kyse on ennen kaikkea siitä, miten yhteiskunta suojelee kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevia lapsia, jotka ovat joutuneet väkivallan, hyväksikäytön tai muun vakavan rikosepäilyn kohteeksi. Esityksen keskeinen tavoite on lapsen edun vahvistaminen rikosprosessissa. Tämä on tärkeä ja kannatettava lähtökohta, sillä lapsen ei pidä joutua kokemaan järjestelmän hajanaisuutta ja toistuvia kuulusteluja ja tutkimuksia siksi, etteivät viranomaiset kykenisi toimimaan yhdessä. Kun poliisi, syyttäjä ja terveydenhuolto ja sosiaaliviranomaiset tekevät tiivistä moniammatillista yhteistyötä, voidaan sekä rikosten selvittämistä että lapsen hyvinvointia parantaa samanaikaisesti.

Arvoisa puhemies! Esityksessä huomioidaan myös kansainvälisesti tunnettu Barnahus-malli, jonka tavoitteena on lapsiystävällinen oikeusprosessi. Tämä on oikea suunta. Suomessa on jo olemassa vahvaa osaamista lasten oikeuspsykologian ja -psykiatrian yksiköissä, mutta toimintamalleja on tarpeen yhdenmukaistaa ja vahvistaa koko maassa. Lapsen saaman tuen ei tule riippua siitä, missä päin Suomea lapsi asuu. Pidän tärkeänä myös sitä, että esitys korostaa koulutuksen ja osaamisen merkitystä. Lapsiin kohdistuvan väkivallan tunnistaminen on usein vaikeaa. Siksi tarvitaan jatkuvaa koulutusta varhaiskasvatuksessa, kouluissa, sosiaali- ja terveyspalveluissa sekä rikosprosessin eri vaiheissa toimiville ammattilaisille. Samalla on kuitenkin huolehdittava siitä, että yksiköillä on aidosti riittävät resurssit tehtäviensä hoitamiseen. Hyvät tavoitteet eivät toteudu ilman osaavaa henkilöstöä, toimivia palveluketjuja ja riittävää rahoitusta. On tärkeää, ettei lapsiin kohdistuvien rikosepäilyjen käsittely viivästy resurssipulan vuoksi.

Arvoisa puhemies! Lapsiin kohdistuva väkivalta jättää syviä jälkiä. Siksi yhteiskunnan velvollisuus on toimia nopeasti, inhimillisesti ja ammattitaitoisesti. Tämä hallituksen esitys on askel oikeaan suuntaan kohti järjestelmää, jossa lapsen turvallisuus ja oikeusturva ja hyvinvointi asetetaan aidosti etusijalle. Kiitos tästä esityksestä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Niemi, ja sen jälkeen ministerillä vielä puheenvuoro.

18.42 **Veijo Niemi ps:** Arvoisa rouva puhemies, arvoisa ministeri! Kuten on jo havaittavissa, tärkeästä asiasta puhutaan: perussuomalaisten kaikki poliisitaustaiset jäsenet ovat nyt pitäneet puheenvuoron tästä asiasta. Voin hyvin ymmärtää sen, ja itsekin poliisitaustaisena ymmärrän sen, kuinka tärkeästä asiasta on kyse. Olin aikaisemmin Pirkanmaalla Tampereella ennaltaestävässä ryhmässä poliisissa, ja oli jatkuvia yhteydenpitoja sosiaaliviranomaisiin, terveysviranomaisiin. Jos me nyt saamme todella tähän sellaisen muutoksen aikaiseksi, että tämä moniviranomaistoiminta toimii, tämä on aivan ehdottoman tärkeä asia lasten kannalta. Tämä yhteiskunta ei kaipaa yhtäkään Jammu Siltavuorta taikka tällaisia tyyppejä, jotka pienen pojan hengen vievät höyrymopilla polttamalla, eikä yhteiskunta puutu. Nyt jos siihen puututaan oikeasti, minä toivon, että yhtäkään tällaista tapausta ei enää Suomen historiassa tule. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten ministeri, kolme minuuttia.

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

18.43 **Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Kiitos edustajille. Tässä salissa oli tämän käsittelyn aikana erittäin paljon ammattitaitoa asian käsittelyyn, ammattitautaa ja -koulutusta arvioida tämän lain merkitystä ja tärkeyttä, ja myös paljon yksimielisyyttä siitä, että jos jotain, niin Suomessa lasten oikeuksia halutaan vahvistaa. Lapsiin kohdistuvat rikokset ovat niin niitä rikoksia, jotka itse ajattelen olevan kaikkein vakavimpia, ja kun lapsi on haavoittuvassa asemassa, niin on oikein rakentaa malli, jossa lapsi on keskiössä ja hänen ympärilleen kootaan paras asiantuntemus arvioimaan lapsen tilannetta, kuulemaan lasta ja arvioimaan, mikä on hänen parhaakseen vakavassa rikosepäilyssä tai erittäin vaikeassa elämäntilanteessa ja perhetilanteessa.

Tämän ideana on nimenomaan se, että tämä yhteistyö olisi moniammatillista, että siinä tulisivat huomioiduksi poliisin ja syyttäjän näkökulmat mutta myös sosiaalihuollon ja terveydenhuollon ammatillinen osaaminen. Nämä erityisyksiköt toimivat Suomessa jo — se on ollut hanke pohjaista, ja sitä on kehitetty vuosia — mutta nyt se tuodaan pysyvästi lakiin ja myös vahvistetaan sitä lisärahoituksella. Samoin tuodaan sitten myös uusia tehtäviä. Kun tämä tähän asti on kattanut vakavimmat seksuaali- ja väkivaltarikokset, jotka kohdistuvat lapsiin, niin jatkossa rikostyyppistä riippumatta, kun tarve on, tämä yksikkö toimii ja konsultoi sitten myös muita lasten asiaa hoitavia tahoja ja tarjoaa sitä osaamista keskitetysti. Nämä tapaukset voivat olla verrattain harvinaisia, ja on tosiasia se, ettei kaikilla ammattilaisilla ole riittäviä valmiuksia lapsen kuulemiseen tai lapsen edun tunnistamiseen.

Tämä on tärkeä lakiesitys, ja kiitän siitä, että se sai eduskunnasta paljon tukea jo lähetekeskustelussa. Edustaja Laine-Nousimaan esiin nostama psyykkisen haitan arviointi voidaan varmasti käydä yhteistyössä läpi myös tuossa valiokuntakäsittelyn aikana ja tehdä sitten tarvittavat johtopäätökset, onko tätä lakia syytä vielä joiltain osin tulevaisuudessa tai valiokuntakäsittelyn aikana vahvistaa. Selvitämme sitä mielellämme, ja tuomme myös ministeriön asiantuntemuksen valiokunnan ja eduskunnan käyttöön.

Kiitoksia tästä keskustelusta, jatketaan yhdessä lapsen puolella.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle hallintovaliokunnan on annettava lausunto.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain ja Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 78/2026 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi metsälain, luonnonsuojelulain ja Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 30/2026 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 7/2026 vp

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 7/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Tämän meille esittelee valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Elomaa. Olkaapa hyvä.

Keskustelu

18.46 **Ritva Elomaa ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen hallituksen esityksen 30, josta maa- ja metsätalousvaliokunta on tehnyt mietinnön. Tässä mietinnössä ehdotetaan muutoksia metsälakiin, luonnonsuojelulakiin sekä Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annettuun lakiin. Hallituksen esityksen tavoitteena on selkeyttää lintudirektiivin kansallista toimeenpanoa erityisesti pesimäaikaisten metsähakkuiden osalta Euroopan unionin tuomioistuimen niin sanotun Voore Mets -ratkaisun johdosta.

Valiokunta pitää hallituksen esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Samalla valiokunta on tehnyt siihen eräitä täsmennyksiä, joilla pyritään parantamaan sääntelyn selkeyttä, käytännön toteutettavuutta ja oikeusvarmuutta. Esityksen keskeinen tavoite on sovittaa yhteen lintujen suojelu ja metsätalouden harjoittaminen tavalla, joka turvaa sekä lintudirektiivin velvoitteiden toteutumisen että metsätalouden toimintaedellytykset.

Valiokunta korostaa, että luonnonsuojelulain mukainen lintujen suojelujärjestelmä säilyy edelleen sääntelyn perustana. Metsälakiin lisättävillä säännöksillä puolestaan täsmennetään niitä käytännön edellytyksiä, joilla metsänkäsittelyä voidaan toteuttaa lintujen pesimäaikana. Valiokunta pitää tärkeänä sitä, että sääntely kohdistuu erityisesti niihin tilanteisiin ja alueisiin, joissa riski pesien vahingoittumiselle tai häirinnälle on suurin. Tämän vuoksi esityksessä säädetään rajatusta puunkorjuun kiellosta rehevissä, lehtipuuvaltaisissa metsissä, korvissa ja rantametsissä lintujen pesimäaikana. Valiokunta ehdottaa täsmennystä, jonka mukaan rehevän lehtipuuvaltaisen metsän ja korven vähimmäispinta-alan tulee olla yli 0,5 hehtaaria. Tällä pyritään siihen, että kiellon kohteet ovat maastossa tunnistettavissa ja metsätalouden käytännöissä tarkoituksenmukaisesti rajattavissa.

Valiokunta on kiinnittänyt huomiota myös metsätalouden käytännön toimivuuteen. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa, että puunkorjuukiellon piirissä olevan alueen läpi voidaan kulkea ja kuljettaa puuta aiemmin käytössä ollutta ajouraa pitkin. Lisäksi uusi ajoura voidaan tehdä silloin, kun se on välttämätöntä metsänhoidon tai puunkorjuun toteuttamiseksi eikä pesiä vahingoiteta. Näillä muutoksilla pyritään ehkäisemään tilanteita, joissa sääntely aiheuttaisi kohtuuttomia tai tarkoituksettomia käytännön esteitä metsätaloudelle.

Valiokunta pitää erittäin tärkeänä myös ennakoarviointia ja ennaltaehkäiseviä toimia koskevaa sääntelyä. Metsänhakkaajan tulee arvioida käsittelyalueen linnustoa ja toteuttaa asianmukaiset toimenpiteet vesien vahingoittamisen sekä haitallisen häirinnän estämiseksi. Samalla valiokunta korostaa, että käytännön toimeenpano edellyttää selkeää ohjeistusta, toimivia paikkatietoaineistoja sekä metsäalan toimijoiden koulutusta ja neuvontaa. Valiokunta pitää välttämättömänä, että käytännön opas linnuston huomioon ottamisesta laaditaan viipymättä lain toimeenpanon tueksi.

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

Arvoisa puhemies! Merkittävä osa esitystä liittyy myös salassa pidettävien lajitietojen käyttöön. Valiokunta pitää tärkeänä, että maanomistajilla, hakkuuoikeuden haltijoilla ja metsätalouden toimijoilla on riittävän varhaisessa vaiheessa käytettävissään ne tiedot, jotka ovat välttämättömiä lain velvoitteiden toteuttamiseksi. Samalla valiokunta korostaa, että salassa pidettävien tietojen suojaamisesta on huolehdittava asianmukaisesti.

Valiokunnan näkemyksen mukaan nyt ehdotettu sääntely muodostaa tasapainoisen kokonaisuuden, jossa huomioidaan sekä luonnon monimuotoisuuden turvaaminen että metsätalouden toimintaedellytykset. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä mietinnössä esitetyin muutoksin.

Valiokunta ei ollut yksimielinen, sillä vihreät ja vasemmistoliitto jättivät eriävän mielipiteen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Östman.

18.51 Peter Östman kd: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtajalle, edustaja Elomaalle esittelystä.

Tämä lakiesitys sisältää monia tärkeitä ja tarpeellisia ehdotuksia. Sen jälkeen, kun valiokunnan mietintö valmistui, olemme valiokunnassa huomanneet joitakin kirjauksia, jotka voivat johtaa erilaisiin tulkintoihin. Valiokunnan mietinnössä ei oteta kantaa siihen, miten lintujen pesintäaikana sovellettavan puunkorjuukiellon piiriin kuuluva korpi määritellään.

Asialla on merkitystä käytännön metsänkäsittelyssä. Katsomme, että metsälain 10 c §:ään tulee ottaa säännös, jonka mukaan korvella tarkoitetaan puustoista suota, jossa turvekerroksen paksuus on vähintään 30 senttimetriä ja pääpuulajeja ovat kuusi tai koivu.

Maa- ja metsätalousvaliokunta vastaa mietinnön teksteistä kokonaisuudessaan, ja koska olemme jälkikäteen havainneet ristiriitaisia kirjauksia, on myös meidän vastuullamme korjata ne.

Edellä olevan perusteella esitän, että asia lähetetään takaisin maa- ja metsätalousvaliokuntaan mietinnön laatimista varten. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elo.

18.52 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Alkuun totean, että vastustan asian palauttamista maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Nyt on kyse siis lintujen pesimäaikaisten hakkuiden rajoittamisesta, ja esitys liittyy EU:n tuomioistuimen elokuussa 2025 tekemään Voore Mets -päätökseen. Pidän erittäin valitettavana, jos tämä hallituksen esitys nyt palautetaan, koska tämä on nimenomaan haluttu käsitellä viipymättä, jotta lintujen pesintöjä pystyttäisiin suojaamaan jo tänä keväänä. Nyt lintujen pesimäaika on jo hyvän aikaa ollut käynnissä. Olisi tärkeää pystyä nyt pelastamaan edes ne kaikkein rehevimmissä metsissä pesivien lintujen pesät ja poikaset.

Tämä hallituksen esitys on annettu 19.3., ja se on tosiaan ollut tarkoitus saada voimaan mahdollisimman pian.

Mitä tähän palautusesityksen sisältöön tulee, niin pidän hyvin perusteltuna valiokunnan mietinnön toteamusta koskien korven määrittelyä, jossa todetaan, että kasvitieteellisen määritelmän käyttäminen on tarkoituksenmukaista, eikä geologisen määritelmän mukaista

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

turvekerroksen paksuutta koskevaa kriteeriä näin ollen ole hallituksen esityksen perusteluista poiketen tarkoitus soveltaa.

BirdLife ja Suomen luonnonsuojeluliitto huomauttivat lausunnoissaan, että esityksen mukainen geologinen määritelmä ei vastaa luontotyyppien tulkintasuosituksia. Maa- ja metsätalousministeriö puolestaan totesi vastineessaan, että kasvitieteellisen määritelmän käyttäminen korven määrittelyssä on tarkoituksenmukaista. Valiokunnassa hyväksytty mietintö on siis linjassa ministeriön kannan kanssa.

Tämä suon kasvitieteellinen määritelmä on sama, jota Metsäkeskus käyttää erityisen arvokkaiden, rehevien korprien rajaamisessa, joten en näe perusteluja muuttaa sitä tässä kohtaa, kun on kyse lintujen pesinnän kannalta arvokkaiden kohteiden määrittelystä. Ja totean vielä, että kasvitieteellisen määritelmän korvaava geologinen määritelmä on lisätty tähän hallituksen esitykseen vasta lausuntokierroksen jälkeen.

Arvoisa puhemies! Kuten valiokunnan puheenjohtaja totesi, tämä mietintö ei ollut yksimielinen. Jätimme yhdessä vasemmistoliiton edustaja Honkasalon kanssa mietintöön pykälämuutosvastalauseen, jossa esitämme, että lintujen pesimäaikainen hakkuukiello ulotettaisiin kaikkiin metsiin.

Kuten moni valiokunnan kuulema asiantuntija huomautti, tämä hallituksen esitys ei ole linjassa EU-tuomioistuimen Voore Mets -päätöksen kanssa, jonka mukaan pesinnän häirinnän kiello koskee kaikkia lintuja ja lintulajeja. Erittäin painavina on pidettävä esimerkiksi Luontopaneelin ja Suomen ympäristökeskuksen lausuntoja, joiden mukaan esitys ei täytä lintudirektiivin vaatimuksia. Kaikkein selkein ja yksinkertaisin tapa säätää asiasta olisi ulottaa pesimäaikaisten hakkuiden kiello kaikkiin metsiin.

Hallituksen esitys on sinänsä pieni askel oikeaan suuntaan, mutta se ei suojaa edes kaikkein runsaslintuisimpia metsiä, vaikka hallitus näin perusteluissaan toteaa tavoitteeksi. Esityksen mukaiset rehevät lehtimetsät, korvet ja rantametsät ovat vain pieni osa runsaslintuisimmista metsistämme. Luontopaneelin mukaan vähintäänkin myös runsaimmat lehti- ja sekametsät sekä rehevät kuusikot olisi tullut ottaa kiellon piiriin.

Valitettavasti valiokunta päätyi vielä heikentämään lintujen suojaa sallimalla ajourien tekemisen kieltoalueiden läpi ja säätämällä korjuukiellon piiriin kuuluvan korven ja rehevän lehtipuuvaltaisen metsän vähimmäispinta-alaksi 0,5 hehtaaria.

Arvoisa puhemies! Tosiaan selkeintä olisi pesimäaikaisten hakkuiden kiello kaikissa metsissä. Näin vältettäisiin myös esitykseen sisältyvät epäselvyydet siitä, millaisin tavoin hakkuista vastuussa oleva taho voi varmistua siitä, että metsässä ei tosiaan yksikään lintu pesi. Nyt se, millaiset toimet katsotaan riittäviksi ennaltaehkäiseviksi toimiksi, on edelleen epäselvää ja asettaa epäselvän oikeustilan metsän hakkuista vastuussa oleville tahoille. Pesien havaitseminen on tosiasiansa metsässä hyvin vaikeaa ja esimerkiksi viikkoja ennen hakkuuta suorastaan mahdotonta.

Lopuksi totean vielä, että esityksen mukainen luonnonsuojelulain 82 §:n muutos on myös epäselvä ja sisältää riskejä luonnontilan heikkenemisen kannalta, joten en myöskään sitä voi kannattaa.

Arvoisa puhemies! Näillä perusteilla vastustan siis palauttamista ja teen vastalauseen mukaiset pykälämuutosehdotukset.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Jukkola.

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

18.57 **Janne Jukkola kok:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Edustaja Östman on puheenvuorossaan osoittanut selkeän ja perustellun epäkohdan, joka on jäänyt huomioimatta meillä valiokuntakäsittelyn aikana. Tästä syystä kannatan edustaja Östmanin palautusesitystä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Arvoisat edustajat, edustaja Östman on edustaja Jukkolan kannattamana ehdottanut, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan. Nyt on päätettävä, jatketaanko asian ensimmäistä käsittelyä jo tehdyn maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnön pohjalta vai lähetetäänkö asia takaisin maa- ja metsätalousvaliokuntaan. Halutaanko valiokuntaan lähettämistä keskustella? Haluaako edustaja Hänninen? Nyt ei voi käyttää varsinaista puheenvuoroa, vaan ainoastaan keskustellaan tästä valiokuntaan lähettämistä.

18.58 **Juha Hänninen kok:** Joo. — Arvoisa puhemies! Myös itse kannatan sinne valiokuntaan lähettämistä. Ei sieltä kannata sellaisia lakiesityksiä laittaa eteenpäin, jotka eivät ole ihan ajan tasalla, eli kannatan sitä samalla tavalla kuin Jukkolakin teki, näillä perusteilla.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Selvä. — Sitten edustaja Kallio.

18.58 **Vesa Kallio kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Kannatan myös valiokuntaan lähettämistä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten edustaja Honkasalo. — Oliko mikrofoni vielä siinä päällä? Sanokaa vielä uudelleen.

18.59 **Veronika Honkasalo vas:** Arvoisa puhemies! En kannata palautusta valiokuntaan.

Yleiskeskustelu ja asian käsittely keskeytettiin.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle arkistointilaiksi ja laiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 169/2025 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 4/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 4/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Siellä ensimmäisen puheenvuoron käyttää edustaja Lohikoski. [Pia Lohikoski: Pieni hetki, jotta löydän muistiinpanot. Tämä kohta vaihtui niin nopeasti.]

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

Keskustelu

18.59 **Pia Lohikoski vas:** Arvoisa puhemies! Arkistointilain päivittäminen on tarpeen, mutta tässä esityksessä on puutteita, jotka koskevat suoraan tutkimuksen ja opetuksen edellytyksiä.

Kansallisarkisto on keskeinen osa suomalaisen yhteiskunnan kansallista muistia. Se, miten sen aineistot ovat saavutettavissa, vaikuttaa suoraan historian tutkimukseen, arkistoalan koulutukseen, viranomaistyöhön ja sukututkimukseen sekä siihen, miten kansalaiset voivat ymmärtää omaa menneisyyttään ja yhteiskunnan kehitystä. Aivan erityisesti luotettavaan historiatietoon perustuva julkinen keskustelu on tärkeä vastavoima menneisyyttä koskevalle disinformaatiolle.

Kansallisarkiston viimeaikainen kehityssuunta on kuitenkin huolestuttava. Kansallisarkisto on ilmoittanut merkittävästä muutoksista toimipaikkaverkostoonsa, mikä tarkoittaisi useiden toimipisteiden sulkemista eri puolilla Suomea. Muutoksia on perusteltu taloudellisilla syillä ja siirtymisellä digitaalisiin palveluihin. Historiantutkimus perustuu usein fyysisten arkistoaineistojen laajaan käyttöön. Kansallisarkiston aineistoista on tällä hetkellä digitoitu vasta alle kymmenen prosenttia. Tutkijat joutuvat käytännössä siis vielä pitkään tilaamaan aineistoja, joita ei ole vielä edes digitoitu, tai vaihtoehtoisesti tutkimus alkaakin rajautua ja valikoitua vain digitoituihin aineistoihin. Lisäksi tutkija ei voi läheskään kaikissa tapauksissa tietää etukäteen, missä tutkimukselle olennaiset lähteet edes sijaitsevat, joten niiden tarkka kohdentaminen, kysyminen ja tilaaminen digitaalisena on joskus jopa mahdotonta. Et voi tietää, mitä aineiston sisällä olevaa alakansiota lähdet tilaamaan, jos et ole koskaan päässyt näkemään itse sitä aineistoa. Tätä on historiantutkimus.

Arkistoverkoston leikkaukset vaikuttavat myös historian ja arkistoalan opiskelijoihin, jos opiskelijoilla ei olekaan mahdollisuutta tutustua alkuperäisaineistoihin. Tämä heikentää opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia historiantutkimukselle aivan keskeistä lähdekritiikkiä ja erottaa luotettavaa tietoa epäluotettavasta. Tilanne on huolestuttava, sillä lähdekritiikin merkitys vain korostuu tekoälyn aikakaudella. Historian opiskelijat etenkin Oulussa, Joensuussa ja Jyväskylässä joutuvat huonompaan asemaan tämän seurauksena. Kysymys on laajasti koulutus- ja tiedepolitiikasta sekä myös alueellisesta tasa-arvosta.

Laissa olisikin huomioitava hallituksen esitystä tarkemmin historiantutkimuksen ja historian ja arkistoalan opiskelijoiden tarpeet sekä alueellisen kulttuuriperinnön merkitys, ja siksi teen ehdotuksen, että lakiehdotukset hyväksytään vastalauseen mukaisina. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, Mari.

19.04 **Mari Holopainen vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Lohikosken tekemää vastalauseetta.

Todellakin sivistysvaliokunta käsitteli asiaa, ja kuten on noussut esille, Kansallisarkiston tilanne on todella huolestuttava. Totta kai meillä on Suomessa paljon muitakin arkistoja, joiden saatavuudesta on myös pidettävä huolta. On ymmärrettävä, kuinka tärkeää tietoa arkistot kansakunnan historiasta sisältävät. Siksi on todella huolestuttavaa, että nyt tutkijat eivät pysty tekemään työtään kaikissa toimipisteissä enää jatkossa. Todellakin on täysin mahdotonta toimia niin, että etukäteen tietäisi aina, mitä on

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

etsimässä, kun tutkimuksen luonne, jos lähdetään tutkimusta tekemään, on aina sellainen, että harvoin se vastaus on valmiina ennen sitä tutkimusta.

Etenkin historiantutkimuksessa käydään läpi laajoja arkistoja. Ja jos nyt tämä malli todellakin tulee voimaan Kansallisarkiston osalta, tutkimuksen tekeminen vaikeutuu kovin paljon. Toivottavasti tämä viesti on kuultu, tutkijat ovat sitä hienosti nostaneet esiin. Toivon, että muutoksia vielä harkittaisiin myös Kansallisarkiston osalta.

Täällä eduskunnassa on tietysti mahdollisuus vaikuttaa asiaan niin budjetin osalta kuin sitten esimerkiksi tämän nyt käsillä olevan lainsäädännön myötä, ja siksi toivon tietysti, että tälle vastalauseelle saataisiin mahdollisimman laaja kannatus. On kyse myös siitä, että eri puolilla Suomea on mahdollista tehdä tutkimusta, ja arvelisin, että tällainen tavoite on monelle kansanedustajalle tässä salissa tärkeä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Valtola.

19.06 **Oskari Valtola kok:** Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys arkistolain muuttamiseksi on todella tärkeä. Tällä edistetään sähköisten aineistojen käsittelyä ja arkistojen muuttamista digitaalisiksi, jolloin ne ovat paremmin tietosuojattuja ja myös säilyvät paremmin ja tulevat ajan myötä myös helpottamaan historiantutkimusta ja muutakin tutkimusta ja materiaalien hyödyksi käyttöä.

Tässä laissahan ei sinällensä käsitellä keskusarkiston arkistoverkkoa, jota tässä nyt muun muassa vastalauseessa käydään läpi. Se on totta, että tällä hetkellä keskusarkiston aineistosta pieni osa on digitalisoitu, mutta massadigitointi on tällä hetkellä käytössä ja menossa eteenpäin, ja se lisää tiedon käytettävyyttä. Massadigitoinnissahan ei ole kyse siitä, että otetaan vain kuva arkistoaineistosta. Se käsitellään, ja se muutetaan sillä tavalla käytettäväksi, että siitä pystytään tekemään tulevaisuudessa suurempia hakuja ja sitä kautta käyttämään tieto paremmin hyödyksi ja helpottamaan myös historiantutkimusta tulevaisuudessa.

Valiokuntakäsittelyn aikana kiinnitimme erityistä huomiota arkistolain suhteeseen Ahvenanmaan tilanteeseen sekä sitten valtioneuvoston kansliasta tulevaan arkistoitavaan materiaaliin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Haatainen.

19.09 **Tuula Haatainen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sivistysvaliokunnan puheenjohtajana esittelen tämän mietinnön, jonka hyväksyimme sivistysvaliokunnassa. Me kannatamme tätä hallituksen esitystä, jossa siis annetaan uusi arkistointilaki nykyisen tilalle. Valiokunta piti tarpeellisena puoltaa tätä hallituksen esitykseen sisältyvää lakiehdotusta, mutta siinä on eräitä muutoksia. Eli valiokunta ehdottaa, että 1. lakiehdotuksen 5, 7, 11, 19, 22 ja 25 §:iin tehdään lähinnä lakia täsmentäviä ja selkeyttäviä muutoksia ja että 2. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Tällä esityksellä saadaan arkistotoimi vastaamaan sen tämänhetkistä toimintaympäristöä, ja tavoitteena on, että yhdenmukaistetaan arkistolainsäädäntö asiakirjojen julkisuutta, tiedonhallintaa ja tietosuojaa koskevan lainsäädännön kanssa. Nämä muutokset myös tukevat nykylainsäädäntöä paremmin arkistoinnin integroimista osaksi tiedonhallintaa ja digitalisointia.

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

Valiokunta toteaa tässä mietinnössään, että arkistolainsäädännön kokonaisuudistus on välttämätön, jotta voidaan saada toimiva arkistointi varmistettua digiympäristössä, jossa arkistoinnista on tullut datan hallintaa. Lakiehdotus mahdollistaa koko julkisen hallinnon yhteisen tietovarannon, jossa tiedot säilyvät varmasti ja kustannustehokkaasti ja josta ne saadaan nopeasti ja kattavasti yhteiskunnan käyttöön.

Valiokunta pitää tärkeänä myös huolehtia viranomaisten riittävästä osaamisesta ja arkistoinnin resursoinnista. Vaikka esityksen tavoitteena on säilyttää useat voimassa olevat lain perusratkaisut ennallaan, uutta tiedonhallinnan ja tutkimuksellisten tarpeiden osaamista tarvitaan esimerkiksi arkistoinnin suunnittelua ja arkistoitavaksi tarkoitettujen aineiston arvonmääritystä koskevien velvoitteiden täyttämiseksi.

Ehdotetun arkistointilain yhteensovittaminen muun lainsäädännön kanssa edellyttää myös selkeää ja riittävästi ajantasaista ohjeistusta, ja ohjeistusta tulisi kohdistaa arkistointilakia soveltavien toimijoiden lisäksi arkistossa olevaa aineistoa tarvitseville, sitä hyödyntäville tutkijoille ja yleisemminkin kansalaisille.

Valiokunta sisällytti mietintöön myös lausumaehdotuksen, jonka mukaan eduskunta edellyttää, että ehdotetun lainsäädännön toimivuutta sekä mantereella että Ahvenanmaalla seurataan ja että mahdollisten havaittujen epäkohtien korjaustoimiin ryhdytään viipymättä. Tämä mietintö sisältää myös vastalauseen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ojala-Niemelä.

19.12 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa rouva puhemies! Historiantutkijat ovat olleet myös allekirjoittaneeseen yhteydessä huolesta Kansallisarkiston toiminnassa viime aikoina tapahtuneista muutoksista.

Kansallisarkisto on hiljattain tehnyt sellaisia linjanvetoja, jotka ovat vaikuttaneet dramaattisesti suomalaisen historiantutkimukseen, sukututkimukseen ja kaikkien niiden viranomaisten ja yksityishenkilöiden työhön, jotka käyttävät Kansallisarkiston palveluja. Tiivistettynä kyse on kahdesta isosta muutoksesta: digitaalisuuteen siirtymisestä ja Kansallisarkiston toimipisteiden huomattavasta supistamisesta. Näillä linjanvedoilla on vaikutuksia sekä aluepoliittisiin että koulutus- ja tiedepoliittisiin linjauksiin.

Kansallisarkisto on linjannut lopettavansa Helsingin ulkopuolisista toimipisteistä Hämeenlinnan, Oulun, Jyväskylän ja Joensuun, ja tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi Oulun ja Pohjois-Suomen historiaa koskevat aineistot tulisivat jatkossa olemaan pääosin Mikkeliissä ja niitä saisi tilattua käytännössä vain digitaalisesti. Teoriassa digitaaliset aineistot lisäävät saavutettavuutta, mutta käytännössä tilanne on se, että Kansallisarkiston digitaalisen toimittamisen malli hidastaa aineiston saamista. Kansallisarkisto veloittaa nopeammasta palvelusta isoja summia, joten valmistuakseen opiskelijoiden ja väitöskirjatutkijoiden pitäisi maksaa palvelusta, jonka pitäisi olla tutkimuksen ja tiedonvapauden perusteella ilmaista. Iso ongelma on myös siinä, että osa aineistoista ei digitaalisenakaan päädy avoimesti luettavaksi. Jos aineistoon sisältyy käyttörajoituksia, digitoituja aineistojakin voi lukea vain Kansallisarkiston toimipisteessä. Lapin ja Oulun yliopiston tutkijoiden pitäisi siis matkustaa lukemaan digitoituja aineistoja Inariin, Mikkeliin tai Helsinkiin.

Historiantutkijayhteisö on yrittänyt käydä vuoropuhelua Kansallisarkiston johdon kanssa, mutta he eivät ole ottaneet tutkijoiden huolia riittävän vakavasti. Nämä uudistukset ovat käytännössä tuhoamassa historian tutkimuksen ja opetuksen edellytykset Suomessa,

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

mutta kyse ei ole vain tutkimuksesta ja opetuksesta vaan koko meidän suomalaisen yhteiskunnan yhteisestä muistista ja kulttuuriperinnöstä ja niiden tulevaisuudesta, ja sen vuoksi näitä olisi suuri syy vaalia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Krista.

19.14 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Niin kuin tässä edellisissä puheenvuoroissa on tullut esille, sinänsä arkistolain päivittäminen nykypäivän tarpeisiin on varsin tarpeellista ja kannatettavaa, mutta erityisesti huoli on siitä, miten varmistetaan, että myös jatkossa arkistot ovat saavutettavia.

Tätä esitystä perustellaan sillä, että digitaaliset aineistot korvaavat ne perinteiset aineistot, mutta me tiedämme, että digitaalisuus on monella tapaa vielä kesken ja niitä aineistoja ei ole digitaalisesti saavutettavissa. Toisaalta me tiedämme myös, että esimerkiksi historiantutkimukseen liittyen tai historian opiskelijoiden koulutukseen liittyen on äärimmäisen tärkeitä, että pääsee aidosti myös niihin arkistoihin. Sen takia ovat hyvin kannatettavia tämä vastalause ja tämä vastalauseen pykälämuutosehdotus, jossa nimenomaisesti halutaan nostaa esille se, että asiakirjojen saatavuuden varmistaminen on äärimmäisen tärkeitä.

Joensuussa Itä-Suomen yliopistossa opetetaan historiaa, ja kyllä siellä ollaan äärimmäisen huolestuneita tilanteesta, joka on nyt johtamassa siihen, että tätä Kansallisarkiston toimipisteverkostoa supistetaan merkittävästi. Joensuusta on arkisto näillä tiedoin lähtemässä pois. Aineistot ovat siirtymässä sekä Joensuusta että muualtakin Mikkeliin, ja siellä olevia toimitiloja taas täytyy laajentaa tämän takia, mikä on mielestäni vähän erikoista, etenkin kun me tiedämme, miten tärkeät nuo aineistot ovat Joensuussa Itä-Suomen yliopiston tutkijoiden ja opiskelijoiden kannalta.

Haluankin tässä keskustelussa lainata Itä-Suomen yliopiston tutkijoita, jotka ovat olleet todellakin hyvin huolissaan erityisesti opiskelijoiden ja tutkijoiden työn jatkomahdollisuudesta. He ovat kirjoittaneet tästä Kansallisarkiston muutoksesta seuraavasti:

”Arkistot ovat historiantutkijoiden tutkimusympäristöjä. Niissä keskeinen tutkimustapa on fyysisten aineistojen lukeminen ja analysoiminen osana arkistokokonaisuutta. Usein aineistoa käydään läpi valtava määrä, josta tutkimukseen päättyy vain pieni osa. Digitaalinen toimittaminen perustuu yksittäisiin aineistoihin, mikä on useimmiten täysin riittämätöntä.”

”Opiskelijoille tilanne on erityisen vaikea. Toimipisteen sulkeutuessa joensuulaiset historian ja arkistoalan opiskelijat menettävät konkreettisen kosketuksen siihen kansalliseen kulttuuriperintöön, joka heidän tulisi alojensa tulevina asiantuntijoina hallita.”

”Alueellinen eriarvoistuminen kasvaa, kun eri yliopistoissa historiaa opiskelevilla on erilaiset mahdollisuudet kasvaa oman alansa asiantuntijoiksi. Tilannetta voisi verrata siihen, että jossakin yliopistossa luonnontieteitä opetettaisiin ilman laboratorioita tai lääketiedettä ilman opetussairaala.” Siis tilannetta voi verrata nyt jatkossa — jos nämä arkistot katoavat näiltä yliopistopaikkakunnilta, joilla historiaa ja arkistotiedettä opetetaan — siihen, että joissakin yliopistoissa luonnontieteitä opetettaisiin ilman laboratorioita ja lääketiedettä ilman opetussairaala. En usko, että kukaan meistä tässä salissa ajattelisi, että tämä olisi mahdollista. Sen sijaan kuitenkin nyt katsotaan, että on mahdollista tinkiä

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

arkistoiden saavutettavuudesta, ja todellakin sitten jatkossa opiskelijat joutuisivat opiskelemaan niin, että ne fyysiset arkistot, jotka ovat hyvin konkreettisia ja tärkeitä siinä opetuksessa ja myös tutkimuksessa, katoavat.

No, sitten jatkan hieman lainausta: ”Tilanne uhkaa myös ohjata opinnäytetöitä ja väitöskirjoja tutkimukseen, johon tarvittavat aineistot ovat helpommin saatavilla. Esimerkiksi paikallinen ja alueellinen sosiaalishistoriallinen tutkimus käytännössä loppuu, kun aineistokokonaisuudet siirretään tavoittamattomiin.” Elikkä tässä käytännössä myös vaikutetaan tieteen vapauteen, kun vaikeutetaan sitä tutkimusta ja tavallaan se materiaalin saavutettavuus ohjaa siihen, mitä tutkitaan. Pidän tätä hyvin huolestuttavana.

Toki tämä Kansallisarkiston toimipisteverkosto on myös rahakysymys, ja sen takia tietysti sinänsä tällä lainsäädännöllä ei nyt tätä päätöstä olla tekemässä, mutta tämä tärkeä lisäys, mikä vastalauseessa on, siitä, että tämä saavutettavuus jatkossakin varmistettaisiin, tukisi sitä, että tästä verkostosta todellakin pidetään huolta ja se pidetään asianmukaisena niin, että se palvelee historiantutkijoita ja opiskelijoita.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eloranta.

19.19 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Arkistolain päivittäminen nykypäivän tarpeisiin on tarpeellista ja kannatettavaa. Lainsäädännössä on kuitenkin tosiaankin huomioitava hallituksen esitystä tarkemmin historian tutkimuksen ja historian ja arkistoalan opiskelijoiden tarpeet sekä alueellisen kulttuuriperinnön merkitys, niin kuin täällä edustajat ovat jo todenneet. Näin itsekkin historiantutkijan koulutuksen saaneena voin todeta, että kansakunta ilman historiaa on kuin ihminen ilman muistia, ja nyt tämän muistin toiminnan edellytyksiä ollaan aika pahasti tässä heikentämässä.

Huoli kohdistuu tosiaan erityisesti sinne Kansallisarkiston toimipaikkaverkoston supistamiseen ja siihen liitettyyn oletukseen, että tämä siirtymä digitaalisiin palveluihin voisi korvata fyysisten aineistojen käytön. On aivan selvää, että vaikka me maailmassa ollaan menossa digitaalisempaan suuntaan, historiantutkimus kuitenkin nojaa siihen laajaan läsnäoloon vaativaan, hyvin vanhaankin lähdeaineistoon, sillä tosiaan, niin kuin edustajat ovat todenneet täällä, käytännössä digitoituna on vain alle kymmenen prosenttia, ja tämä digitoitinkin on itse asiassa aika kallista puuhaa. Tosiaan näiden lähteiden sijaintia ei voi useinkaan tietää etukäteen, ja olennaiset lähteet löytyvät käytännössä vasta, kun olet käynyt läpi laajoja aineistomääriä paikan päällä käymällä. Nyt sitten, kun näitä rajoituksia tähän tulee, tämä vaikeuttaa sekä meidän historiantutkimusta eli sitä kansakunnan muistia että myöskin opetusta ja voi jopa viivästyttää hankkeita rahoitusten ja aikataulujen vuoksi.

Samoin tämä hallituksen esityksen 18 §:ään sisältyvä mahdollisuus periä maksuja sähköisten julkisten asiakirjojen luovuttamisesta on aika kyseenalainen, koska se siirtäisi näitä digitoinnin kustannuksia opiskelijoille, tutkijoille, yliopistoille, rahoittajille, ja siitä voisi tulla myöskin esteitä tutkimukselle. Samalla sitten tietenkin nämä tutkimusaiheet voisivat kaventua aika paljon — sitten tutkittaisiin vain niitä, mistä on lähteet helposti saatavilla. Elikkä kyllä tämä on aika iso heikennys meidän historiantutkimukselle.

Sitten on tietenkin näitä alueellisen tasa-arvon ja koulutus- ja tiedepolitiikan argumentteja, joita tässä ovat edustajat jo todenneet.

Tosiaan Kansalaisarkisto on aika keskeinen osa meidän Suomen tieteellistä infrastruktuuria, ja nämä tiedot siitä, että nyt sitten useita toimipisteitä ollaan sulkemassa, ovat aika surullisia. Sitten osa toimipisteistä, niin kuin Turun ja Vaasan, siirtyy nyt sitten jo

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

tänä keväänä pääosin digitaaliseen toimintatapaan, ja se ei kyllä historian tutkimusta palvele, kun tosiaan vain se pieni osa on digitoitu. Tietenkin digitaaliset aineistot ovat tärkeä työkalu, mutta ne eivät mitenkään korvaa sitä mahdollisuutta käyttää alkuperäisiä dokumentteja ihan siinä omassa arkistokokonaisuudessa.

Mutta tosiaan, summa summarum, tieteellisen tutkimuksen kannalta tämä tilanne on huolestuttava, eli jos nyt sitten joudutaan lähtemään valikoimaan näitä tutkimusaiheita arkistolähteiden saatavuuden perusteella, niin kyllä se aika ongelmallinen tilanne on. Toivoisin, että hallitus tätä asiaa voisi harkita vielä uudelleen ja turvata sen kansakunnan muistin toiminnan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski.

19.22 **Pia Lohikoski vas:** Kiitos, arvoisa puhemies! Pari asiaa tuli vielä mieleen lisätä tuohon aikaisempaan puheenvuorooni.

Itsekin aikoinaan yliopistossa historia-alalla opiskelleena ja arkistokurssit käyneenä jäin vielä miettimään sitä olennaisuutta siinä, millä tavalla opiskelijat oppivat käyttämään näitä aineistoja ja pääsevät tutustumaan niihin. Itselleni jäi sellainen vaikutelma tästä hallituksen esityksestä ja tästä, mihin suuntaan nyt sitten Kansallisarkiston tilannetta ollaan viemässä, että tässä ei ole pelkästään se, että arkisto ei ole enää lähellä, vaan sitten on myöskin se, että opiskelijan täytyisi päästä jonkun aineiston äärelle siksi, että siellähän on myös erittäin vanhoja ja hauraita aineistoja, joitakin historiallisia aineistoja, joita ei edes voida digitoida rikkomatta näitä aineistoja. Eli olisi päästävä sen alkuperäisen aineiston äärelle — ei voida kaikkia tällaisia vanhoja, hauraita papereita lähteä vääntämään mihinkään digitointilaitteisiin. Siitä aiheutuu sitten matkakuluja näille opiskelijoille, jos täytyy lähteä sitten kauemmas sieltä opiskelupaikkakunnalta.

Ja tästä digitoinnista vielä se, että vaikka toisaalta se voi tuoda hyvässä tapauksessa hienosti sen aineiston saataville, jos se on digitoitua, niin sitten kun puhutaan siitä, että on aineisto, jota ei ole vielä digitoitu mutta joka joudutaan tätä aineistoa tarvitsevaa tutkijaa tai opiskelijaa varten digitoimaan, niin ymmärtääkseni tässä oli tulossa maksuja näille henkilöille. Sitten jos ei osukaan heti se arvaus oikeaan, mistä se tarvittava aineisto löytyy, vaan joutuukin tilaamaan monta kertaa, niin niitä maksuja tulee sitten useita kertoja. En huomannut, että missään olisi otettu huomioon sitä, että opiskelijat, jotka ovat valmiiksi erittäin pienituloisen ryhmä, saavat tästä ihan kohtuuttomia lisäkustannuksia, jotta he voivat valmistua ja esimerkiksi graduvaiheessa käyttää näitä aineistoja. Jos he joutuvat useita kertoja tilaamaan, niin kuka sen heille sitten korvaa, että he joutuvat nämä aineistot omalla kustannuksellaan tilaamaan?

Sitten vielä toinen, eri näkökulma, jota en aiemmin muistanut tuossa nostaa esille: Näitä historiallisia aineistojahan käyttävät myös muut kuin tutkijat. Esimerkiksi historiallisia romaaneja kirjoittavat kirjailijat käyttävät näitä aineistoja, näytelmäkirjailijat, monet muut kulttuurialan ihmiset, jotka myös ovat erittäin pienituloisia näiden opiskelijoiden ja tutkijoiden lisäksi. Vetoaisin nyt vielä suomalaisen kulttuurinkin — ei vain tutkimuksen vaan myös kulttuurin — näkökulmasta, että harkitkaa tätä, onko tässä säästöissä oikeasti kyse säästöstä vai jääkö meidän kulttuurista ja tutkimuksesta, suomalaisesta kulttuurista ja tutkimuksesta, jotain aivan olennaista nyt jatkossa näkemättä ja tulematta päivänvaloon. Ne aineistot jäävät sinne arkiston syövereihin, jos niiden äärelle eivät niiden kanssa työskentelevät ihmiset pääse.

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Holopainen, Mari.

19.26 **Mari Holopainen vihr:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Oikeastaan pitäisi toimia täysin päinvastoin kuin nyt, mihin suuntaan ollaan valitettavasti menossa, eli näitä arkistoja pitäisi käyttää enemmän eikä vähemmän. Se, että niiden arkistojen luokse pääsyä näin dramaattisesti vaikeutetaan, tietysti tarkoittaa sitä, että niitä ei päästä käyttämään yhtä lailla. Täällä on moni puhunut, että on käynyt arkistokurssin, ja minäkin sellaisen olen käynyt ja pohdin, pitäisikö tällaiset kurssit tuoda vielä hieman laajemmin opiskelijoiden saataville. Ehkä myös jo aiemmin osaksi koulutusta näitä vierailuja olisi hyvä lisätä, ehkä jo siellä toisella asteella, miksei peruskoulussakin, jotta olisi parempi kuva siitä, millaista valtavan hienoa aineistoa meillä on nykyisellään saatavilla ja mitä sillä voi tehdä. Täällä on moni puhunut hienosti siitä, että nämä arkistot muodostavat sen meidän kansakunnan muistin ja sitä tulevaisuutta on hyvin vaikea rakentaa ilman, että me tiedetään, mistä me ollaan tultu.

Totta kai täällä on taustalla hallituksen leikkaukset monesta tärkeästä asiasta suomalaisessa yhteiskunnassa, mutta toivon, että tähän löydetään vielä ratkaisu ja että se ratkaisu ei ole näin epärealistinen, jos ajatellaan, että tällainen digitointi voisi korvata sen fyysisen läsnäolon. Totta kai on hyvä, jos aineisto saadaan myös digitoitua, mutta hyvin pieni osa siitä on digitoitu, ja siinä kestää vielä erittäin kauan aikaa, eikä meillä ole näin paljon aikaa hukattavaksi, että me voidaan tässä useita vuosia odottaa, ja vielä on hyvin epävarmaa tämän rahoituksen riittävyyden osalta. Itse asiassa edullisempaa on avata ne arkistot tutkijoiden saataville tällä hetkellä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

19.28 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! En ole arkistoinnin ammattilainen, mutta tulee väistämättä mieleen, kun katsotaan, miten asioita digitoidaan paljon, että kuka niitä digitalisaation hedelmiä lukee sitten 100 ja 200 vuoden päästä. Tavallaan se on se iso kysymys, joka tässä on jäänyt vähän taka-alalle. Minua kiinnostaa se, että jos meillä on joku materiaali, joka on digitoitu, niin se materiaali on jossain olemassa vielä, mutta nyt kun me tuotetaan paljon digitaalista aineistoa tästäkin ajankohdasta, niin miten me luetaan sadan ja kahdensadan vuoden päästä ja kolmensadan vuoden päästä näitä tietoja siitä, minkälainen yhteiskunta meillä on ollut. Minun mielestäni siinä on aika paljon mietittävää näitten osalta. Jossain pilvessä varmasti nämäkin aineistot ovat, ja minkä maan pilvessä ne ovat sitten ja minkä maan arkistoissa. Tämä kysymys on semmoinen, joka minua itseäni huolettaa. Me tarvitaan tätä tietopohjaa ja tiedolla johtamista. Me tarvitaan historiasta hyvää taustaa, miten on tähän tultu ja miten tästä rakennetaan sitten eteenpäin. Se on tässä korvaamaton asia, jota ei voi myöhemmin sitten enää kaivaa esiin, jos ne jotenkin tässä tuhoutuvat.

Tässä on mielenkiintoisia näkökohtia, että kootaan vähempiin paikkoihin näitä aineistoja. Sitten joutuu pitemmältä matkalta kulkemaan, eli kyllä tutkijoille tehdään taas vähän vaikeammaksi tätä kokonaisuutta. Olen samaa mieltä, mitä tässä on tullut, että pitäisi miettiä tämän asian kokonaisuutta vielä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eloranta.

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

19.30 **Eeva-Johanna Eloranta sd:** Kiitos, puhemies! Edustaja Lohikoski kuvasi hyvin tätä opiskelijoiden ongelmaa, että jos tilaat aineistoa, niin voi tulla aluksi väärä aineisto ja sitten maksat näitä maksuja. Se on varmasti ihan totta, mutta varmasti tämä kehitys johtaa sitten siihen, että kun opiskelijat tekevät opinnäytetöitään, niin he sitten tekevät niistä digitoiduista aineistoista niitä opinnäytetöitään ja se jotenkin kapeuttaa sitten sitä opiskelijan näkökulmasta.

Mutta minusta suurin uhka kohdistuu siihen tavallaan uuteen historian tutkimukseen, joka kohdistuu aineistoihin, joita ei ehkä vielä ole tutkittu ollenkaan. Jos niitä ei ole digitoitu ja tosiaan, kun se on usein hakuammuntaa, mistä sitä tietoa löydät, niin onko meillä Suomessa varaa enää tehdä historian tutkimusta aineistosta, jota ei ole vielä koskaan käyty läpi? Minusta se on tässä se todellinen uhka, koska tosiaan siellä on vain se kymmenen prosenttia, joka on digitoitu. Tämä on se todellinen ongelma, että kun nyt sitten joudut niitä tilailemaan ja pyytelemään ja se on hakuammuntaa, niin väistämättä tuntuu siltä, että tämä johtaa siihen, että meidän historian tutkimuksemme tulee tämän johdosta kuihtumaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Valtola.

19.31 **Oskari Valtola kok:** Arvoisa rouva puhemies! Tällä hetkellä, niin kuin täällä on hyvin keskustelussa tullut esille, Kansallisarkisto ottaa uuden arkistoitavan materiaalin vastaan digitaalisessa muodossa. Se säilötään tietovarantoihin pilveen, jotka käsittääkseni ovat CSC:n eli suomalaisen valtionyrityksen pilvessä ja sijaitsevat tiukasti Suomen maaperällä nyt ja varmasti myös tulevaisuudessa.

Tietysti kun tieto digitaalisena säilytetään, siitä pystytään tekemään useampia kopioita, säilyttämään sitä useammassa paikassa, mikä lisää materiaalin ja säilytyksen turvallisuutta tulevaisuudessa. Jos vertaa siihen, että se on yhdessä varastossa ollut tähän saakka, niin nyt se on kopioituna ympäriinsä. Käsittääkseni ennen vuotta 1921 luotu aineisto säilytetään ikuisesti myös analogisessa muodossa, mutta siitä eteenpäin, sitten kun aineisto on digitoitu, esimerkiksi massadigitoinnin kautta, sitä säilytetään puoli vuotta tämmöisessä säilytyksessä, jolla varmistetaan, että aineisto on käytettävissä ja on sen laatuista, että voidaan taata sen käyttö tulevaisuudessa, ja jos ei mitään ongelmia huomata, niin sitten tämä analoginen aineisto tuhotaan ja sitten tieto löytyy digitaalisena.

Täällä on puhuttu paljon näistä käyttökustannuksista. Se, että materiaali on digitaalisesti käytettävissä, on varastoitu digitaalisesti, säästää valtion kustannuksia huomattavasti. Näitten arkistojen vuokratulot, käyttökulut ovat huomattavat, ja näitä hyllykilometrejä pystytään tämän digitointiprosessin kautta vähentämään.

Niin kuin aiemmassa puheenvuorossa sanoin, niin kyllä tulevaisuudessa myös tämän tiedon käyttö tulee nousemaan aivan uudelle tasolle. Sieltä on nopeampi tehdä haku ja on nopeampi löytää aineistoja, joita ei tähän mennessä ole löydetty tai ei ole tiedetty olevan olemassakaan.

Tämä tietysti vaatii nyt tässä siirtymävaiheessa rahoitusta, ja siitä tietysti hallituksessa käydään keskusteluja.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Haatainen.

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

19.34 **Tuula Haatainen sd:** Arvoisa puhemies! Täällä salikeskustelussa on tuotu esille huoli siitä, miten esimerkiksi historiantutkijat pystyvät nyt sitten tässä tilanteessa, kun arkistolaitos on vähentämässä näitä toimipisteitä, tekemään sitä työtä niin, että se on mutkatonta ja että nämä aineistot ovat helposti saavutettavissa. Historiantutkijat ovat tuoneet esille myös sitä, että se fyysinen aineisto on ihan eri asia käydä läpi, se kasa ja aineisto, kuin että digitaalisessa muodossa yrittää saada selvää siitä, mitä niissä aineistoissa se sisältö oikeasti on. Minusta tässä on nyt tämän analogisen ja tämän digitaalisen muodon välinen erilaisuus, joka puhuu siitä, että me tarvitaan myös näitä analogisia aineistoja ja niidenkin pitäisi olla helposti saavutettavissa, jotta historiantutkijat pystyvät tekemään tätä työtä perusteellisesti ja mahdollisimman mutkattomasti. Eli kyllä tämä huoli on ihan todellinen, ja nyt varmasti jatkossa pitäisi tätä keskustelua tutkijoiden kanssa käydä, niin että se, mikä on tavallaan se työkalu ja se maasto, jossa sitä tehdään, palvelee sitä tutkimusta, mikä on todella tärkeää meille kaikille.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski.

19.35 **Pia Lohikoski vas:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Vielä nostan yhden asian esille. Kun tein aiemmin keväällä tästä Kansallisarkiston tilanteesta kirjallisen kysymyksen, niin sain siihen vastauksen ministeri Talvitieiltä, ja hän kertoi tässä, että Kansallisarkiston aineistoja voisi kaukolainata yliopistojen kirjastoihin. Olen nyt saanut tutkijoilta ja kirjastopuolelta tähän liittyen viestejä, että tämä ei todellakaan paikkaa tätä nyt edessä olevaa arkistoverkoston toimipisteiden harventamista, sillä Kansallisarkistolla ei ole enää olemassa kaukolainasopimuksia yliopistokirjastojen kanssa. Tämän on Kansallisarkisto lakkauttanut viime syksynä ilmeisesti myös säästösyistä, ja näin ollen Kansallisarkiston ja ulkopuolisten laitosten, kuten yliopistokirjastojen, väliset kaukolainasopimukset ovat päättyneet. Tämä asia on tietysti myöskin otettava huomioon. Ei valitettavasti tämä ministerinkään käsitys ollut aivan ajan tasalla, että kuinka näitä aineistoja voisi sitten jatkossa hyödyntää, jos näitä arkistojen toimipisteitä vähennetään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Valtola.

19.37 **Oskari Valtola kok:** Arvoisa rouva puhemies! Vielä tästä digitoidusta materiaalista: Itse kun olen sitä nähnyt, niin se on kyllä erittäin hyvin luettavaa. Jokainen post it -lappu on samassa kohdassa kuin arkistomateriaalissa, ja tarvittaessa se on otettu pois ja katsottu alapuolella olevat tekstit. Kirkonkirjoista saadaan kaunokirjoitetusta tekstistä Excelliin valmiina kootut, millä fontilla tahansa kirjoitetut valmiit tekstit. Se on kyllä huomattavasti paljon helpommin tulkittavaa tietoa tämän digitoinnin myötä. Se ei ole siis pelkkä valokopio tai skannattu tieto, mikä sieltä saadaan.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lastensuojelulain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 149/2025 vp

Lakialoite LA 22/2024 vp

Toimenpidealoite TPA 3/2023 vp, 2, 9, 16-18/2025 vp

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

Valiokunnan mietintö StVM 4/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 4/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Meille mietinnön esittelee valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Kiuru.

Keskustelu

19.38 **Krista Kiuru sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen lastensuojelulain ensimmäisen lainsäädännön muutosesityspaketin yksityiskohtia, ja totean jo tässä vaiheessa, että koska tämäkin kokonaisuus on jo varsin iso, niin en todennäköisesti ihan kaikkea tässä puheenvuorossa ehdi ottamaan esille. Totean ensinnäkin, että tämän lastensuojelulain ensimmäisen muutosvaiheen eduskunta-aloitteitakin on seitsemän kappaletta ollut käsittelyssä ja lausuntoja saatiin perustuslakivaliokunnalta ja lakivaliokunnalta, ja sen lisäksi meillä on 58 muuta lausuntoa, jotka toimivat nyt sitten pohjana tälle hallituksen esityksen läpikäynnille valiokunnassamme.

Arvoisa puhemies! Tässä esityksen tavoitteena on siis vahvistaa lapsen oikeutta erityiseen suojeluun ja turvata viimesijaisen lastensuojelun tavoitteiden toteutuminen nykyistä paremmin. Samaan aikaan lähtökohtana on lapsen edun, hyvinvoinnin ja turvallisuuden toteutuminen sekä lastensuojeluviranomaisten ja sijoituspaikkojen riittävät toimivaltuudet. Tässä selkeytetään kasvatuksellisten rajojen asettamista ja rajoitustoimien käytön edellytyksiä. Lisäksi tässä luodaan uusia valtuuksia ja muodostetaan uusi kuntouttava laitospalvelu, jonka tavoitteena on katkaista etenkin rikoksilla oireilevien lasten rikoskierre.

Arvoisa puhemies! Kuten todettu, tässä on tosi paljon esityksiä, ja tämä on vuonna 2008 voimaan tullutta lastensuojelulakia koskeva niin sanottu suuri kentän toive, joka tässä on toteutumassa, eli lastensuojelulaista kokonaisuudistusta on tehty jo viime hallituskaudella ja tällä hallituskaudella, ja nyt tämän kokonaisuuden ensimmäinen osa on eduskunnassa jo käsittelyssä. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että nyt käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä lasten ja nuorten haasteelliseen käytökseen pyritään puuttumaan ensisijaisesti kontrollia ja rajoituksia lisäämällä ilman että samanaikaisesti vahvistetaan lapsia ja perheitä tukevia ennalta ehkäiseviä palveluita sekä lapsen tarvitsemaa hoitoa ja kuntoutusta koskevia palveluita, joilla voidaan vähentää raskaampien palveluiden tarvetta. Valiokunta pitää välttämättömänä, että lastensuojelulain uudistamisen toisessa vaiheessa vahvistetaan hallitusohjelman mukaisesti varhaista tukea, moniammatillista lapsiperhetyötä ja lastensuojelun avopalveluita. Olemme saaneet myöskin lausunnot perustuslakivaliokunnasta ja lakivaliokunnasta, ja perustuslakivaliokunta toteaa, että joihinkin asioihin on kiinnitettävä tarkempaa huomiota, ja osa näistä on säätämisyjärjestyskysymyksiä.

Arvoisa puhemies! Lähdetään liikkeelle siinä järjestyksessä, että esittelen tämän kuntouttavan suljetun laitospalvelun ensin:

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

Eli esityksessä ehdotetaan kuntouttavan suljetun laitospalvelun perustamista. Tämä palvelu olisi esityksen mukaan viimesijainen, joten se tulee kysymykseen vain tilanteissa, joissa sijaishuoltoa ei lapsen oman tai muiden turvallisuutta vaarantavan käyttäytymisen vuoksi ole mahdollista järjestää muulla tavoin eivätkä erityisen huolenpidon jakso taikka muut sosiaali- ja terveyshuollon palvelut sovellu käytettäväksi. Esityksessä ei aseteta lapsen sijoitukselle kuntouttavaan suljettuun laitospalveluun enimmäisaikaa, vaan sijoitus voi kestää niin kauan kun perusteet kyseiseen palveluun sijoittamiseen ovat olemassa. Päätökset sijoittamisen ajalta tehtävistä rangaistuksista tehdään kuitenkin erikseen enintään vuodeksi.

Valiokunta on todennut, niin kuin myöskin lakivaliokunnan puolelta, että tässä on asioita, joita pitää vielä valiokunnan pohtia, ja sekä perustuslakivaliokunnan että lakivaliokunnan toimesta olemme myöskin tätä kokonaisuutta hieman katsoneet uudesti. Näin ollen ensinnäkin todetaan, että lakivaliokunnan lausunnon mukaan kuntouttavalla suljetulla laitospalvelulla on rikosoikeudellisen rangaistuksen piirteitä. Lakivaliokunta on myös nuorisorangaistusta koskevaa esitystä käsitellessään kiinnittänyt huomiota lastensuojelun ja rikosoikeusjärjestelmän suhteeseen ja katsonut, että uuden kuntouttavan suljetun laitospalvelun myötä järjestelmien välinen suhde voi entisestään hämärtyä. Sosiaali- ja terveysvaliokunta katsoo lakivaliokunnan tavoin, että tilannetta ja sen kehittymistä tulee jatkossa seurata ja tarvittaessa arvioida mahdollisuuksia selkeyttää ja yhteensovittaa lastensuojelu- ja rikosoikeusjärjestelmiä nykyistä paremmin. Lakivaliokunta myös kiinnittää huomiota siihen, että suljetussa kuntouttavassa laitospalvelussa keskeistä Engel-kriteerien kannalta on se, että palvelun sisältö on lasta vahvasti suojeleva ja kuntouttava ja tämä toteutuu myös käytännössä. Sosiaali- ja terveysvaliokunta yhtyykin lakivaliokunnan näkemykseen siitä, että riittävien resurssien turvaaminen ja palveluiden vaikutusten seuranta on tärkeää, ja tästä valiokunta on tehnyt lausumaehdotuksenkin.

Perustuslakivaliokunta pitää lausunnossaan hyvin avoimena tätä säännöstä, jonka mukaan alle 12-vuotiaan lapsen sijoittumiselle kuntouttavaan suljettuun laitospalveluun vaadittaisiin muiden edellytysten ohella vain erityisten syiden olemassaolo. Perustuslakivaliokunnan tavoin sosiaali- ja terveysvaliokunta yhtyy siihen, että kynnyksen sijoittaa alle 12-vuotias kuntouttavaan suljettuun laitoshuoltoon tulee olla hyvin korkea ja kaikissa tilanteissa tulee ensisijaisesti etsiä muita sijoitusvaihtoehtoja. Siten olemmekin tässä todenneet, että vain erityisen poikkeuksellisista ja painavista syistä alle 12-vuotias voitaisiin sijoittaa kuntouttavaan suljettuun laitospalveluun, ja nimenomaan silloin kun lapsen sijaishuoltoa ei ole mahdollista muutoin lapsen edun edellyttämällä tavalla järjestää.

Lisäksi todetaan, että tähän kokonaisuuteen liittyy paljon nyansseja, joista valiokunta hyvin paljon avaa omassa lausunnossaan yksityiskohtia.

Seuraavaksi otan nämä erityisen huolenpidon jaksot koskevat muutokset: Eli erityisen huolenpidon jakson enimmäisaikaa tästä nykyisessä järjestelmässä nyt sallittavasta ehdotetaan pidennettäväksi 180 vuorokauteen. Tätä olemme myöskin valiokunnassa tarkastelleet ja todenneet, että mahdollisuus toteuttaa erityisen huolenpidon jakso myös lapsen omassa sijaishuoltopaikassa palvelujen tuottamiselle asetettujen edellytysten täytyessä voi jossain tilanteessa helpottaa paikkojen riittävyttä ja turvata jatkuvuutta.

Sitten siirrytään lastensuojelun ja psykiatrian välisiin yhteisiin yksiköihin: Niistä todettakoon se, että tässä tosiaan nyt ehdotetaan säädettäväksi käytännössä palveluista tai niiden sisällöstä lain sijaan niin, että todettaisiin viittaukset siihen, että tällaiset yksiköt

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

ovat olemassa, ja todettaisiin myöskin, että YTA-alueita ohjeistetaan erikseen laaditulla ohjausasiakirjalla sopimaan lastensuojelun ja psykiatrian yhteensovitetuista yksiköistä niin, että kaikilla YTA-alueilla olisi vähintään yksi lastensuojelun yksikkö, jonne yliopistosairaalan erikoissairaanhoidon tarjoaa psykiatrian avopalveluita ja tukea. Yksiköiden kehittämiseen on sisällytetty 0,5 miljoonaa euroa valtionavustusta vuodelle 26. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa ehdotettua sääntelyä on kuitenkin pidetty riittämättömänä turvaamaan riittävien psykiatristen palveluiden sekä yhteensovitettujen palveluiden saatavuutta ja katsottu, että yhteensovitettujen yksiköiden palveluiden sisällöstä, kohderyhmästä, toteutuksesta ja psykiatrian sekä lastensuojelun yhteistyöstä tulisi säätää ehdotettua selkeämmin ja paremmin. Valiokunta pitää tärkeänä, ja välttämättömänäkin siis, että ehdotetun sääntelyn vaikutuksia lastensuojelun ja psykiatrian yhteisten yksiköiden perustamiseen, riittävyteen, toimintaan sekä sektorien väliseen yhteistyöhön seurataan ja tarvittaessa tarkennetaan sääntelyä ja muutetaan sitä ehdotettua velvoittavammasi. Tästä valiokunnalla on myös lausumaehdotus.

Arvoisa puhemies! Sitten menen tähän isoon kokonaisuuteen, jossa käytännössä käydään läpi ne muutokset, joita hallituksen esityksessä esitetään näihin uusiin rajoitustoimiin: Eli ensinnäkin lähtökohta tässä esityksessä on se, että näitä muutoksia tehtäisiin kasvatuksellisten rajojen asettamiseksi niin, että säädettäisiin kodin ulkopuolelle sijoitetun lapsen oikeudesta tasapainoiseen kehitykseen ja erityiseen suojeluun. Siten myöskin perhehoitoon sijoitetut lapset olisivat tässä mukana. Lähtökohtana on se, että sijoitetun lapsen hyvä hoito ja kasvatus, lapsen ikään ja kehitystasoon nähden tarpeellinen valvonta ja huolenpito sekä lapsen oikeus tasapainoiseen kehitykseen ja hyvinvointiin on turvattava siten kuin lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetussa laissa säädetään. [Puhemies koputtaa] Tähän kokonaisuuteen on tehty useita muutoksia perustuslakivaliokunnan esittämällä tavalla, ja näin ollen olemme saaneet tämän kokonaisuuden valmiiksi niin, että asiasta ollaan valiokunnassa myös eri mieltä. Eli tähän sisältyy yksi vastalause ja viisi lausumaehdotusta. — Tämä kaikki kokonaisuus tässä nyt nopeasti esiteltynä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. Tosiaan nämä esittelythän ovat kymmenen minuuttia, mutta annoin vähän lisää aikaa, niin että saitte sanoa loppuun asti. — No niin, ja sitten mennään puhujalistalle tässä vaiheessa. Edustaja Hänninen aloittaa.

19.49 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Viime vuosina olemme nähneet lastensuojelussa ilmiöitä, joissa pelkät hyvät aiomukset eivät ole riittäneet. Luvattomat poissaolot sijaishuollosta, päihde- ja väkivaltakierteet sekä mielenterveyden vakavat häiriöt ovat altistaneet lapsia hyväksikäytölle, rikollisuudelle ja hengenvaaralle. Kyse on ennen muuta siitä, miten yhteiskunta kantaa vastuunsa kaikkein haavoittuvimmista lapsista silloin, kun turvallisuus, terveys ja henki ovat vaarassa. Siksi tämä esitys vastaa näihin konkreettisiin turvallisuusuhkiin.

Arvoisa puhemies! Haluamme vahvistaa viranomaisten keinoja toimia ennaltaehkäisevästi ja nopeasti. Lapsen etsiminen ja palauttaminen voidaan jatkossa toteuttaa ripeämmin. Paikannustietoja voidaan hyödyntää matalammalla kynnyksellä, ja poliisin virka-apu kytketään mukaan silloin, kun lapsen turvallisuus sitä vaatii. Kyse ei ole kontrollista vaan lapsen suojelemisesta.

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

Samalla hallitus esittää kuntouttavan suljetun laitospalvelun perustamista niille lapsille, jotka vakavasti vaarantavat oman tai toisten turvallisuuden, eikä muilla keinoilla pystytä katkaisemaan rikos- tai päihdekierrettä. Kyse ei ole rangaistuksesta vaan viimesijaisesta suojelutoimesta, jossa yhdistyvät tiukka turvallisuus ja vahva moniammatillinen kuntoutus.

Jokainen rajoitus on määräaikainen, perusteltu ja valvottu, ja lapsen oikeusturva säilyy. Turvallisuus ei synny vain toimivaltuuksista vaan myös osaamisesta ja luottamuksesta. Siksi tämä esitys nostaa henkilöstövaatimuksia, selkeyttää rajoitustoimenpiteitä ja korostaa tarkkaa kirjaamista ja valvontaa. Tämä on tärkeää sekä lasten että työntekijöiden turvallisuuden kannalta. Kun säännöt ovat selkeät, riski mielivallasta tai epävarmuudesta pienenee.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunta on huolellisesti käsitellyt esityksen ja tehnyt siihen tarpeellisia muutoksia. Valiokunta katsoo mietinnössään myös tulevaisuuteen. Lastensuojelulain kokonaisuudistuksen toisessa vaiheessa sääntelyn sovellettavuutta, päätöksenteko- ja muutoksenhakujärjestelmää sekä valvontaa tulee selkeyttää ja painopistettä vahvistaa ennaltaehkäiseviin, lasta ja perhettä tukeviin palveluihin.

Lain toimeenpanoon ja valvontaan on varattava riittävät resurssit, ja henkilöstön koulutus ja osaaminen on turvattava. Lisäksi meidän tulee seurata lastensuojelun ja nuorisopsykiatrian yhteensovitetun yksiköiden sekä kuntouttavan suljetun laitospalvelun vaikuttavuutta ja varmistaa, että lapsen oikeudet toteutuvat kaikissa olosuhteissa.

Arvoisa puhemies! Lopuksi on todettava, että tämä esitys toteuttaa perustuslain ja lapsen oikeuksien sopimuksen ydintä. Jokaisella lapsella on oikeus elämään, turvallisuuteen ja erityiseen suojeluun. Tämä esitys vahvistaa yhteiskunnan kykyä puuttua ajoissa, katkaista haitalliset kehityskulut ja palauttaa lapselle mahdollisuus turvalliseen tulevaisuuteen. Siksi pidän tätä esitystä välttämättömänä ja kannatettavana turvallisuusudistuksena. — Kiitoksia, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Laine-Nousimaa.

19.54 **Hanna Laine-Nousimaa sd:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme lakiesitystä, joka menee suoraan kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien lasten elämään. Silloin riman pitää olla korkealla. Silloin ei riitä, että teemme jotain, meidän on tehtävä oikein.

Tämän esityksen suurin ongelma on sen painopiste. Se nojaa paljon rajoituksiin, kontrolliin ja suljettuihin rakenteisiin, vaikka lasten kohdalla pitäisi lähteä aivan toisesta suunnasta: suojelusta, kuntoutuksesta ja turvallisuudesta. Lapsi, joka karkaa sijaishuoltopaikasta, on ensisijaisesti löydettävä ja saatava turvaan. Hän ei ole kuitenkaan kiinni otettava ongelma, hän on viesti, viesti siitä, että jokin ei ole kunnossa. Luottamus puuttuu, turva ei toteudu tai apu ei ole oikeanlaista. Jos vastaamme tähän viestiin koventamalla keinoja, emme ratkaise ongelmaa, me siirrämme sitä eteenpäin. On selvää, että vaaratilanteisiin pitää voida puuttua, mutta yhtä selvää on, että kiinniottoihin liittyy merkittäviä riskejä sekä lapsille että ammattilaisille. Siksi on perusteltua, että tällaiset tilanteet kuuluvat ensisijaisesti poliisille, jolla on koulutus ja välineet toimia turvallisesti. Lapsen oikeusturvaa ja kaikkien osapuolten turvallisuutta ei saa vaarantaa.

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

Arvoisa rouva puhemies! Erityisen huolestuttava osa esitystä on kuntouttava suljettu laitos. Se kuulostaa pehmeältä, mutta todellisuus voi olla jotain aivan muuta. Asiantuntijakuulemisissa on tuotu esiin, että tällaisiin laitoksiin liittyy riski leimaantumisen, psyykkisen hyvinvoinnin heikkenemisestä ja jopa rikoskierteiden vahvistumisesta. On uskallettava sanoa ääneen: lapsi ei kuntoudu sulkemalla, lapsi kuntoutuu kohtaamisessa, hoidossa ja turvallisessa arjessa. Jos tällaisia laitoksia ylipäätään perustetaan, niiden on oltava aidosti kuntouttavia, ei säilyttäviä, ei rankaisevia. Se tarkoittaa riittävää ja osaavaa henkilöstöä, vahvaa terveydenhuollon läsnäoloa ja ennen kaikkea sitä, että sijoitus on aina viimesijainen keino. Ja aivan erityisesti, alle 12-vuotiaiden paikka ei ole suljetussa laitoksessa missään tilanteessa.

Arvoisa rouva puhemies! On myös syytä katsoa kokonaisuutta. Me tiedämme, että lastensuojelun suurimmat ongelmat eivät synny laitoksissa vaan paljon aiemmin. Ne syntyvät silloin, kun oikein kohdennettua apua ei saa ajoissa, kun perhe jää yksin, kun mielenterveyspalveluihin ei pääse, kun arjen tuki puuttuu. Silti tämä esitys ei tartu näihin juurisyihin. Ennaltaehkäisy, varhainen tuki ja arjen palvelut jäävät taka-alalle. Nämä pitää myös korjata. Meidän pitäisi tehdä juuri näin: vahvistaa perheiden tukea, lisätä matalan kynnyksen palveluita ja varmistaa, että yksikään lapsi ei joudu tilanteeseen, jossa ainoa vaihtoehto on raskain mahdollinen puuttuminen.

Arvoisa rouva puhemies! Lapset eivät tarvitse lisää rangaistuksia. He tarvitsevat aikuisia, jotka eivät luovuta. He tarvitsevat turvallisia paikkoja, joissa voi toipua. He tarvitsevat palveluita, jotka auttavat, eivät järjestelmiä, jotka kontrolloivat. Siksi tämä esitys vaatii vielä korjaamista. Lapsen etu ei toteudu lukituilla ovilla. Se toteutuu silloin, kun lapsi tulee nähdyksi, kuulluksi ja autetuksi.

Teen SDP:n, vasemmistoliiton ja vihreiden vastalauseen mukaiset pykälämuutosesitykset ja vastalauseen sisältämän lausumaehdotuksen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää. — Anteeksi, vielä sanon edustaja Laine-Nousimaaalle, että lausumaehdotus tehdään toisessa käsittelyssä.

19.58 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Lastensuojelulain uudistusta on odotettu jo hyvin kauan. Nykyinen laki on jäänyt kauas jälkeen siitä, mitä lastensuojelukentän arjen tarpeet olisivat vaatineet jo vuosia sitten. Alalla toimivilla ammattilaisilla ei yksinkertaisesti ole ollut keinoja puuttua erilaisiin tilanteisiin ajoissa ja kaikille turvallisilla tavoilla.

Jokaisella lapsella on oikeus kasvaa turvallisessa kodissa ja ympäristössä. Lastensuojelu onkin sellainen palvelu, josta toivoisin, ettei meillä tarvitsisi olla sitä ollenkaan. Valitettavasti osa perheistä voi huonosti. Vanhemmat eivät kykene huolehtimaan lapsistaan, tai lapsi vahingoittaa itseään toistuvasti eri keinoin. Niissä tilanteissa suomalaisella yhteiskunnalla on velvollisuus suojella lapsia ja yrittää turvata se turvallinen arki ja kasvuympäristö heille parhaalla mahdollisella tavalla. Perheitä tulisikin auttaa ja tukea riittävällä tavalla, mutta ei liikaa tai liian vähän. Esimerkiksi huostaanotot ovat aina kriisitilanne lapselle ja koko hänen perheelleen, ja niitä tulisikin pyrkiä välttämään, jos on kevyempiä tukikeinoja, joilla turvata lapsen ja perheen hyvinvointi. Mitä enemmän panostamme perhetyöhön ja ennaltaehkäisevään tukeen, sitä pienemmät ovat riskit siihen, että lapsi joudutaan erottamaan vanhemmistaan.

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

Arvoisa puhemies! Lastensuojelulain keskiössä on kyse rajoista, turvallisuudesta ja välittämisestä. Yksi iso uudistus on se, että niin sanottujen hatkanuorten tilanteeseen puututaan vihdoinkin vakavalla tasolla. Me kaikki tiedämme, mitä voi tapahtua, kun alaikäinen katoaa lastensuojeluyksiköstä päiviksi tai jopa viikoiksi. Olemme lukeneet näistä surullisista tapauksista uutisista, joissa erityisesti alaikäisiä tyttöjä on houkuteltu yksityisasuntoihin lupaamalla yöpaikka ja alkoholijuomia, mutta tilanne on päättynyt seksuaaliväkivaltaan ja raiskauksiin. Jokainen hatkareissu asettaa nuoren vaaraan. Vastassa voivat olla huumeet, hyväksikäyttö, väkivalta ja aikuiset, jotka haluavat vain hyötyä näistä nuorista. Tähän asti lastensuojelun työntekijöillä ei ole ollut esimerkiksi riittäviä toimivaltuuksia toimia nopeasti ja tehokkaasti näissä tilanteissa. Tähän tulee onneksi muutos. Lastensuojelulle annetaan jatkossa paremmat mahdollisuudet etsiä hatkanuoria, saada heidät takaisin lastensuojeluyksikköön ja estää vaarallisten aineiden sekä esineiden vienti laitoksiin.

Arvoisa puhemies! Yksi lastensuojelulaitosten haasteista on ollut tiettyjen oikeuksien puuttuminen. Nuorilla on ollut oikeus omaan puhelimeen, eikä sitä ole voitu ottaa pois ilman hyvin painavia rajoitustoimenpiteitä. Se on tarkoittanut sitä, että lapsi tai nuori on voinut valvoa puhelimellaan koko yön, jolloin häntä ei saa aamulla kouluun. Se on heikentänyt normaalia arkea jo entisestään, kun yöt on valvottu ja päivät nukuttu — tavallisessa kodissa kun olisi selvää, että lapselta tai nuorelta voisi ottaa puhelimen pois yöksi, jos se häiritsee yöunia. Nuorelta voidaan tietyn edellytyksin ottaa pois myös rahaa, maksuvälineitä ja muuta vastaavaa omaisuutta. Lisäksi hallussa oleva puhelin voidaan ottaa pois, jos sen hallussapito vaarantaa lapsen tai muiden henkilöiden hengen, terveyden tai turvallisuuden, häiritsee sijaishuoltopaikan järjestystä tai aiheuttaa vaaraa omaisuudelle. Nämä tuovat selkeitä rajoja nykytilanteeseen, jossa lapsella on voinut olla hyvin paljon erilaisia oikeuksia, jotka todellisuudessa vain aiheuttavat hänelle itselleen haittaa. Jatkossa lastensuojelun työntekijöillä on siis paljon enemmän kasvatuksellisia keinoja ja työkaluja tukea lasten turvallista arkea. Valiokunnassa pidettiin hyvin tärkeänä myös sitä, että kansalliset suositukset digilaitteiden käytöstä otetaan huomioon jatkossa myös lastensuojelun laatusuosituksissa ja muussa ohjeistuksessa.

Arvoisa puhemies! Haluan tuoda esiin myös huolen niistä lapsista ja nuorista, joilla on erittäin vaativa ja vakava tilanne, mutta nykyisen lastensuojelulain keinot eivät pysty heitä auttamaan. He eivät pärjää kotona, sijaisperheessä eivätkä tavallisessa lastensuojelulaitoksessa. Samalla heidän käytöksensä voi olla äärimmäisen väkivaltaista tai itsetuhoista, tai he voivat olla rikoskierteessä. Nämäkin nuoret ansaitsevat yhteiskunnan avun. Näille nuorille tarvitaankin paikka, jossa voidaan taata turvallisuus, kuntoutus, hoito, koulutus ja lapsen suojeleminen tarvittaessa omalta itseltään. Silloin kyseeseen tulee kuntouttava suljettu laitos, johon voidaan sijoittaa kaikista vakavimmin oireilevat nuoret. Kyse ei ole siitä, että haluaisimme sulkea nämä nuoret pois yhteiskunnasta, vaan kyse on siitä, että haluamme kuntouttaa heidät takaisin osaksi yhteiskuntaa, jossa heillä olisi hyvä tulevaisuus edessä. Samalla erityisen huolenpidon jakso eli EHO-jakso mahdollistetaan tarvittaessa 180 vuorokauteen asti nykyisen 90 vuorokauden sijaan.

Ensisijaisesti jokaisen lapsen paikka on perheen luona. Jos lapsi ei syystä tai toisesta pysty elämään oman perheensä kanssa, lapsi tulisi sijoittaa ensisijaisesti sijaisperheeseen ja vasta toissijaisesti lastensuojeluyksikköön. Sitä varten tarvitsemme lisää sijaisperheitä eri hyvinvointialueille, ja se vaatii koulutusta ja tiedon lisäämistä.

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

Arvoisa puhemies! Lastensuojelun kokonaisuudistus tarvitsee edelleen työtä. En voi olla korostamatta ennaltaehkäisyn, perheiden tukemisen ja varhaisen avun merkitystä. Ennaltaehkäisy ei yrityksistä huolimatta silti aina riitä. On tilanteita, joissa lapsi ja perhe tarvitsee vahvempia toimia, jotta turvallinen kasvuympäristö voidaan taata, ja siihen tarvitsemme tätä lastensuojelulain uudistamista. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

20.04 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Kun lastensuojelusta puhutaan, puhutaan kaikkein tärkeimmästä asiasta: lasten turvallisuudesta, kasvusta ja oikeudesta hyvään elämään. Siksi lastensuojelulakia ei pidä tulkita vain hallinnollisena uudistuksena tai lasten ja nuorten rajoitustoimien kokoelmana. Tärkeintä on se, miten yhteiskunta kohtelee kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevia lapsiamme ja nuoriamme. Pidän hyvänä sitä, että tästä asiasta eli lastensuojelun nykytilanteesta yhteiskunnassamme on käyty eduskunnassa rakentavaa keskustelua yli puoluerajojen. Myös keskustelualoitteeni lastensuojelun tilanteesta osoitti, että tässä salissa on yhteinen ymmärrys siitä, että lasten hyvinvointi on kaikille meille erittäin tärkeää. Se oli hyvä ja tärkeä keskustelu.

Tässä käsittelyssä olevassa hallituksen esityksessä painottuvat nyt kontrolli, rajoitukset ja suljetut yksiköt. Ymmärrän kyllä tarpeen puuttua vakaviin tilanteisiin, hatkaamiseen ja nuorten rikoskierteisiin, mutta samalla kysyn, miksi jälleen puhumme enemmän seurauksista kuin syistä. Lastensuojelun tärkein tehtävä pitäisi olla se, että perheet saavat apua ajoissa, että lapsi saa turvallisen arjen ennen kuin tilanne kriisiytyy, että vanhemmat eivät jää yksin, että mielenterveyspalvelut toimivat ja että koulussa ja neuvolassa ehditään nähdä ja kuulla lapsi ajoissa. Jos ennaltaehkäisevistä palveluista leikataan ja tuki siirtyy yhä myöhemmäksi, päädyimme tilanteeseen, jossa lapsia autetaan vasta silloin, kun ongelmat ovat jo kasvaneet liian suuriksi.

Arvoisa herra puhemies! Kuten olen avoimesti tuonut esiin, puhun tässä myös omasta kokemuksestani. Olin itse huostaanotettu lapsi. Vuonna 1983 minut otettiin huostaan yhdeksänvuotiaana. Minulle se oli pelastus. Ilman sitä en olisi tänään tässä puhujakorokkeella. Mutta tiedän myös, että huostaanoton pitää olla aina se viimesijainen ratkaisu. Sen tarkoitus ei saa koskaan olla hallinnollinen tai taloudellinen vaan yksi ja ainoa asia: lapsen turvallinen elämä ja mahdollisuus parempaan tulevaisuuteen. Minun kohdallani tärkeintä oli, että pääsin isovanhempieni luokse pieneen rintamamiestaloon, jossa ei eletty yltäkylläisyydessä mutta jossa oli ruokaa pöydässä ja puhtaat vaatteet ja ennen kaikkea välittämistä. Meidän pitäisi nykyistä vahvemmin huomioida myös läheisverkostot ja sukulaiset silloin, kun lapsi joudutaan sijoittamaan kodin ulkopuolelle. Tätä myös laki kyllä edellyttää. Eri asia on se, toteutuuko lain kirjain tässä asiassa.

Arvoisa herra puhemies! Lastensuojelun ammattilaiset ovat viestittäneet vahvan huolensa siitä, että ennaltaehkäiseviä palveluita ajetaan alas samalla, kun kaikkein raskaimpien palveluiden tarve kasvaa. Se on väärä suunta. Yhteiskunnan sivistys mitataan lopulta siinä, miten se kohtelee lapsiaan. Meidän tehtävämme päättäjinä on varmistaa, ettei yksikään lapsi jää yksin liian myöhään annetun avun vuoksi. Lastensuojelun pitää olla ennen kaikkea turvaa, tukea ja toivoa, ei pelkästään kontrollia ja rajoituksia. Tämän vuoksi kannatan edustaja Laine-Nousimaan tekemää pykälämuutosesitystä. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

20.07 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta on nyt saanut valmiiksi mietinnön tähän tärkeään esitykseen, jolla muutetaan lastensuojelulakia ja siihen liittyviä muita lakeja. Uudistus on hartaasti odotettu ja välttämätön korjaus, joka antaa lastensuojelun ammattilaisille vihdoinkin riittävät työkalut lasten suojelemiseen.

Valiokunnan enemmistö on tarkastellut esitystä erityisesti viranomaisyhteistyön, oikeusturvan ja käytännön toimeenpanon näkökulmista. Keskeinen teema on ollut se, miten lastensuojelu, sosiaaliviranomaiset ja poliisi voivat toimia ajoissa ja johdonmukaisesti lasten suojelemiseksi. Kuten tiedämme, hatkanuoret ovat olleet vuosikausia alttiina hyväksikäytölle, rikoksille ja päihteille. Jälleen tänään saimme Helsingin Sanomista lukea oikeustapauksesta, kuinka kaksi miestä veivät alaikäiset tytöt asuntoon Helsingin Myllypurossa ja raiskasivat usean päivän ajan. Toinen tytöistä oli ottanut hatkat sijoituspaikastaan, toinen ihan vain kotoaan. Hatkalaiset eivät valitettavasti ymmärrä, että maahamme on pesinyt armottomia saalistajia. Tekijöiden nimetkään eivät suurta yllätystä tarjoa: Habiballah Kheirallah ja Habib Nazari. Valitettavasti yhteiskuntamme ei ole pystynyt turvaamaan lapsiamme näiltä saalistajilta, vielä.

Arvoisa puhemies! Nuorten kanssa työskentelevillä ei ole kerta kaikkiaan ollut riittäviä toimivaltuuksia puuttua hatkojen ottamiseen. Uudistuksen keskeinen tavoite on juuri tämä: laittaa rajoja ja joku roti tähän touhuun.

Poliisin näkökulmasta esityksessä korostuu varhainen puuttuminen ja selkeä vastuunjako. Poliisi kohtaa työssään yhä useammin tilanteita, joissa lapsi on vaarassa vakavan laiminlyönnin, väkivallan, päihteiden käytön tai rikollisen toiminnan vuoksi. Näissä tilanteissa tiedonkulun sujuvuus ja toimivaltuuksien yksiselitteisyys ovat keskeisiä lapsen turvallisuuden kannalta. Valiokunnan mietinnössä on katsottu, että esityksessä tehtävät täsmennykset tukevat poliisin ja lastensuojeluviranomaisten yhteistyötä ilman, että poliisin roolia laajennetaan lastensuojeluviranomaiseksi. Ihmettelenkin suuresti vihervasemmiston yhteistä vastalauseita tähän asiaan. Aivan erityisesti pistää silmään tämä kohta, jossa heitetään epäilyksen varjo sen ylle, että poliisin virka-avun saaminen jotenkin vaikeutuisi tällä esityksellä. Ollaan myös huolissaan viranomaisvaltuuksien laajentumisesta ja lapsen oikeusturvasta.

Poliisin näkökulmasta valiokunnan enemmistö on kuitenkin arvioinut, että esitys ei lisää pakkokeinoja eikä madalla puuttumisen kynnystä perusteettomasti, vaan selkeyttää olemassa olevia menettelyjä tilanteissa, joissa lapsen etu edellyttää viranomaistoimia.

Arvoisa puhemies! Lainsäädännön tehtävänä on tukea varhaista reagoimista, toimivaa tiedonvaihtoa ja selkeitä vastuita. Näin voidaan puuttua tilanteisiin ennen kuin ne kärjistyvät vakaviksi rikoksiksi tai pysyviksi vahingoiksi lapsen elämässä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

20.11 Mira Nieminen ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva hallituksen esitys on pitkään odotettu uudistus ja ensimmäinen osa lastensuojeluun. Sen keskeinen tavoite, jolla turvataan kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien lasten ja nuorten turvallisuus, on tärkeä ja välttämätön. Liian moni sijoitettu nuori on jäänyt ilman riittävää suojaa. Hatkat, päihteet, rikokset ja hyväksikäyttö ovat olleet todellisuutta nuorille, joiden pitäisi olla

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

yhteiskunnan erityisessä suojelussa. Kysymyksessä eivät ole yksittäistapaukset, vaan se on toistuva ja vakava ilmiö, jossa lapsi altistuu todellisille vaaroille henkeen, terveyteen ja kehitykseen liittyen.

Niin kentän toiveet viranomaisilta kuin hallituksen ja sosiaali- ja terveysvaliokunnankin keskeinen viesti ovat selvät: nykyiset keinot eivät ole olleet riittäviä suojaamaan lapsia ja nuoria kaikilta osin, mikä koskee etenkin nyt hatkassa olevia. Sijaishuollon henkilöstöllä ei ole ollut tosiasiallisia mahdollisuuksia estää vaarallista poistumista tai palauttaa lapsi turvallisesti takaisin, vaikka riski on ollut ilmeinen. Samalla hatkaavat lapset työllistävät poliisia virka-apujen muodossa.

Tämä esitys korjaa nyt epäkohtia. Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää erityisen tärkeänä toimivaltuuksien selkeyttämistä tilanteissa, joissa lapsi on luvatta poissa sijaishuoltopaikasta. Henkilökunnalle annetaan nyt selkeämpi mahdollisuus estää poistuminen, ottaa lapsi kiinni ja tarvittaessa käyttää välttämättömiä, oikeasuhtaisia keinoja lapsen kiinni ottamiseksi. Näiden toimien perustelu on aina lapsen etu, jossa estetään mahdolliset henkeä ja terveyttä uhkaavat tilanteet. Lisäksi painotus siitä, että hatkassa olevien lasten etsintää ja palauttamista nopeutetaan muun muassa matalamman paikannuskynnyksen ja viranomaisyhteistyön selkeyttämisen avulla, on tärkeä. Aika on näissä tilanteissa ratkaiseva. Mitä pidempään lapsi on poissa, sitä suuremmiksi kasvavat riskit. Lapsia ja nuoria majoitetaan usein paikoissa, jotka eivät ole heidän kehitykselleen suotuisia, ja altistavat heitä muun muassa hyväksikäytölle, päihteille ja rikoksille.

Arvoisa puhemies! Esitys selkeyttää myös kasvatuksellisia rajoja ja rajoitustoimenpiteen välistä eroa ja antaa ammattilaiselle lisää oikeusvarmoja keinoja toimia. Lapsella on oikeus turvallisiin rajoihin erityisesti silloin, kun hän itse toimii itseään vahingoittavasti. Yhteiskunnan pitää pystyä suojaamaan silloin, kun heidät on otettu turvaan ja suojaan vallitsevilta elämänoloilta, jotka ovat vaarantaneet kehityksen. Nämä vaaralliset aineet, päihteet, puhelimet, laitteet tulee voida ottaa pois tarvittaessa katsomatta sitä, mistä lastensuojelun palvelun muodosta on kyse. Siksi rajoitustoimet ovat hyvin perusteltuja ja sisältävät selkeät toimenpide-edellytykset.

Erytisen tärkeänä pidän uuden kuntouttavan suljetun laitospalvelun perustamista vakavasti oireileville ja rikos- ja päihdekierteessä oleville nuorille. Kun kyse on onneksi pienestä mutta äärimmäisen haavoittuvasta ryhmästä, meillä on oltava vaihtoehtoja niille, joiden kohdalla avoimemmat palvelut eivät riitä. Suljetun palvelun itsetarkoituksena tai tavoitteena ei ole eristäminen vaan intensiivisempi hoito, kuntoutus ja esimerkiksi juuri rikoskierteen katkaiseminen lapsen oman ja muiden turvallisuuden takaamiseksi.

Arvoisa puhemies! Pidän lastensuojelun sääntelyä ja hallituksen esitystä kannatettavana myös poliisin näkökulma huomioon ottaen. Tiedän kokemuksen kautta, sillä olen itse ollut tekemisissä työn kautta useiden niin hatkanuorten etsintöjen kuin vaativien nuorten tapausten kanssa.

Luvatta sijaishuoltopaikasta poistuneet lapset ovat poikkeuksellisesti ja jatkuvassa vaarassa joutua vakavan rikollisuuden, hyväksikäytön ja väkivallan kohteiksi. Nykyinen lainsäädäntö on ollut näissä tilanteissa liian epäselvä ja hidas. Lasten nopea löytäminen ja turvallinen palauttaminen on ensisijaista. Ongelmallista on ollut vastuiden ja toimintavaltuuksien epäselvyys. Kun lastensuojelulle annetaan selkeämpi vastuu ensisijaisesti toimista ja riittävät sekä oikeasuhteiset keinot estää poistuminen ja palauttaa lapsi nopeasti, voidaan välttää tilanteita, joissa poliisi joutuu puuttumaan lapsen tilanteeseen raskaamman rikosprosessin tai pakkokeinojen kautta. Tämä on lapsen edun

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

mukaista, mikä keventää alaikäisten joutumista näihin oikeudellisiin prosesseihin ja parantaa viranomaisyhteistyön sujuvuutta. Sääntely tukee lastensuojelun perustehtävien suorittamista ja antaa mahdollisuuden kohdentaa resursseja tarkoituksenmukaisemmin tukien samalla myös rikosten ennaltaehkäisyä, sillä varhainen ja tehokas puuttuminen hatkoihin vähentää alaikäisten joutumista rikosten uhreiksi.

Arvoisa puhemies! Asian tärkeyttä korostaa se, että tähän esitykseen on jätetty useita edustajien toimenpideoitteita ja muita esityksiä. Yhteiskunnan tehtävä on suojella lasta silloin, kun lapsi ei enää kykene suojelemaan itseään. Esityksen mukaiset ratkaisut vahvistavat lastensuojelun kykyä kantaa tämä vastuu. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Garedeu, olkaa hyvä.

20.16 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Nyt hatkanuoren saa ottaa kiinni. Äärimmäisen tärkeät ja kaivatut lastensuojelulain uudistuksen osat ovat hatkanuorten palauttamista koskevat lakimuutokset. On käsittämätöntä, että tähän asti kenelläkään ei ole ollut kunnollisia toimivaltuuksia ottaa hatkanuoria kiinni, vaikka he ovat todella suuressa vaarassa pakoillessaan sitä suojelua ja hoivaa, joka heille lakisääteisesti kuuluu turvata. Nyt lakia selkeytetään niin, että laitoksen henkilökunnalle ja sosiaalihuollon viranhaltijalle kirjataan sinne selväsanaiset oikeudet ottaa lapsi kiinni, pitää lapsesta kiinni niin, että hänet saadaan autoon, tehdä hänelle henkilöntarkastus, ottaa vaaralliset esineet ja aineet lapselta pois sekä käyttää tarvittaessa voimakeinoja.

Lakimuutoksen myötä jatkossa laitoksen henkilökuntaan kuuluva henkilö voi suoraan itse pyytää virka-apua poliisilta, jos lapsen palauttamista ei muuten pystytä turvallisesti toteuttamaan. Aikaisemmin apua on voinut pyytää vain sosiaalihuollon viranomainen, mikä on hidastanut avun saamista. Yksi kohta, johon mietinnössä olisin toivonut vielä tiukennusta, on juuri tämä poliisin avunantovelvollisuus. Hallituksen esityksen mukaan työntekijät ovat kokeneet, että virka-apua ei ole ollut riittävästi saatavilla. Siksi poliisille tulisi saada vahvempi velvoite ryhtyä heti toimiin, sillä nämä tilanteet voivat eskaloitua nopeasti, lapsi voi olla väkivaltainen, ja hän voi ehtiä kadota uudelleen, mikäli poliisilta ei saada tarpeeksi nopeasti tai sitten ei ollenkaan lastensuojelun työntekijöiden tilanteeseen tarvitsemaa virka-apua.

Lakiuudistuksen myötä luvattomia poistumisia koskeva ohjeistus, mikä on ministeriön, Poliisihallituksen ja hätäkeskuksen yhteinen, on tarkoitus päivittää, joten toivottavasti siihen saadaan nyt niitä kirjauksia, jotka nopeuttavat ja varmistavat virka-apun saamisen nykyistä paremmin.

Hyvänä ja tärkeänä muutoksena pidän hätäpaikannuksen kynnyksen madaltamista. Sijaintitiedot voidaan saada, jos lapsen tunteva työntekijä arvioi hänen olevan vaarassa, eli jos lapsi on aiemminkin käyttänyt päihteitä tai saattaa tehdä rikoksen tai on vaarassa joutua rikoksen uhriksi, kuten hatkanuoret usein ovat. Huumeiden käyttö on aina vaarallista. Myös pelkästään sellaisessa seurassa liikkuminen, jossa huumeita käytetään, altistaa aina vakaville terveyttä ja henkeä uhkaaville riskeille.

Arvoisa puhemies! Lasten suojeleminen vaatii sitä, että myös nämä järeämmät keinot on selkeästi määritelty laissa ja niiden käyttö on mahdollista, mikäli ennaltaehkäiseminen ja puhuminen eivät riitä. Valitettavasti tilanne on se, että yhä useampien sijoitettujen lasten käytös vaarantaa vakavasti sekä heidän oman terveytensä että muiden turvallisuuden. Tästä kertoo se, että esimerkiksi Keski-Suomessa joudutaan enenevässä määrin

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

sijoittamaan lapsia näihin vaativan tason laitoksiin. Nämä kokonaisuudistuksen ensimmäisen vaiheen lakimuutokset ovat siis todella tarpeen ja odotettuja, ja onneksi mietinnön mukaan lakimuutokset astuvat voimaan mahdollisimman pian. — Kiitos paljon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

20.21 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lastensuojelulain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Lastensuojelulakia uudistetaan kahdessa vaiheessa, ja nyt kyseessä on lakiuudistuksen ensimmäinen paketti.

Lastensuojelulakiin on kaivattu jo pitkään uudistusta, joka vastaisi tämän päivän haasteita lastensuojelutyössä. Samalla esityksen tavoitteena on vahvistaa lapsen oikeutta erityiseen suojeluun sekä turvata lapsi- ja perhekohtaisten lastensuojelutavoitteiden toteutuminen. Tässä esityksessä varmistetaan sijaishuollossa olevan lapsen edun, hyvinvoinnin ja turvallisuuden toteutuminen. Samalla tällä lakiuudistuksella turvataan paremmat toimintaedellytykset lastensuojelutyötä tekeville selkeyttämällä toimintoja, lisäämällä ja parantamalla henkilöstön toimivaltuuksia. Lasten huolenpidon, turvallisen kasvun ja kehityksen turvaamiseksi on tärkeää, että on rajat ja niiden noudattamisesta huolehditaan. Viime aikoina keskustelua ja huolta ovat herättäneet erityisen paljon lasten ja nuorten karkailut kotoa, ja sijaishuollossa puhutaan hatkanuorista.

Arvoisa puhemies! Usein nämä karkailevat nuoret hakeutuvat väärään seuraan, kuten aikuisten huumeikämppeihin. Näissä olosuhteissa hatkanuorille usein tarjotaan majoittumisen lisäksi päihteitä, kuten alkoholia, lääkkeitä, tupakkatuotteita ja muita huumaavia aineita, myöskin peukkua. Yksi viikonloppu vietettynä tällaisessa ympäristössä on aiheuttanut monille nuorille vakavia seurauksia, kuten koukuttumista päihteisiin sekä joutumista väkivallan tai seksuaalisen hyväksikäytön kohteeksi, jopa joukkoraiskaamisen kohteeksi. Juuri tänään uutisoitiin järkyttävästä tapauksesta, jossa kaksi miestä, Habiballah Kheirallah ja Habib Nazar, vei teini-ikäiset hatkanuoret asuntoon Helsingin Myllypurossa ja raiskasi heitä usean päivän ajan. Nämä tekijät saivat tuomioksi 2 vuotta 10 kuukautta vankeutta ja 9 vuotta 2 kuukautta ehdotonta vankeutta. Moni hatkanuori syyllistyy hatkareissullaan päihteiden käytön lisäksi myös erilaisiin muihin rikoksiin, kuten myymälävarkauksiin, moottorikulkuneuvon käyttövarkauksiin ja ryöstöihin. Samalla nuori kerää itselleen vahingonkorvauksia ja mahdollisesti rikostuomioita. Valitettavasti yhä useampi nuori kantaa mukanaan myös erilaisia astaloita, kuten teräaseita, nyrkkirautoja tai muita toisen vahingoittamiseen soveltuvia välineitä. Alaikäinen hatkalainen on siis täysin heitteillä karkumatkallaan.

Arvoisa puhemies! Kerron nyt tämän lakipaketin keskeisiä kohtia. Esityksessä esitetään uuden suljetun kuntouttavan laitospalvelun perustamista. Tällaiseen voitaisiin sijoittaa 12 vuotta täyttänyt, joka aiheuttaa vakavaa vaaraa itselleen tai muiden turvallisuudelle käyttäen väkivaltaa tai tehden muita rikollisia tekoja ja jolle sijoitus arvioidaan välttämättömäksi alaikäisen itsensä ja muiden turvallisuuden suojaamiseksi. Tämä on erittäin tärkeä ja tervetullut turva niille kaikkein haastavimmille nuorille. Tästä on myös hyviä esimerkkejä Ruotsista. On hienoa, että tämä laitos on mediatietojenkin perusteella vihdoinkin tulossa Pohjois-Pohjanmaalle Liminkaan. Yhteydenpidon rajoittamista tiukennetaan siten, että sijaishuollossa olevien lasten nykyistä parempi suojeleminen mahdollistuu. Henkilötarkastus mahdollistetaan kiinnipitämisen ja kuljetuksen

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

turvaamiseksi. Lapselle voidaan tehdä henkilötarkastus esineiden ja aineiden pois ottamiseksi, ja tarkastus on mahdollista toteuttaa myös metallinilmaisimia käyttäen. Kiinnipitäminen säädettäisiin uutena muotona lapsen luvatta laitoksesta poistumisen estämiseksi. Kiinniotto olisi mahdollista myös laitoksen ulkopuolella henkilökunnan toimesta. Nämä ovat tärkeitä uudistuksia, jotta voidaan estää nuoren karkureissu. Telepaikannuksen käyttökynnystä madalletaan. Poliisin virka-apupyynnön voisi lastensuojeluviranomaisen lukuun tehdä myös laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö, kun laitoksen henkilökunta itse osallistuu lapsen etsintään. Kasvatuksellisten keinojen käyttöä laajennetaan. Lapselta tulee ottaa pois myös esineet, joiden hallussapito on muussa laissa kielletty tai jotka voivat väärinkäytettynä vaarantaa turvallisuutta. Myös äylaitteet on mahdollista ottaa lapselta pois, jos niiden käyttö vaarantaa lapsen kasvua ja kehitystä.

Arvoisa puhemies! Tämän ensimmäisenkin lainsäädäntöuudistuksen jälkeen jää lastensuojelulakiin edelleen kohtia, jotka vaativat muutosta. Siksi onkin hyvä, että toinen lakipaketti on tulossa. Kiitos vielä silloiselle ministeri Kaisa Juusolle tämän tärkeän lakiesityksen valmistelusta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valtola, olkaa hyvä.

20.26 **Oskari Valtola kok:** Arvoisa herra puhemies! Haluan tosiaan yhtyä edeltävän puhujan kiitoksiin ministerille, ministeriölle ja kaikille, jotka ovat osallistuneet tämän lastensuojelulain valmisteluun. Lastensuojelulakia on uudistettu viimeisen parinkymmenen vuoden ajan osissa, ja siellä on paljon uudistustarpeita, joita nyt Orpon hallituksen aikaan kahdessa osassa korjataan.

Kokoomuksessa teimme laajan kuulemisen lastensuojelun asiantuntijoille vuonna 2024, ja meille avartui se kuva ongelmista lastensuojelukentällä aivan sieltä nuoresta iästä, vauvasta yli 20-vuotiaisiin saakka, ja se kuvaa sitä laajaa kenttää myös ongelmien, vaikeuksien suhteen. Tämä lastensuojelulain paketti tuo ratkaisuita nimenomaan sinne vaikeampaan päähän, jossa meillä ei tällä hetkellä ole ollut keinoja puuttua vaikeimmin oireilevien lasten suojeluun.

Tässä tuodaan hybridiyksiköt eli psykiatrian ja lastensuojelun yhteisyksiköt, EHO-jaksoja pidennetään, luodaan sääntöjä kiinnipitoon, tarkastuksiin, vaarallisten esineiden tai aineiden poisottoon sekä sitten ihan normaaliin arkeen lastensuojeluyksiköissä.

Yksi lisä, jota monet asiantuntijat suosittelivat, on tämä kuntouttava suljettu laitospalvelu, joka siis tarkoittaa yli 12-vuotiaille lapsille tarkoitettua suljettua kuntouttavaa jaksoa, jos lapset aiheuttavat vakavaa vaaraa omalle tai muiden terveydelle käyttämällä väkivaltaa tai tekemällä muita rikollisia tekoja. Sitten alle 12-vuotiaat lapset voidaan tähän palveluun sijoittaa vain erittäin poikkeuksellisista ja painavista syistä. Minusta tämä poikkeus täällä on erittäin hyvä, koska kyllä meillä pitää olla keinot myös alle 12-vuotiaiden vaikeasti oireilevien tilanteeseen puuttumiseen.

On erittäin hyvä, että nyt meille on tulossa käsittelyyn lastensuojelulain toinen osa, ilmeisesti tuossa syksyllä, jossa sitten panostetaan enemmän kevyempiin toimenpiteisiin ja korjataan sitä kevyempää puolta lastensuojelun osalta.

Kiitoksia vielä hyvästä valmistelusta ja valiokunnalle hyvästä käsittelystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

20.29 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Lastensuojelulain kokonaisuudistusta on peräänkuulutettu pitkään, mutta tässä hallituksen esityksessä on valitettavasti keskitytty yksipuolisesti kontrollin ja rajoitusten lisäämiseen. Huomattavasti kiireellisempää ja vaikuttavampaa olisi vahvistaa erityisesti ennaltaehkäiseviä palveluita lapsille ja perheille. Se osaltaan vähentäisi raskaampien palveluiden tarvetta, mutta näitä toimia saadaan nyt edelleen odottaa.

Tällä esityksellä perustettavat lastensuojelun kuntouttavat suljetut laitokset voivat olla olosuhteiltaan jopa vankilamaisia, ja kyseinen toimintamalli puuttuu rajusti perusoikeuksiin. Mallin vaikuttavuudesta ei ole riittävästi tutkimustietoa, ja siihen liittyy ilmeisiä riskejä kuulemisten mukaan. Pohjoismainen tutkimustieto osoittaa suljettuihin laitoksiin liittyvän riskejä, kuten stigman lisääntyminen sekä psyykkisen hyvinvoinnin heikkeneminen erityisesti mielenterveysongelmista kärsivillä nuorilla.

Lapsiasiavaltuutettu antoi eduskunnalle kertomuksen tässä taannoin, alkuvuodesta, ja siellä kerrottiin, että lapset ja nuoret, jotka tarvitsisivat mielenterveyspalveluita, valitettavasti usein jäävät niitä vaille ja heitä sijoitetaan lastensuojeluun. Siksi meidän tulisikin panostaa olemassa olevien palvelumuotojen riittävään resursointiin ja niiden kehittämiseen, eikä tätä esitystä voi siksi pitää kannatettavana pelkästään tässä muodossa.

Mikäli näitä suljettuja laitoksia nyt kuitenkin ryhdytään rakentamaan, tulisi pyrkiä kaikin keinoin varmistamaan, että niiden toimintamalli on aidosti kuntouttava ja että laitokseen sijoitetut nuoret saavat tarvitsemansa tuen ja palvelut. Tämä myös edellyttää riittävästi osaavaa henkilöstöä ja riittäviä taloudellisia resursseja, jotta nämä lapset saavat sellaista apua, joka on inhimillistä ja aidosti auttaa heitä.

Lastensuojelulain uudistamisen toisessa vaiheessa onkin välttämättä vahvistettava varhaista tukea, moniammatillista lapsiperhetyötä ja lastensuojelun avopalveluita. Tähän on myös varattava riittävät resurssit hyvinvointialueille.

On sääli, että näitä kaikkia toimenpiteitä ei tuotu samanaikaisesti. Tämä tämänhetkinen esitys vetää tätä kokonaisuutta hieman vinoon suuntaan verrattuna siihen, mikä olisi lastensuojelun kannalta yksi erittäin tärkeä, eli se ennaltaehkäisy. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kilpi, olkaa hyvä.

20.33 Marko Kilpi kok: Arvoisa puhemies! Tässä meillä on käsittelyssä nyt äärimmäisen tärkeä, pitkään odotettu, tarpeellinen hallituksen esitys lastensuojelulain muuttamisesta, ja tässä nyt kun olen kuunnellut näitä puheenvuoroja tuolta vasemmalta laidalta, täytyy myöntää, että olen kyllä kovasti hämmentynyt, ja jotenkin vetää vähän niin kuin surulliseksi se, kuinka ne ovat irtaallaan siitä todellisuudesta, mikä tänä päivänä tuolla lastensuojelun piirissä on ja minkälaisia haasteita meillä on lasten ja nuorten kanssa tänä päivänä.

Haluaisinkin kyllä tehdä tässä kohtaa täysin selväksi sen, että lastensuojelun toimenpiteissä ei ole kysymys rankaisemisesta. Ei siellä rangaista niillä toimenpiteillä, eikä tässä lakimuutoksessakaan ole kysymys rangaistuksesta, niin kuin on tuolta esitetty. Kysymys on nimenomaan lasten hyvinvoinnista ja turvallisuudesta ja sen takaamisesta, ja nykyisellä lainsäädännöllä sitä ei voida tehdä. Se on todettu niin moneen kertaan ja monelta eri taholta.

Haluaisin kanssa tehdä sen selväksi, että huostaanoton pitää todellakin olla viimesijainen toimenpide. Ei kai nyt siitä ole kysymys, että tässä nyt jotenkin kaikki muu

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

jätettäisiin pois ja kaikki muut toimenpiteet olisivat yhtäkkiä jonnekin kadonneet, vaan todellakin edelleenkin se huostaanotto on se viimesijaisin toimenpide. Jos näin nyt ajateltaisiin, että ennalta ehkäisemisellä ja tukitoimilla nyt sitten kaikki hoidettaisiin, niin sittenhän me ei tarvittaisi poliisia eikä mitään muitakaan vastaavia toimijoita, koska kaikki on jo ennalta ehkäisemisellä ja sillä tuella poistettu. Mutta kun elämä ei vain yksinkertaisesti niin toimi, vaan vaikka kuinka ennalta ehkäistään ja vaikka kuinka tukea annetaan, niin siitä huolimatta niitä ongelmia on, ja sitä varten meillä tämä lainsäädäntö on.

Nyt korjataan ne valtavat valuvirheet, mitä siellä lainsäädännössä on, jotka ovat itse asiassa aiheuttaneet sen, että niille lapsille, jotka on pitänyt ottaa omasta elämästään ja omista kodeistaan turvaan, sitä turvallisuutta, niitä rajoja ja sitä läheisyyttä — juuri niitä asioita, mistä he ovat jääneet paitsi ja minkä takia he jopa oireilevat — ei pystytty sitten antamaan. Eli yhteiskuntahan joutuu antamaan siinä kohtaa yhden suurimmista lupauksistaan, kun lapsi otetaan huostaan, että juurikin sitä turvallisuutta annetaan, rajoja annetaan ja rakkautta annetaan, mutta tämän rikkinäisen lainsäädännön takia näin ei ole voitu tehdä, ja nyt tämä korjataan. Tämä on yksi niistä lakimuutoksista, mitä tällä kaudella on tehty, joista olen erityisen onnellinen, tyytyväinen ja kiitollinen. Tämä on elämää suojeleva ja elämää pelastava lainsäädäntö. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Garedeu, olkaa hyvä.

20.36 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Lastensuojelulain korjaamisen ensimmäisen vaiheen mietintö on nyt vihdoinkin valmis, ja samalla käsiteltiin neljä tekemääni toimenpidealoitetta: hatkanuorten kiinniotto-oikeuksista, ruutuajan rajoittamisesta laitoksissa kansallisten suositusten mukaisesti, nikotiinituotteiden pois ottamisesta sekä käyttövarojen eli sijoitusnuorille maksettavien viikkorahojen keskeyttämisestä hatkan ajalta. Olen iloinen, että jokainen näistä tärkeistä teemoista on jollain tasolla huomioitu lakimuutoksissa.

Esimerkiksi lasten ruutuajan rajaamista koskevan tavoitteeni osalta mietinnön yksityiskohtaisiin perusteluihin saatiin viittaukset THL:n ja Opetushallituksen kansallisten älylaitteiden käyttösuositusten käytöstä. Lisäksi nämä hyvät ja tarpeelliset digisuositukset tullaan kirjaamaan myös lastensuojelun kansallisiin suosituksiin. Mietinnössä korostetaan valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden kannan mukaisesti, että näitä digitaalisten laitteiden vapaa-ajan käytön kansallisia suosituksia voidaan soveltaa myös lastensuojelun sijaishuollossa. On erittäin tärkeää, että näitä älylaitesuosituksia tullaan noudattamaan kaikissa lastensuojelun sijaishuoltopaikoissa, laitoksissa sekä perhehoidossa yhdenvertaisesti. Lisäksi mietintöön kirjattiin, että laite eli puhelin tai tabletti voidaan ottaa pois, mikäli tavanomainen sanallinen rajaaminen ei riitä. Toinen hyvä lisäys on se, että laissa tullaan huomioimaan, että nuori saattaa oman puhelimensa välityksellä vaarantaa jonkun toisen sijoitusnuoren terveyden, esimerkiksi hankkia tälle päihkeitä, ja myös sen perusteella puhelin voidaan takavarikoida, ei pelkästään siis nuoreen itseensä kohdistuvien haittojen perusteella.

Nämä lakimuutokset ovat erittäin tärkeitä ja ajankohtaisia, sillä kaikki me tiedämme kännyköiden kautta tulevat somen vaarat ja sen, miten paljon ne heikentävät lasten yleistä oppimiskykyä ja hyvinvointia, sekä sen, miten nuoret saavat kännyköiden kautta somesta huumeita ja voivat järjestää näitä hatkamatkoja. Kansalliset suositukset ovat asiantuntijoiden paras arvio siitä, mikä määrä ruutu-aikaa on vielä terveellistä eikä

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

vahingoita näitä lapsia. Juuri heikoimmassa asemassa olevien ja monin tavoin oireilevien eli sijoitettujen lasten kohdalla näiden suositusten noudattaminen on siis erityisen tärkeää.

Arvoisa puhemies! Tupakkatuotteiden osalta haluan todeta vielä, että perustuslakivaliokunnan lausunnon vuoksi niiden absoluuttisesta pois ottamisen vaatimuksesta jouduttiin valitettavasti peruuttamaan. Hallitus oli esittänyt, että tupakka- ja alkoholituotteet tulee ottaa pois. Tämä oli tietenkin lähtökohta myös omassa aloitteessani, sillä tupakan ja alkoholin hallussapito on laissa alaikäisiltä kiellettyä. Kun se on rikos laitoksen ulkopuolella, niin sen on oltava rikos myös laitoksen sisäpuolella. Perustuslakivaliokunta kuitenkin valitettavasti vaati muuttamaan pykälän muotoon ”voidaan ottaa pois”. Nyt olisikin tärkeää, että tästä huolimatta käytännöksi muodostuisi se, että tupakkatuotteet otetaan lähtökohtaisesti aina pois. Parannuksena nykytilaan saatiin kuitenkin se, että vain epäily mistä tahansa tupakkalaissa lapsilta kielletystä tuotteesta, eli myös nämä vapet, lisättiin selväsanaisesti perusteeksi suorittaa lapselle henkilöntarkastus.

Arvoisa puhemies! Lapset tarvitsevat elämänsä turvalliseen kasvatukseen kuuluvia rajoja ja ohjausta. Siksi lastensuojelulain on oltava selkeä sen suhteen, että näitä rajoja voidaan ja kuuluu asettaa myös näissä sijaishuoltopaikoissa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

20.41 Merja Rasinkangas ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Tämä lastensuojelulain uudistus on välttämätön niin lasten kuin myös työntekijöiden turvallisuuden vuoksi. Käsiteltävä lakipaketti antaa sijaishuollon yksiköille vihdoin lisää työkaluja, joita kentällä on kaivattu jo vuosia. Monet sijoitetut nuoret ovat moniongelmaisia. Työntekijät kohtaavat tilanteita, joissa jopa heidän oma henkensä voi olla vaarassa. Nykyisellään kasvatuksellisten ja lasten turvallisuuden suojaamiseen tarvittavien keinojen käyttö on lain puitteissa miltei olematonta. Kotiseudullani Pohjois-Pohjanmaalla on lähivuosina surmattu kaksi työntekijää hatkaan pyrkineiden nuorten toimesta. Näitä järkyttäviä tapahtumia muistellenkin ihmettelen vasemman laidan käsitystä näistä erittäin pahoinvoivista nuorista, että heitä ei saisi sijoittaa tämmöisiin suljetumpiin paikkoihin, jotka ovat heille välttämättömiä, kun he ovat vaarallisia paitsi itselleen myös muille.

Lakiuudistus vahvistaa kiinnipidon ja kiinnioton myös laitoksen ulkopuolelta henkilökunnan toimesta, kun nuori on poistumassa luvatta, sekä henkilötarkastuksen sääntelyä ja lisää kasvatuksellisten keinojen käyttöä, antaa oikeuden käyttää kameravalvontaa ja helpottaa virka-avun saamista poliisille. Lain tavoitteena on estää myös karkaamiset, suojella nuoria päihteiltä ja rikoksilta ja hyväksikäyttöiltä sekä turvata työntekijöille oikeus tehdä tärkeää lastensuojelutyötä ilman pelkoa. Vuosittain karkaamisia on vajaat 4 000, ja kyse on todella isosta ongelmasta.

Arvoisa puhemies! Lastensuojelulaki muuttuu tämän esityksen myötä paljon paremmaksi, mutta edelleen jää korjattavaa tulevaan toiseen lakipakettiin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

20.43 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Kuten aiemmassa puheenvuorossani totesin, että ymmärrän kyllä tarpeen puuttua vakaviin tilanteisiin, hatkaamiseen ja nuorten rikoskierteisiin, niin tätä todella tarkoitin ja se on tärkeää, mutta todella tärkeää on myös se, minkä myös puheenvuorossani toin aiemmin esille, että

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

ennakoivaan tukeen lapsille, nuorille ja lapsiperheille on äärimmäisen kova tarve tässä meidän yhteiskunnassa tälläkin hetkellä. Täällä puheenvuoroissa niin siellä oikealla kuin täällä vasemmalla olemme tähän kiinnittäneet yhtä lailla huomiota, ja siksi en näe ehkä ihan yhtä dramaattiseksi tätä keskustelua, mitenkä edustaja Kilpi aiemmin tässä salissa kuvasi, että tämä jotenkin täällä vasemmalla vähän nähtäisiin eri lailla kuin siellä oikealla. Minä näen tämän kyllä niin, että olemme samaa mieltä asiasta, nimenomaan siitä, että lastensuojelulain päivityksen tulee kohdentua niin, että se apu on ennakoivaa, ja sitten taas toisaalta, niin kuin totesin, kun tilanne on siinä pisteessä, että puhutaan hatkanuorista tai muutoin rikoskierteessä olevista nuorista, niihinkin saadaan puututtua kuten kuuluu. Elikkä tällä tavalla haluan vähän rauhoittaa nyt tätä salikeskustelutilannetta, että en ole sillä tavalla edustaja Kilven kanssa ihan täysin samaa mieltä tästä dramatiikasta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kilpi, olkaa hyvä.

20.44 Marko Kilpi kok: Arvoisa puhemies! Täällä ollaan aivan rauhallisesti, ei tässä mitään, tuodaan vain esille mielipiteitä ja näkemyksiä. Siihen liittyikin se, että kyllä selkeästi teidän puheista on saanut sen kuvan... Kun ollaan päättämässä kaikista heikoimmassa asemassa olevien ihmisten asioista, niin kyllä silloin päättäjien velvollisuus on erityisen huolellisesti perehtyä siihen käsiteltävään asiaan, ja nyt niissä puheenvuoroissa, mitä on sieltä päin kuulunut — vaikkakin edustaja Suhosella on omaakin kokemusta aihepiiristä, mutta lähinnä monessa muussa puheenvuorossa — on kuvastunut kyllä melko selkeästi se, kuinka ei se käsitys ole oikeanlainen ja aito, mihinkä tällä lainsäädännön muutoksella nimenomaan pyritään.

Tässähän nyt on se, että nykyisen lain rikkinäisyys juurikin johtuu siitä, että on luotu semmoinen tilanne, joka suorastaan pahimmillaan vaarantaa lapsen turvallisuuden ja hyvinvoinnin, koska niitä keinoja, menetelmiä ja käytännössä työkaluja lapsen suojelemiseen ei ole ollut. Ne on otettu sieltä pois, ja aika erikoista on ollutkin se, että juurikin tuolta ammattilaisten keskuudesta on sitten tullut kysymyksiä, että kuka ne oikein vei ja minnekä ne on viety. Se onkin aika hyvä kysymys, minkä takia ollaan tultu tämmöiseen tilanteeseen, mutta onneksi tämä nyt korjataan.

Itse asiassa olen itse tehnyt lastensuojelulain muuttamisesta ja siihen liittyen yhdeksän eri toimenpidettä, erilaisia toimenpiteitä, mistä pari on lakialoitettakin, jotka myötäilevät hyvin pitkälle niitä muutoksia, mitä tähän on nyt sitten kahdessa vaiheessa tulossa — mutta miksi olen tehnyt näin paljon niitä toimenpiteitä? No, ihan sen takia, että työkseni olen ollut lastensuojelun kanssa tekemisissä hyvinkin paljon, ja nimenomaan lastensuojelulain ongelmien kanssa. Voin kertoa, että ne ovat olleet kyllä melko turhauttavia tilanteita, ja nämähän ovat edenneet siihen pisteeseen, että lastensuojelussa tilanne on paikoittain katastrofaalinen ja se on kauttaaltaan kriisiytynyt. Tämä kyllä nyt korjataan.

Voinkin todeta sen, että harvoin tulee vastaan lakeja, jotka voivat olla yhtä pahasti rikki kuin lastensuojelulaki on, mutta vielä harvemmin näkee lakiuudistuksia ja -muutoksia, jotka korjaavat niin kattavasti ja perusteellisesti rikkinäistä lainsäädäntöä kuin mitä tämä hallituksen esitys nyt tästä asiasta tekee. Me ollaan nyt hyvällä asialla tässä tilanteessa, arvoisa puhemies. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Garedew, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

20.47 **Kaisa Garedeu ps:** Arvoisa puhemies! Tässä lastensuojelulain uudistuksen ensimmäisessä vaiheessa selkeytetään ja korjataan myös erityisen huolenpidon jaksoa koskevaa sääntelyä. Kuten tässä mietinnössä kerrotaan, erityisellä huolenpidolla, eli EHOlla, tarkoitetaan suljettua sijaishuoltoa, jonka aikana lapsen liikkumisvapautta ja muita oikeuksia voidaan rajoittaa. Jakso voidaan toteuttaa, jos lapsi omalla käytöksellään vaarantaa henkeään, terveyttään tai kehitystään.

Tärkein ja suurin muutos koskee jakson pituutta. Se pidennetään 180 vuorokauteen eli noin puoleen vuoteen. EHO-jaksoon liittyvä määräaikainen sijoituspäätös tehtäisiin ensin enintään 90 vuorokaudeksi, ja sen jälkeen välttämättömistä syistä sitä voitaisiin jatkaa vielä maksimissaan toiset 90 vuorokautta. Peruste voi olla esimerkiksi vakavan rikos- ja päihderiippuvuuden katkaiseminen, mikä usein tarvitsee aikaa useita kuukausia. Aiempi laki mahdollisti vain 30 plus 60 vuorokautta, mikä on todettu aivan liian lyhyeksi ajaksi lapsen todelliseksi auttamiseksi. Päätös vaatii jatkossakin aina moniammatillisen arvion.

Lisäksi lapselle saa jatkossa tehdä suunniteltuja henkilönkatsastuksia EHO:n aikana eli tehdä päihdetestejä sen varmistamiseksi, ettei lapsi käytä mitään kiellettyjä aineita ja pysyy päihteettömänä.

Lakimuutosten onnistunut toteutuminen vaatii luonnollisesti riittävästi laitospaikkoja. Hallituksen esityksen mukaan paikkoja on tällä hetkellä 70. EHO:n tarve on viime vuosina ollut tätä suurempaa, ja lapset ovat joutuneet odottamaan jaksolle pääsemistä pitkäänkin.

Uusi sääntely ei enää vaadi pitämään päällekkäistä hoitopaikkaa lapselle varattuna EHO:n ajan, mutta aiemman sijaishuoltoapaikan irtisanomisessa on huomioitava lapsen kokonaistilanne eikä irtisanomiseen velvoiteta.

On hyvä, että jatkossa EHO-jakso on mahdollista toteuttaa myös lapsen nykyisessä laitoksessa, mikäli järjestämisen edellytykset täyttyvät tässä laitoksessa. Parasta tietenkin olisi, mikäli lapsen sijoituspaikka pystytään pitämään samana. Lapset tarvitsevat pysyvyyttä, jotta luottamussuhde heitä hoitaviin ihmisiin voisi rakentua. Luottamuksellinen suhde on tärkein osa sitä, miten lapset saadaan avautumaan, luottamaan ja voimaan paremmin ja millä ehkäistään näitä hatkoja ja pahoinvointia. Haavoittuvassa asemassa olevien lasten riepottelu paikasta toiseen ei todellakaan ole kenenkään etu.

Arvoisa puhemies! Lastensuojelulain muutokset ovat todella tärkeä alku suuremmalle uudistukselle. Nyt on ensin korjattu pahimpia porsaanreikiä, jotka koskevat näitä hatkanuoria, vaikeimmin väkivallalla ja päihteillä oireilevia lapsia, sekä selkeytetty sijaishoitajien oikeutta asettaa lapsille kasvatuksellisia rajoja, vaikka lapset olisivat siitä eri mieltä. Toista uudistuksen vaihetta koskeva hallituksen esitys on tällä hetkellä lausuntokierroksella. Siinä tullaan puuttumaan kokonaisuuteen paljon laajemmin. Lastensuojelun eri osa-alueet, perheiden tukeminen sekä huostaanottojen toteutuminen oikea-aikaisesti ja oikeudenmukaisesti on saatava kuntoon, jotta Suomi voi kutsua itseään lapsiystävälliseksi yhteiskunnaksi.

Lastensuojelun kasvavat kulut ovat haaste tässä taloustilanteessa. Niihin menee jo yli puolitoista miljardia euroa joka vuosi. Siksi pidän tärkeänä, että uudistuksen seuraavassa vaiheessa muistetaan, että ennaltaehkäiseminen tulee halvemmaksi kuin sijaishuolto ja perhehoito tulee edullisemmaksi kuin raskaat laitospalvelut. Varhainen tuki on aina myös inhimillisesti kaikkein paras ratkaisu lapselle ja koko perheelle. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kilpi, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

20.52 **Marko Kilpi kok:** Arvoisa puhemies! Otin vielä puheenvuoron liittyen poliisin virka-apuun, joka tässä nyt on myöskin nostettu tuolta vasemmalta puolelta esille, kuinka poliisin pitäisi nyt hatkanuorten perässä mennä ja niitä etsiä ja ottaa niitä kiinni. Näinhän se käytännössä ei kuitenkaan oikeassa elämässä mene. Poliisi ei hatkanuoria etsi eikä heitä siellä ole ottamassa kiinni, vaan sijoituspaikoilla, lastensuojeluyksiköillä, on velvollisuus etsiä hatkassa olevat lapset ja nuoret, ja sitten kun he kovan työn jälkeen löytävät tämän hatkalaisen, niin kun tilanne on hyvin usein se, että eiväthän he sieltä kovin helpolla lähde mukaan, niin sitten soitetaan poliisille, soitetaan hätäkeskukseen ja pyydetään poliisilta virka-apua, ja se on jo oma prosessinsa, koska virka-apua ei noin vain anneta, vaan päällystövastaavahan siitä päättää sitten aina, annetaanko sitä virka-apua vai ei. Useinhan on myös sillä tavalla, että tehtäviä on niin paljon poliisilla, että he eivät voi sitä virka-apua antaa siihen silloin, ja siinäpä onkin tenkkapoo sitten, että mitäs nyt tehdään, kun tämä hatkalainen on tässä mutta nyt niillä ihmisillä, sillä lastensuojeluviranomaisella, ei ole toimivaltuuksia ottaa sitä heidän hatkalaistaan kiinni. Sitten siinä pitää vain vierellä kävellä tai juosta ja yrittää sitten puhua kauniita, niin että hänet saisi sitten sieltä kyytiin ja mukaan. Tässä on jo lähtökohtaisesti tämmöisiä ajatusvirheitä ja on vedetty mutkia suoraksi vasemmistopuolelta näitten ajatusten ja tilanteitten kanssa.

Yksi myös tämmöinen hyvin suorastaan karu esimerkki siitä, millä tavalla nyt on säännelty itsemme suorastaan umpisolmuun, on se, että kun puhelimen käytön rajoittaminenkin on sellainen asia, että jos sitä ei rajoita millään tavalla, lapsi hyvin usein käyttää sitä puhelintaan ja älylaitettaan sitten ympäri vuorokauden, niin että ei nukuta yölläkään vaan ollaan jatkuvasti siinä kiinni, ja jo hänen terveytensä ja hyvinvointinsakin puolesta on äärimmäisen tärkeätä, että sitä edes jollain tavalla pystytään rajoittamaan, mutta tänä päivänä lastensuojelussa tilanne on se, että kysymyksessä on silloin hallinnollinen toimenpide, joka vaatii hallinnollisen menettelyn, jossa pitää järjestää asianomaisten kuulemiset ja täyttää lomakkeita ennen kuin voidaan tämmöinen rajoittaminen sitten tehdä. Tämä on vain yksi esimerkki niistä monista monista todella ihmeellisistä ja merkillisistä konkeloista, mitä lainsäädännöllisesti ollaan saatu lastensuojelulakiin aikaiseksi. Näitä nyt korjataan, ja tämä on äärimmäisen tervetullutta ja tarpeellista, jotta saadaan hoidettua juuri ne asiat, mitä meidän velvollisuuksiin kuuluukin. — Kiitoksia.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ammattikorkeakoululain ja opintotukilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 197/2025 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 3/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 3/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu. Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Haatainen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

Keskustelu

20.55 **Tuula Haatainen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyseessä on hallituksen esitys laeiksi ammattikorkeakoululain ja opintotukilain muuttamisesta. Tässä esityksessä ehdotetaan muutoksia erityisesti niin kutsuttuja kaksoistutkintoja eli ensihoitaja-, kätilö- ja terveydenhoitajakoulutusta koskevaan sääntelyyn. Ehdotettu koulutusrakenteen uudistaminen vähentää tarvetta suorittaa useampia samantasoisia korkeakoulututkintoja. Ensihoitaja-, kätilö- ja terveydenhoitajakoulutus ovat jatkossakin opintotukeen oikeuttavaa koulutusta.

Sivistysvaliokunta toteaa mietinnössään, että uudistuksen päätavoitteena on mahdollistaa aiemmin sairaanhoitajakoulutuksen suorittaneiden kouluttautuminen ensihoitajaksi, kätilöksi ja terveydenhoitajaksi ilman, että heidän tarvitsee suorittaa toinen ammattikorkeakoulututkinto. Esityksellä halutaan selkeyttää ja sujuvoittaa tutkinnon jo suorittaneiden koulutuspolkuja ja mahdollistaa tutkintoon johtavan koulutuksen aloituspaikkojen kohdentaminen niille, joilla ei vielä ole korkeakoulututkintoa tai opinto-oikeutta samantasoisien korkeakoulututkinnon suorittamiseen.

Valiokunnan mietinnössä on käsitelty erityisesti kätilökoulutukseen liittyviä ehdotuksia. Ehdotuksen mukaan kätilöiden koulutus on tarkoitus toteuttaa jatkossa erikseen säänneltyinä koulutuksena, johon pääsyn edellytyksenä on sairaanhoitajan muodollista pätevyyttä osoittava asiakirja, jonka laajuudeksi säädetään 18 kuukautta ja 3 000 tuntia.

Hallituksen esityksessä on kuvattu laajasti, miten ensihoitaja-, kätilö- ja terveydenhoitajakoulutuksen rakennetta on pohdittu eri yhteyksissä. Vaihtoehtoisia tapoja uudistaa kaksoistutkintojen rakennetta on käsitelty muun muassa opetus- ja kulttuuriministeriössä sekä sosiaali- ja terveysministeriön yhteisessä hankkeessa. Hallituksen esityksessä todetaan, että kehittämishankkeessa oli laaja yksimielisyys siitä, että työmarkkinoiden toimivuuden vuoksi ensihoitajien, kätilöiden ja terveydenhoitajien on jatkossakin saatava laillistus sairaanhoitajiksi. Tämän vuoksi valmistelu ei ole pohjautunut sellaiseen tutkintoon johtavan koulutuksen toteuttamiseen, joka tuottaisi ainoastaan ensihoitajan, kätilön tai terveydenhoitajan ammatillisen osaamisen ja kelpoisuuden.

Kätilöt ja yleissairaanhoidosta vastaavat sairaanhoitajat kuuluvat EU:n ammattipätevyysdirektiivin automaattisen tunnistamisjärjestelmän piiriin, kun kansallinen koulutus täyttää ammattipätevyysdirektiivissä säädetyt vähimmäisvaatimukset. Kätilökoulutusta koskevan sääntelyn uudistamisessa yhtenä lähtökohtana on ollut, että koulutusmallin pitää mahdollistaa ammattipätevyysdirektiivin tarkoittama automaattinen tunnustaminen. Muutamissa sivistysvaliokunnan saamista asiantuntijalausunnoissa on kritisoitu kätilökoulutuksen tuntimäärään perustuvaa sääntelyä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ratkaisu perustuu ammattipätevyysdirektiiviin, jossa säädetty kätilöopintojen laajuus on haastavaa muuntaa Suomen opintopistejärjestelmään sopivaksi. Tämän vuoksi sääntelyssä on päädytty pitäytymään tämän direktiivin sanamuodoissa. Sivistysvaliokunta toteaa mietinnössä pitävänsä tärkeänä, että esityksen mukaan kätilökoulutuksen tavoitteellinen suoritus aika on säädettävästä tuntimäärästä riippumatta puolitoista lukuvuotta. Mietintöön on myös kirjattu sivistysvaliokunnan vahva tahtotila siitä, että kätilön ammattiin on mahdollista pätevoityä jatkossakin yhtäjaksoisesti toteutettavilla neljän ja puolen vuoden opinnoilla.

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

Mietinnössä on myös käsitelty asiantuntijakuulemisessa esiin nostettua vaihtoehtoa, että kättilökoulutus toteutettaisiin ylempänä ammattikorkeakoulututkintona. Sivistysvaliokunta päätyi toteamaan mietinnössään, että kättilökoulutuksen toteuttaminen ylempänä ammattikorkeakoulututkintona rikkoisi ammattikorkeakoulututkintojärjestelmän nykyisen kokonaisuuden ja hämärtäisi tutkintotasojen välistä selkeää työnjakoa. Nykyisin ammattikorkeakoulututkintotasosta koulutusta ei ole myöskään mahdollista muuttaa korkeammalle tutkintotasolle ilman merkittävää koulutuksen sisällöllistä uudistamista.

Valiokunnalle ei kuitenkaan ole tullut tietoa siitä, että nykyisen kättilökoulutuksen tuottama osaaminen olisi osoittautunut työelämän tarpeisiin nähden riittämättömäksi tai vaatisi huomattavaa kehittämistä. Myös sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta on todennut lausunnossaan, että nykyisen kättilökoulutuksen tuottama osaaminen on työelämän tarpeisiin nähden riittävä ja tarkoituksenmukainen.

Nyt ehdotetussa mallissa sairaanhoitajakoulutuksen ja kättilökoulutuksen yhteenlaskettu tavoitteellinen suoritus-aika on viisi vuotta, ja yhtäjaksoisena koulutuksena kättilön ammattiin on edelleen mahdollista pätevyitä neljässä ja puolessa vuodessa.

Sivistysvaliokunta pitää sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan tavoin välttämättömänä, että ehdotettujen muutosten vaikutuksia erityisesti kättilöiden saatavuuteen seurataan. Lisäksi sivistysvaliokunta toteaa, että mahdollisia muutoksia ylempään ammattikorkeakoulutuksen asemaan ja luonteeseen sekä tutkintojärjestelmän kokonaisuuteen onkin syytä tarvittaessa pohtia myöhemmin eri sidosryhmien kanssa toteutettavassa laajassa valmisteluprosessissa esimerkiksi hallitusohjelmakirjauksen pohjalta.

Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta on kiinnittänyt lausunnossaan sivistysvaliokunnan huomiota riittävän käytännön harjoittelun järjestämisen haasteisiin. Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on tuotu esille, että opintoja tulisi voida edistää myös kesällä, jotta sekä teoria- että käytännön opinnot saadaan toteutettua tavoiteajassa. Harjoittelupaikkoja on kuitenkin kesäaikaan vain rajoitetusti tarjolla henkilöstön kesälomien vuoksi. Sivistysvaliokunnan mietinnössä todetaankin, että opintojen suorittaminen tavoiteajassa ei voi pohjautua säännönmukaisesti kesäopintoihin tai kesällä suoritettuihin käytännön harjoitteluihin.

Sivistysvaliokunta kannattaa hallituksen esitykseen sisältyviä lakiehdotuksia ja puoltaa niiden hyväksymistä muuttamattomina. Mietintöön sisältyy ensihoitajien laillistamiseen liittyvä lausumaehdotus sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan lausuntoon sisältyneen esityksen mukaisesti. Lopuksi totean, että mietintöön sisältyy oppositioryhmien yhteinen vastalause.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, edustaja Haatainen. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

21.02 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Suomen turvallisuus rakentuu monesta kerroksesta. Yksi niistä on vahva, osaava ja oikea-aikaisesti käytettävissä oleva sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö. Turvallisuus ei synny vain rajojen suojelusta tai viranomaisista. Sitä ovat luomassa myös ensihoitajat, kättilöt ja terveydenhoitajat, jotka ovat yhteiskunnan arjen ja kriisien etulinjassa. Juuri tämän vuoksi käsiteltävänä oleva hallituksen esitys on ennen kaikkea turvallisuutta vahvistava esitys.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysalalla on Suomessa pitkäkestoinen ja laaja-alainen henkilöstöpula. Se näkyy ensihoidon vasteajoissa, perheiden palveluiden

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

saatavuudessa sekä synnytys- ja äitiyshuollon kuormituksessa. Kun koulutuspolut ovat nykyisin päällekkäisiä ja hitaita, osaavaa henkilöstöä valmistuu liian vähän ja liian myöhään. Tällä uudistuksella puramme juuri näitä esteitä. Jatkossa sairaanhoitajakoulutuksen jo suorittanut voisi pätevoityä ensihoitajaksi, kättilöksi tai terveydenhoitajaksi ilman uuden samantasoisin tutkinnon tekemistä. Jatkossa ensihoitajaksi tai kättilöksi voisi valmistua puolessatoista vuodessa ja terveydenhoitajaksi jopa yhdessä vuodessa sairaanhoitajakoulutuksen jälkeen.

Arvoisa puhemies! Tämä ei ole vain koulutusjärjestelmän tehostamista, se on kriisinsietokyvyn vahvistamista. Ensihoitajat ovat usein ensimmäiset, jotka saapuvat onnettomuuspaikalle. Terveydenhoitajat ovat koulujen ja perheiden turvallisuusverkko. Kättilöt puolestaan turvaavat synnytysten turvallisuuden ja äitiyshuollon jatkuvuuden.

Kun koulutuspolut lyhenevät ja selkeytyvät, osaajia valmistuu enemmän, nopeammin ja vaikuttavammin. Tämä lisää pitkällä aikavälillä koko alan työvoiman saatavuutta ja vahvistaa meidän huoltovarmuuttamme myös niillä alueilla, joilla henkilöstöpula on akuutti.

Sivistysvaliokunta on esitystä käsitellessään korostanut, että meidän on huolehdittava siitä, että parhaillaan käynnissä olevan sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöitä koskevan lainsäädännön uudistuksen yhteydessä säädetään myös oikeudesta harjoittaa ensihoitajan ammattia laillistettuna ammattihenkilönä. Tämä on pieni asia, mutta tärkeä osa kokonaisuuden toimivuutta.

Arvoisa puhemies! Turvallinen Suomi tarvitsee toimivan ensihoidon, vahvan äitiyshuollon ja kattavat peruspalvelut. Jokainen näistä aloista kantaa vastuuta ihmishenkien pelastamisesta ja yhteiskunnan toimintakyvystä. Tämä esitys ei ainoastaan selkeytä koulutusjärjestelmää, vaan se turvaa palvelut, joihin kansalaiset luottavat silloin, kun hätä on suurin. Siksi tämä esitys on ennen kaikkea investointi Suomen turvallisuuteen. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

21.06 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Ammattikorkeakoululain uudistus koskee ensihoitajia, kättilöitä ja terveydenhoitajakoulutuksen rakennetta eli sitä, miten opinnot jatkossa järjestetään. Tärkeintä on se, että pystymme turvaamaan suomalaisen sosiaali- ja terveydenhuollon osaamisen, henkilöstön saatavuuden ja laadukkaan koulutuksen alalle.

Kättilön ammattini puolesta kannoin hyvin paljon huolta tämän esityksen myötä siitä, miten kättilöksi voi opiskella tulevaisuudessa. On esimerkiksi järkevää, että sairaanhoitajaksi jo valmistunut voi täydentää osaamistaan ja opiskella kättilöksi ilman, että tarvitsee suorittaa kokonaan toista ammattikorkeakoulututkintoa. Se vähentää päällekkäistä koulutusta ja samalla kohdentaa olemassa olevia opiskelupaikkoja paremmin niille, joilla ei vielä ole ensimmäistä korkeakoulututkintoa.

Arvoisa puhemies! Minulle ja monelle muulle kättilölle tässä esityksessä tärkeintä oli se, että kättilöksi tulee voida valmistua jatkossakin neljässä ja puolessa vuodessa. Suomessa on todella laadukas kättilökoulutus, ja alan ammattilaiset ovat omaa huippuluokkaansa neljän ja puolen vuoden koulutuksella kansainvälisestikin. En siis voinut käsittää tilannetta, jossa tätä koulutusta yritettiin pidentää pitkällä lisäkoulutuksella sairaanhoitajakoulutuksen päälle. Takana tässä kaikessa tietysti olivat EU ja sen direktiivit, mitkäpä muutkaan. Valiokunnan mietinnössä todetaan, että kättilökoulutuksen uudistamisessa lähtökohtana on

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

ollut se, että täytämme EU:n ammattipätevyysdirektiivin vaatimukset. Eli EU:ssa on päätetty direktiivistä, jonka pohjalta meidän täytyy muokata omaa lainsäädäntöä ja tässä tapauksessa kättilökoulutusta ja sen kesto.

Kättilöiden ja sairaanhoitajien ammattipätevyys kuuluu automaattisen tunnistamisen järjestelmään Euroopan unionissa. Se tarkoittaa suomeksi sanottuna sitä, että suomalainen kättilö voi jatkossa työskennellä muissa EU- ja Eta-maissa ilman lisäopintoja tai erillisiä pätevyysvaatimuksia. Tämä EU-direktiivi asettaa koulutukselle kuitenkin tarkat vähimmäisvaatimukset mukaan lukien 18 kuukauden ja 3 000 tunnin kättilöopinnot. Vaikka tiedämme, että kättilöopinnot tulevat sairaanhoitajaopintojen päälle, opiskelu-aika ei saa venyä nykyistä pidemmäksi. Näin myös valiokunta linjasi mietinnössään.

Arvoisa puhemies! Mikäli meillä olisi edessä tilanne, jossa kättilökoulutusta pidennettäisiin nykyisestä, lopputulos voisi olla suoraan sanottuna kamala. Moni opiskelija joutuisi pohtimaan, haluaako jatkaa sairaanhoitajaopintojen jälkeen kättilöopintoihin. Jo nyt soteala kamppailee veto- ja pitovoiman kanssa. Jos nuori ihminen joutuu pohtimaan, kestääkö koulutus neljä ja puoli vuotta vai huomattavasti pidempään, moni valitsee ymmärrettävästi jopa toisen alan. Lisäksi suomalaiset synnytys-sairaalat tarvitsevat alalle koko ajan uusia ammattilaisia. Opintojen pidentyminen voisi johtaa siis siihen, että kättilöitä olisi entistä vähemmän saatavilla. Valiokunta onkin nostanut hyvin esille huolen siitä, että kättilökoulutuksen pidentyminen voisi ylittäänsä vähentää kiinnostusta kättilön ammattiin, jonka voin itse todeta olevan yksi maailman parhaista ammateista.

Meidän täytyy huomioida opinnoissa myös konkretia, eivätkä esimerkiksi jatkuvat kesäopinnot voi olla ratkaisu siihen, että tutkinnon voi suorittaa neljässä ja puolessa vuodessa. Kättilökoulutus sisältää suuren määrän työharjoittelua, ja harjoittelupaikkoja on jo nyt haastava saada erityisesti kesäaikana, kun vakituisten työntekijöiden lomat pyörivät. Moni kättilöopiskelija haluaa myös työskennellä kesäisin, joten ei ole realistista olettaa, että kättilöopiskelijat olisivat kesäisin työharjoittelussa, kun paikkojakaan ei välttämättä ole.

Arvoisa puhemies! Siksi ammattikorkeakoulujen täytyy tarjota opiskelijoille mahdollisuus opiskella yhtäjaksoisesti siten, että opiskelija voi tulla valituksi sairaanhoitajakoulutukseen ja samalla ehdollisesti kättilökoulutukseen. Toisin sanoen jatkossakin voi hakeutua kättilökoulutukseen niin sanotusti suoraan. Lisäksi, kun sairaanhoitajaopintoihin sisällytetään kättilöosaamista tukevat opinnot, me mahdollistamme sen, että koko kättilökoulutuksen voi opiskella edelleen neljässä ja puolessa vuodessa. Samalla yhdistyy EU-direktiivin noudattaminen, korkeakoulutusten päällekkäisyys vähenee, ja turvaamme kättilöiden riittävän saatavuuden tulevaisuudessakin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valtola, olkaa hyvä.

21.11 **Oskari Valtola kok:** Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia erinomaisista puheenvuoroista tähän soteaksoistutkintoja koskevaan lakiesitykseen. Tämä on ollut varsin mielenkiintoinen käsitellä valiokunnassa, kun olen päässyt käsittelemään tätä sekä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa että sitten sivistysvaliokunnassa. Ehkä keskustelu on erityisesti kiinnittynyt kättilökoulutukseen ja sen pituuteen.

Tämä ensihoitaja-, kättilö- ja terveydenhoitajakoulutusrakenne on meillä käytännössä muotoutunut ajan myötä ilman tarkempaa säätelyä tuonne nykyiseen muotoonsa. Tuossa 2010-luvulla SOTEKO-hankkeessa eli sosiaali- ja terveysministeriön yhteisessä sosiaali-

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

ja terveysalan koulutuksen kehittämishankkeessa tätä asiaa pohdittiin, kun ammattipätevyysdirektiivi oli kuitenkin tullut voimaan jo 2005 ja tämän eteenpäin vieminen oli ollut vaikeaa. Tuolloin todettiin työmarkkinatoimivuuden kannalta parhaimmaksi se ratkaisu, että Suomessa ensihoitajat, kättilöt ja terveydenhoitajat valmistuvat ensiksi sairaanhoitajiksi ja sitten niin sanotusti erikoistuvat eteenpäin. Nyttän tämä soteaksoistutkinto luo tähän pohjan, joka täällä monessa puheenvuorossa on hyvin kerrottu.

Haluan vielä nostaa erityisesti sen, miksi tämän lakimuutoksen yhteydessä ei kättilökoulutusta nostettu ylemmäksi ammattikorkeakoulututkinnoksi, joka oli joillakin lausunnonantajista suurena ja isona tavoitteena. On tosiaan sillä tavalla, että kättilökoulutuksen toteuttaminen ylempänä ammattikorkeakoulututkintona rikkoisi meidän tämänhetkistä ammattikorkeakoulututkintojärjestelmää ja hämärtäisi tutkintotasojen välistä selkeää työnjakoa. Lisäksi tämä muutos ylemmäksi ammattikorkeakoulututkinnoksi pidentäisi tutkinnon keston yli seitsemään vuoteen työelämäharjoittelun ja työelämäjaksojen myötä ja sitä kautta varmasti vähentäisi koulutuksen haluttavuutta. Siinä mielessä tämä uudistus oli käytännössä pakko tehdä, ja olen erittäin tyytyväinen tähän rakenteeseen, millä se nyt saatiin eteenpäin, ja tällä täytämme tämän EU-ammattipätevyysdirektiivin jatkossa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eloranta, olkaa hyvä.

21.14 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä on sinänsä kannatettavia tavoitteita. On perusteltua selkeyttää koulutuspolkuja ja vähentää päällekkäisiä opintoja tilanteissa, joissa sairaanhoitajatutkinnon jo suorittanut haluaa myöhemmin päteviytyä toiselle sosiaali- ja terveysalan erikoisalalle. Tavoite koulutuksen joustavoittamisesta on oikea, mutta juuri siksi onkin hämmästyttävää, että hallitus on valmistellut kättilökoulutusta koskevan osuuden tällä tavoin.

Kättilökoulutushan ei ole mikä tahansa täydentävä lisäkoulutus. Kättilötyö on yksi sosiaali- ja terveydenhuollon kaikkein vaativimmista asiantuntija-ammateista. Kättilö toimii itsenäisesti, tekee kliinisiä arvioita, vastaa hoidosta ja tekee ratkaisuja tilanteissa, joissa kyse voi olla sekä synnyttäjän että syntyvän lapsen hengestä ja terveydestä. Silti hallitus esittää, että kättilökoulutus muutetaan käytännössä puolentoista vuoden mittaiseksi modulaariseksi koulutukseksi. On monin tavoin ongelmallista, että kättilökoulutus kuvataan aivan liian lyhyenä, 3 000 tunnin ja 18 kuukauden mittaisena, eli tutkinto kuvataan tunteina ja kuukausina eikä ECTS-opintopisteinä, niin kuin yleensä on tapana tutkintojen laajuutta kuvata. Asiantuntijat ovat pitäneet tätä epärealistisena. Nykyiset täydentävät kättilöopinnot kestävät pääsääntöisesti kaksi vuotta, jotta se tuottaa sen osaamisen, jota turvallinen ja laadukas kättilötyö edellyttää. Kättilön työssä tarvitaan syvällistä kliinistä osaamista, kykyä itsenäiseen päätöksentekoon sekä näyttöön perustuvan tiedon soveltamista nopeasti muuttuvissa tilanteissa. Hallituksen esityksessä on ristiriita. Samaan aikaan kun hallitus puhuu osaamisen vahvistamisesta ja koulutustason nostamisesta, niin nyt se tässä esityksessä käytännössä heikentää yhden kaikkein vaativimman hoitoalan koulutuksen akateemista asemaa.

Jo opetus- ja kulttuuriministeriön vuonna 2015 julkaisema selvitys kättilökoulutuksen rakennevaihtoehdoista päättyi siihen, että koulutusta tulisi kehittää ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suuntaan. Myös vuonna 2019 Tampereen

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

ammattikorkeakoulussa tehdyssä ministeriön rahoittamassa selvityksessä esitettiin kättilökoulutuksen järjestämistä kansainvälisesti kilpailukykyisenä ylempänä ammattikorkeakoulututkintona, mutta nyt nämä selvitykset on sivuutettu.

Arvoisa puhemies! Kysyn, miksi hallitus haluaa rakentaa mallin, joka asiantuntijoiden mukaan ei vastaa työn vaatavuutta. Miksi valitaan sellainen ratkaisu, jonka pelätään heikentävän koulutuksen houkuttelevuutta juuri näinä aikoina? Tämä on lyhytnäköistä politiikkaa. Kättilöiden osaamisvaatimukset eivät ole pienentyneet vaan päinvastoin kasvaneet. Työ on entistä vastuullisempaa, asiakkaiden tilanteet ovat monimutkaisempia, ja hoitomenetelmät vaativat jatkuvaa tutkimustiedon seuraamista sekä näyttöön perustuvaa toimintaa. Kättilö toimii nykyisin yhä useammin edistyneen asiantuntijan roolissa. Juuri siksi koulutuksen tasoa pitäisi vahvistaa eikä ohentaa.

Ongelmallista on myös se, että hallituksen mallissa uusilta valmistuvilta puuttuisi tutkintostatus, joka aiemmin valmistuneilla kättilöillä on ollut. Tämä voi aiheuttaa epäselvyyttä työmarkkinoilla, heikentää koulutuksen tunnustettavuutta ja vaikeuttaa osaamisen kansainvälistä vertailtavuutta, mikä sekin on tärkeä asia. On vaikea nähdä, miten tämä vahvistaisi alan arvostusta tai vetovoimaa. Hallituksen esitys olisi kaikkein parasta palauttaa uudelleen valmisteltavaksi siten, että kättilökoulutus toteutetaan ylempänä ammattikorkeakoulututkintona, kahden vuoden koulutuksena ja 120 opintopisteen laajuisena kokonaisuutena. Se vastaisi paremmin työn todellista vaatavuutta, asiantuntijalausuntoja sekä niitä suuntaviivoja, joita myös aiemmat selvitykset ovat esittäneet.

Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee osaavia kättilöitä myös tulevaisuudessa, toivottavasti yhä enemmän. Siksi koulutusratkaisuja ei pidä tehdä kiireellä tai hallinnollinen tehokkuus edellä. Tässä asiassa pitäisi kuunnella alan asiantuntijoita ja rakentaa järjestelmä, joka vahvistaa osaamista, alan houkuttelevuutta ja potilasturvallisuutta pitkällä aikavälillä.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 197/2025 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi avioliittolain 86 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 76/2026 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 11/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 11/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu. Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Eerola, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

Keskustelu

21.19 **Juho Eerola ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä saattaa olla eduskunnan historian yksi lyhyimpiä valiokunnan mietinnön esittelypuheenvuoroja eikä pelkästään siksi, että tämä on aivan yksimielinen, vaan myös siksi, että tämä esiteltiin oikeastaan jo viime syksynä ja meni läpi kaikin puolin. Sitten huomattiin valitettava valuvika, joka tässä ositusasiassa nyt siis liittyi tähän siirtymäaikaan, eli on nytten sitten sovittu, että tähän tällainen viiden vuoden siirtymäaika tulee. Kun laki tulee voimaan 1. päivä kesäkuuta 2026, niin ensimmäisen kerran tähän uuteen lakiin voidaan vedota 1.6. vuonna 2031. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

21.20 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! On hyvä, että tuo korjaus nyt otetaan huomioon. Avioliitto on suomalaisessa yhteiskunnassa paljon enemmän kuin oikeudellinen sopimus. Se on sitoumus, jonka varaan rakentuvat perhe, koti ja taloudellinen yhteiselämä. Se on kahden henkilön liitto, yhteisen arjen turva. Juuri siksi avioliittolainsäädännön on oltava huolellista ja selkeää ja oikeudenmukaista.

Nyt käsiteltävänä oleva esitys ei muuta avioliiton arvoa eikä heikennä puolisoitten suojaa silloin, kun avioliitto on voimassa tai juuri päättynyt. Kannatan tätä esitystä. — Kiitoksia.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 76/2026 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 183/2025 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 8/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu. Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

Keskustelu

21.21 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys ansaitsee ainakin yhden puheenvuoron täällä, koska tämä on todella hyvä lakiesitys harmaan talouden torjunnan osalta. On hyvä, että tällaisia asioita viedään tässä ja yksimielisesti eteenpäin. Harmaa talous on kuitenkin meillä semmoinen ilmiö, että satoja miljoonia euroja verotuloja jää saamatta ja menee ohi kokonaan julkiselta taloudelta. Tässä mielessä kaikki toimenpiteet, mitä sen osalle tehdään, ovat hyviä.

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

Tässä Verohallinnon selvityksikölle annetaan mahdollisuuksia tehdä näitä ilmiöselvityksiä, joissa nähdään pimeän työn tekemistä ja nostetaan esiin harmaata työtä, erilaisia kevytyrittäjien malleja, virtuaalivaluutoilla tehtäviä asioita, yritetään löytää keinoja torjua niitä. Sitten näitä velvoitteidenhoitoselvityksiä laajennetaan, joilla pystytään viranomaisyhteistyötä tekemään. Tässä mielessä tämä lakiesitys on hyvä. Tämä vie Suomea tavallaan terveempään suuntaan. Rehelliset yritykset pärjäävät paremmin, ja rehelliset palkansaajat saavat tässä myöskin sitten oikeudenmukaisen korvauksen. — Kiitoksia.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 183/2025 vp sisältyvien 1.—5. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tuloverolain 124 ja 124 b §:n sekä verontilityslain 12 ja 12 f §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 59/2026 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 9/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 59/2026 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

14. Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan kertomus 2025

Kertomus K 9/2026 vp
Valiokunnan mietintö UaVM 4/2026 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö UaVM 4/2026 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta. — Keskustelu. Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Keskustelu

21.23 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Kollega Lylyä siteeratakseni: myös tämä ansaitsee yhden puheenvuoron, sen verran arvokkaasta asiasta on kysymys.

Euroopan turvallisuus ei enää ole yksittäinen sektori. Turvallisuutta on käsiteltävä kokonaisuutena, jossa perinteinen puolustus, demokratian kestävyys ja ihmisoikeudet muodostavat yhden ja saman turvaverkon. Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan viimeisin kertomus osoittaa, että kokonaisturvallisuus on tämän ajan tärkeimpiä eurooppalaisen yhteistyön näkökulmia.

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

Arvoisa puhemies! Tämä kertomus antaa meille paljon aihetta pohdintaan. Emme kykene rakentamaan kestäväää turvallisuutta pohtimatta sitä, mikä kaikki siihen tällä hetkellä vaikuttaa.

Ensimmäinen ja vakavin uhka on Venäjän raakalaismainen hyökkäyssota Ukrainassa. Se ei ole vain Euroopan rajoja rikkova teko, se on hyökkäys koko sääntöpohjaista kansainvälistä järjestystä vastaan. Kestävä rauha Euroopassa edellyttää tukea Ukrainalle ja täyttä vastuuvollisuutta sotarikoksista. Lapsikaappaukset, kidutus ja siviileihin kohdistuvat rikokset ovat rikoksia, jotka vaativat kansainvälistä vastausta. Niitä ei voi eikä saa sivuuttaa. Ukrainan turvallisuus ja rauha ovat myös Suomelle tärkeitä.

Toinen, kasvava turvallisuusuhka on demokratian kriisiytyminen ja hybridivaikuttaminen. Tämä kertomus kuvaa selkeästi, että ulkomainen vaikuttaminen, disinformaatio ja algoritmit manipuloivat ja ovat täällä uhkia Euroopan demokraattiselle turvallisuudelle ja lisäävät polarisaatiota. Vihollisen tavoitteena on horjuttaa yhteiskuntamme luottamusta ja käyttää hämmennystä aseenaan. Siksi meidän on tärkeää riittävän usein myös pysähtyä siihen, mikä on yhteistä suomalaisille ja eurooppalaisille, jotta voimme muistaa yhtenäisyyden voiman. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 9/2026 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

15. Vaalirahoituksen valvonta aluevaaleissa 2025 – Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus

Kertomus K 21/2025 vp
Valiokunnan mietintö TrVM 1/2026 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Käsittelyn pohjana on tarkastusvaliokunnan mietintö TrVM 1/2026 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta. — Keskustelu. Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Ojala-Niemelä, olkaa hyvä.

Keskustelu

21.26 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Meillä on käsiteltävänä vaalirahoituksen valvonta vuoden 2025 aluevaaleissa — Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus. Ilmoitusvelvollisen on eriteltävä Valtiontalouden tarkastusvirastolle tehtävässä vaalirahailmoituksessa vaalikampanjansa rahoitus ja kulut. Aluevaaleissa samoin kuin kuntavaaleissa ilmoitusvelvollisia ovat valtuutetuiksi ja varavaltuutetuiksi valitut.

Aluevaalit ja kuntavaalit järjestettiin 13. huhtikuuta 2025 ensimmäistä kertaa samanaikaisesti. Jos ehdokas oli ehdolla sekä aluevaaleissa että kuntavaaleissa ja tuli valituksi vain jommassakummassa, hänen piti kuitenkin vaalirahotuslain mukaisesti ilmoittaa vaalirahoituksensa molemmista vaaleista. Tällaisessa tilanteessa

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

ilmoitusvelvollinen tekee vain yhden vaalirahoitusilmoituksen, jossa on tiedot molempien vaalien vaalirahoituksesta. Vuoden 25 aluevaaleissa ilmoitusvelvollisia oli yhteensä 5 209 henkilöä. Vaalirahoitusilmoitusten perusteella ilmoitusvelvollisten yhteenlaskettu vaalirahoitus oli 6,6 miljoonaa euroa. Ulkopuolista tukea ilmoitusvelvolliset saivat vaalikampanjoihinsa 2,6 miljoonaa euroa eli 39 prosenttia kokonaisrahoituksesta. Vaalirahoitusilmoitusten perusteella kampanjoiden kokonaiskulut olivat 6,6 miljoonaa euroa. Keskimääräiset kampanjakulut ilmoitusvelvollista kohden olivat siten noin 1 261 euroa. Edellisiin aluevaaleihin verrattuna keskimääräiset kampanjakulut pienentyivät.

Johtopäätöksensä Valtiontalouden tarkastusvirasto toteaa, että ilmoitusten tarkistamisen, ilmoitusvelvollisten toimittamien lisäselvitysten ja tehtyjen täydennysten jälkeen tarkastusviraston tietoon ei ole tullut seikkoja, joiden perusteella sillä olisi syytä epäillä vastaanottamiensa ilmoitusten oikeellisuutta.

Vaalirahoituslakia muutettiin viime vuonna. Muutokset tulivat voimaan 1.7.2025, joten ne eivät koskeneet vielä vuoden 25 alue- ja kuntavaaleja. Lakimuutoksen myötä jatkossa myös lainan myöntäjä tulee ilmoittaa vaalirahoitusilmoituksessa, jos laina on merkittävä. Kuntavaaleissa merkittävänä pidetään vähintään 1 100 euron lainaa ja muissa vaaleissa 2 000 euron lainaa. Valiokunta on käsitellyt lainan antaneiden nimien julkistamista mietinnössään 11/2022 vp sekä lausunnossaan 7/2022 vp ja 1/2025 vp. Valiokunta piti tuolloin ehdotettua muutosta hyvänä vaalirahoituksen läpinäkyvyyden lisäämisen kannalta ja on nyt tyytyväinen siitä, että muutos vaalirahoituslakiin on tältä osin saatu tehdyksi.

Vaalirahoituslakia muutettaessa korotettiin vaalirahoitusilmoituksessa erikseen ilmoitettavan tuen vähimmäismääriä. Vaalirahoitusilmoituksessa on jatkossa ilmoitettava erikseen jokainen yksittäinen tuki ja sen antaja, jos tuen arvo on kuntavaaleissa vähintään 1 100 euroa ja muissa vaaleissa vähintään 2 000 euroa. Aiemmat tuen vähimmäisarvot olivat kuntavaaleissa 800 euroa ja muissa vaaleissa 1 500 euroa.

Tarkastusvirasto toteaa valiokunnalle antamassaan lausunnossa, että poliittista rahoitusta sääntelevien lakien tarkoitus on lisätä vaalirahoituksen avoimuutta, antaa tietoja ehdokkaiden mahdollisista sidonnaisuuksista, estää epäasiallisten sidonnaisuuksien syntymistä sekä rajoittaa vaalikampanjoiden kasvua. Tarkastusviraston näkemyksen mukaan vaalirahoituksen tulisi olla mahdollisimman läpinäkyvää ja erikseen ilmoitettavan tuen rajoja tulisi pikemminkin laskea. Myös valiokunta on eri yhteyksissä nostanut esiin vaalirahoituksen läpinäkyvyyden edistämisen ja katsoo sen olevan edelleen tärkeää.

Tarkastusvaliokunnan päätösehdotus: Eduskunta hyväksyy kannanoton kertomuksen K 21/2025 vp johdosta. Valiokunnan kannanottoehdotus: Eduskunnalla ei ole huomautettavaa kertomuksen johdosta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

21.31 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! Sinänsä on erittäin hyvä, että tätä tarkastustointia tehdään ja katsotaan, miten vaaleja rahoitetaan. Mielenkiintoista nähdä, että tämä kokonaisbudjetti, oman ja tukiryhmän rahat, on 4 miljoonaa, ulkopuolinen rahoitus 2,6 miljoonaa euroa ja lainat vain 26 000 euroa. Siinä näkee tämän rahoituksen, eli valtaosin ollaan tässä omien varojen varassa, tukiryhmien varojen varassa, ja ulkopuolista rahoitusta on aika vähän.

Sitten kun katsotaan tätä kokonaisuutta per ehdokas, 1 261 euroa per ehdokas nyt vuoden 2025 vaaleissa, niin se jopa laski vuodesta 2022. Varmasti osasyynä on se, että nyt

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

tässä edelliset vaalit, jotka olivat ensimmäiset vaalit, olivat omat vaalinsa. Siinä ei ollut kuntavaaleja mukana. Nyt kun ne olivat yhteiset kuntavaalien kanssa, niin varmaan se mainostamis- ja muu vaalikulu sitten pienenee, kun on kahdet vaalit saatu hoitaa yhtä aikaa, koska aluevaaleissa 93 prosenttia ehdokkaista oli myös kuntavaaleissa ehdokkaina. Tämä varmasti kuvaa sitä tilannetta.

Kokonaisuutena voin sanoa, että Suomen vaalijärjestelmä ja vaalirahoitus on erittäin läpinäkyvää, niin kuin tässä tarkastuskertomuksessa on, ja siinä mielessä tämä raportti on erittäin hyvä, ja tätä kannattaa kyllä saada myöskin julkisuuteen. Tässä on paljon sanomaa siitä, miten Suomessa vaalirahoitus tehdään aluevaalien osalta. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 21/2025 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

16. Vaalirahoituksen valvonta vuoden 2025 kuntavaaleissa – Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus

Kertomus K 22/2025 vp

Valiokunnan mietintö TrVM 2/2026 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 16. asia. Käsittelyn pohjana on tarkastusvaliokunnan mietintö TrVM 2/2026 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta. — Keskustelu. Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Ojala-Niemelä, olkaa hyvä.

Keskustelu

21.33 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Käsiteltävänä on vaalirahoituksen valvonta vuoden 25 kuntavaaleissa. Tuossa edellisessä asiakohdassa aluevaaleista lukemani soveltuu myös tähän kohtaan, joten en käy sitä toistamaan.

Sanon sen verran, että kuntavaaleissa ilmoitusvelvollisia oli yhteensä 16 388 henkilöä ja vaalirahoitusilmoitusten perusteella ilmoitusvelvollisten yhteenlaskettu vaalirahoitus oli noin 10,2 miljoonaa euroa. Ulkopuolista tukea ilmoitusvelvolliset saivat vaalikampanjoihinsa 4,1 miljoonaa euroa eli 40 prosenttia kokonaisrahoituksesta. Vaalirahoitusilmoitusten perusteella kampanjoiden kokonaiskulut olivat 10 miljoonaa euroa. Keskimääräiset kampanjakulut ilmoitusvelvollista kohden olivat siten noin 614 euroa. Edellisiin kuntavaaleihin verrattuna keskimääräiset kampanjakulut kuitenkin kasvoivat noin 36 prosenttia.

Tarkastusvaliokunnan päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy kannanoton kertomuksen K 22/2025 vp johdosta, ja valiokunnan kannanottoehdotus: ”Eduskunnalla ei ole huomautettavaa kertomuksen johdosta.” — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

21.34 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! Nämä molemmat kohdat olisi voitu käsitellä yhdessä, kun nämä ovat yhdessä olleet vaalit, mutta tämänkin vaalin osalta täytyy sanoa, että tämä kokonaisrahoitus, ehdokkaan ja tukiryhmän varat, on vähän yli 6 miljoonaa ja sitten ulkopuolinen tuki 4,1 miljoonaa ja taas lainaa 26 000 — taitaa olla samaa lainaa kuin tuolla aluevaalien puolella on ollut. Kun tässä on yhdistelmävaaleista kyse, niin nyt tässä edellisiin kuntavaaleihin — 451 euroa per ehdokas oli edelliset kuntavaalit ja nyt se oli 614 — lievää nousua on tullut.

Kokonaisuutena itse näen hyvänä, että nämä vaalit ovat kuitenkin yhdessä. Vaalitapahtumasta ehkä pitäisi saada enempi vielä näkyviin se ero, että nyt äänestät aluevaaleissa ja nyt kuntavaaleissa. Niitä sekaantumisia oli niissä vaaleissa. Se, mikä näissä molemmissa vaaleissa nyt tässä selvityksessä on, olisi ehkä seuraavaa kertaa varten hyvä saada. Kun ehdokkaalta kysytään hyvin tarkasti, mihin on varoja käytetty, niin se jako olisi hyvä nähdä, niin että samalla tavalla tässä, jos se olisi mahdollista tehdä, nähtäisiin, mihin ehdokkaiden rahat menevät, kun mainostetaan ja tuodaan itseä ja tavoitteita esille.

Kaiken kaikkiaan tämäkin kertoo, että varsin maltillisilla summilla liikutaan täällä kuntavaalien puolella. Sinänsä, niin kuin tuohon äskeiseenkin liittyen, hyvä raportti ja informatiivinen. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 22/2025 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

17. Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle: Finanssipolitiikan valvonnan raportti 2025

Kertomus K 23/2025 vp

Valiokunnan mietintö TrVM 3/2026 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Käsittelyn pohjana on tarkastusvaliokunnan mietintö TrVM 3/2026 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta. — Keskustelu. Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Ojala-Niemelä, olkaa hyvä.

Keskustelu

21.36 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Finanssipolitiikan valvonnan raportti vuodelta 2025 sisältää arvion hallituksen finanssipolitiikan tavoitteiden saavuttamisesta, valtiontalouden kehysten noudattamisesta sekä suhdannetilanteesta ja finanssipolitiikan mitoituksesta. Raportissa tarkastellaan myös valtiovarainministeriön talousennusteen realistisuutta ja EU:n finanssipolitiikan sääntöjen noudattamista.

Hallituksen talous- ja finanssipolitiikka on ollut valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan pääosin oikeansuuntaista. Sekä tarkastusviraston että valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan hallituksen finanssipolitiikka kiristyi

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

selkeästi vuonna 25. Asiantuntijoiden mukaan finanssipolitiikan kiristyminen osui melko heikkoon talouden suhdanteeseen, mutta on epätodennäköistä, että hallitus olisi voinut ajoittaa finanssipolitiikkaa kiristäviä toimia olennaisesti nyt nähtyä paremmin. Hallituksen päätösperäiset finanssipolitiikkaa keventävät toimet ovat toisaalta heikentäneet julkista taloutta. Välittömien verotulojen kasvu hidastuu vuonna 26 ansiotuloveron kevennyksen vuoksi ja vuonna 27 yhteisöveroalennuksen vuoksi.

Tarkastusvirasto kiinnittää raportissaan huomiota siihen, että laskennallisessa julkisen talouden 10 miljardin sopeutuskokonaisuudessa ei ole huomioitu hallituksen samanaikaisesti tekemiä julkista taloutta heikentäviä toimia. Eri tahojen esittämät arviot sopeutuksen julkista taloutta vahvistavasta nettovaikutuksesta vaihtelevat viraston esittämästä 3,5 miljardista eurosta noin 6—7 miljardiin euroon vuonna 27. Valiokunta kiinnittää huomiota tämänkaltaisiin arviointeihin liittyvään epävarmuuteen.

Kuluvan vaalikauden sopeutustoimista huolimatta hallituksen asettamia tavoitteita julkisen talouden tasapainottamisesta ja velkasuhteen kasvun taittamisesta vuoteen 27 mennessä ei tulla saavuttamaan. Tilastokeskuksen kevään 26 ennakkotietojen mukaan julkisyhteisöjen EDP-velka oli vuoden 25 lopussa jo 88,5 prosenttia, ja ennusteiden mukaan se nousee kuluvana vuonna yli 90 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen. Kriisien aikana velan kasvu on asiantuntijoiden mukaan ollut nopeampaa kuin normaalioloissa, ja velka on myös jäänyt korkealle tasolle.

Jatkuva velkaantuminen on valiokunnan mielestä erittäin huolestuttavaa. Valiokunta katsoo, että pitkään jatkunut tilanne edellyttää määrätietoisia ja pitkällä aikavälillä vaikuttavia toimia velkaantumisen taittamiseksi.

Julkista taloutta vahvistavien meno- ja tulotoimien lisäksi hallitus on toimeenpannut työvoiman tarjonnan kannustimien parantamiseen tähtäviä toimia. Työnteon kannustimia lisäävät toimet voivat edistää työllisyyttä, jos työllä on kysyntää. Heikko suhdannetilanne on johtanut siihen, ettei työvoiman kysyntää ole ollut riittävästi. Vaikeasti työllistyvien henkilöiden työllistäminen puolestaan edellyttää konkreettisia työn etsintää ja löytymistä helpottavia toimia. Valiokunta pitää näitä näkökohtia tärkeinä ottaa huomioon työllisyystoimien suunnittelussa ja toimeenpanossa tulevana vuosina.

Hallitusohjelman laatimisen jälkeen talouden suhdanne on ollut heikko. Suhdannekäännöksiä ja talouden toipumista ovat viivästyneet, kun talous on kohdannut useita peräkkäisiä kriisejä, viimeisimpänä Yhdysvaltojen ja Israelin hyökkäys Iraniin helmikuun lopussa ja erityisesti Hormuzinsalmen tilanne. Keväällä 26 riskit ennusteita huonommasta kehityksestä ovat asiantuntijoiden mukaan jälleen huomattavia.

Talouden tilannekuvan seuraaminen ja päivittäminen muuttuvassa ympäristössä on valiokunnan mielestä erityisen tärkeää. Julkisen talouden vakauttamiseksi sopeutustoimia on välttämätöntä tehdä myös jatkossa, mutta toimenpiteiden vaikutuksia tulee aina arvioida pitkällä aikavälillä. Valiokunta katsoo myös, että julkisen talouden vakauttamisessa on tärkeää kiinnittää huomiota suhdanneluonteisten tekijöiden sijasta Suomen pysyviin ongelmiin. Heikon suhdannekehityksen lisäksi Suomen talouskehitystä ovat jo vuosikymmenien ajan hidastaneet pitkän aikavälin rakenteelliset ongelmat, kuten tuottavuuden kasvun pysähtyminen ja väestön ikääntymisen myötä heikkenevä huoltosuhde. Julkiset menot ovat olleet tuloja suuremmat jo lähes 20 vuotta suhdanteesta riippumatta. Tämä korostaa valiokunnan mielestä tarvetta pitkäjänteiselle, julkisen talouden kestävyystä vahvistavalle talous- ja finanssipolitiikalle. Nykyisellään puskuria tulevia kriisejä varten ei juuri ole, ja samanaikaisesti olisi ensiarvoisen tärkeää kyetä

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

turvaamaan tulevan kasvun edellytykset. Tulevan kasvun turvaaminen edellyttää panostuksia erityisesti koulutukseen ja tutkimukseen. Valiokunta on toistuvasti kiinnittänyt näihin näkökohtiin huomiota.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa nostettiin esiin myös tekoölyn merkitys tulevan kasvun kannalta. Valiokunta katsoo, että tekoölyn tuomat mahdollisuudet on erittäin tärkeää hyödyntää täysimääräisesti. Tästä on tärkeää huolehtia myös kuntien ja hyvinvointialueiden toiminnassa. Suomen kaltaisella pienelle ja avoimelle taloudelle keskeinen kysymys on se, miten korkeakoulujen ja yritysten kykyä hyödyntää pääosin muualta tuotettua tekoälyteknologiaa tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnassa voidaan vahvistaa.

Julkisen talouden vahvistaminen edellyttää johdonmukaista vaalikaudet ylittävää lähestymistapaa. Siksi on hyvä, että syksyllä 25 saavutettiin parlamentaarinen sopu niin sanotusta velkajarrusta eli kansallisesta finanssipoliittisesta säännöstä. Valiokunta katsoo, että uuden sääntelyn toimeenpanossa tulee huolehtia siitä, että laissa talouspolitiikan arviointineuvostosta edellytetty finanssipolitiikan valvojan riippumattomuus ja tiedonsaanti tosiasiallisesti toteutuvat. Finanssipolitiikan valvojan tulee myös aktiivisesti toimia vahvan roolinsa mukaisesti.

Valiokunnan päätösehdotus: Eduskunta hyväksyy kannanoton kertomuksen K 23/2025 vp johdosta. Valiokunnan kannanottoehdotus: Eduskunnalla ei ole huomautettavaa kertomuksen johdosta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

21.43 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! Tämä valiokunnan mietintö on tässä erittäin tärkeä dokumentti siitä, miten nämä sopeutustoimet ja valtiontalouden tasapainottaminen ovat tällä hallituskaudella tähän mennessä onnistuneet. Tavoitteeksi asetettiin alijäämäksi korkeintaan yksi prosentti suhteessa bruttokansantuotteeseen ja se, että velkasuhde vakautuu vaalikauden lopussa. Ne luvut velkasuhteesta olivat sellaisia, että siellä olisi noin 82 prosentin luokkaa tämä velkasuhdetavoite, ja nyt ollaan 88,5 prosentissa, ja nousua on koko ajan näkyvissä — 90 prosentin raja rikotaan aivan kohta. Alijäämälle oli tämä yhden prosentin tavoite, ja nyt liikutaan tämän raportin mukaan noin 3,9 prosentissa, eli ollaan todella, todella kaukana näitten keskeisten tavoitteitten osalta.

No sitten siitä, miten tässä näitä sopeutustoimia arvioidaan: niiden kokonaisuudessa puhutaan 10 miljardista eurosta sopeutustoimien määrässä. Täällä on puhuttu nettovaikutuksissa noin 6,5 miljardista, ja niistäkin sitten pitää ottaa tämä 2 miljardia euroa työllisyyden vaikutusta, joka on epämääräinen. Se tarkoittaa sitä, että pitäisi se 100 000 uutta työllistä tulla, ja sitä ei tämän vaalikauden loppuun mennessä tule. Myöskin hyvinvointialueiden miljardin euron säästö on epävarmuuden vuoksi jätetty pois, eli ollaan siellä 3,5 miljardissa eurossa eli varsin kaukana siitä tavoitteesta, missä piti olla.

Kokonaisuutena näissä kasvuluvuissa, mitä täällä ennustettiin, kasvua ovat hidastaneet nämä sopeutustoimet ja sitten tietenkin nämä maailman kriisit, Hormuzinsalmet ynnä muut. Ne ovat hidastaneet näitä kasvulukuja. Se kasvu on meillä se ydinkysymys nyt sitten jatkossa, että miten me pystytään rakentamaan kasvua tästä eteenpäin. Edustaja Ojala-Niemelä tässä hyvin kuvasi osaa niistä keinoista, mistä se kasvu jatkossa syntyy. Työvoiman tarjontaa meillä on nytten todella vahvasti: yli 400 000, jos otetaan palveluissa

Pöytäkirja PTK 47/2026 vp

olevat mukaan; 350 000 työtöntä työnhakijaa. Että tarjontaa olisi, mutta niitä avoimia työpaikkoja meillä on todella vähän.

Eli tässä mielessä kyllä tämä raportti kertoo tämänhetkisen tilanteen. Toivottavasti saadaan talouskasvua aikaan ja sitten oikeudenmukaisempaa sopeutusta, että päästään parempiin tuloksiin. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 23/2025 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

18. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 8.5.2026 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 21.46.

Pöytäkirjan vakuudeksi: